

Bodrum'un
Derin
Mavisi

The Deep Blue of Bodrum

Tahsin Ceyhan

Proje Adı / Project Name

Bodrum'un Derin Mavisi
The Deep Blue of Bodrum

Bilimsel Danışman / Scientific Advisor

Dr. M. Baki YOKES

Sualtı Ekibi / Underwater Team

Tahsin CEYLAN
Mehtap AKBAŞ ÇİFTÇİ
Ahmet YAŞAR
Ahmet ARAS
Bilgehan BAYAR
Mehmet BAŞ
Tolgahan BULUT

KÜNYE

Editör : Mehtap AKBAŞ ÇİFTÇİ   Görsel Tasarım : Rabia Nur KOÇ   Yayıma hazırlayan : MAC iletişim   e -mail : info@maciletisim.com

Baskı ve Cilt : Müskebi Ofset & Matbaacılık-Nazmi Özcan Müskebi Mah. Cumhuriyet Cad. No:110-B/16 Bodrum/Muğla

Sertifika No : 49997   1.Basım 1.000 adet / Şubat 2023   Yayıncı Sertifika No : 48872   ISBN : 978-605-72834-1-2

Yazışma Adresi : Bodrum Belediyesi Çarşı Mah. Neyzen Tevfik Cad. Belediye Meydanı No:1 48400 Bodrum / Muğla
444 00 48 info@bodrum.bel.tr www.bodrum.bel.tr

Bu eser Bodrum Belediyesi'nin kültür hizmetidir. Ayrıca para ile satılamaz.

Bodrum'un

Derin Mavisi

The Deep Blue of Bodrum

"Deniz baştan başa
masmavi bir gülüştü."

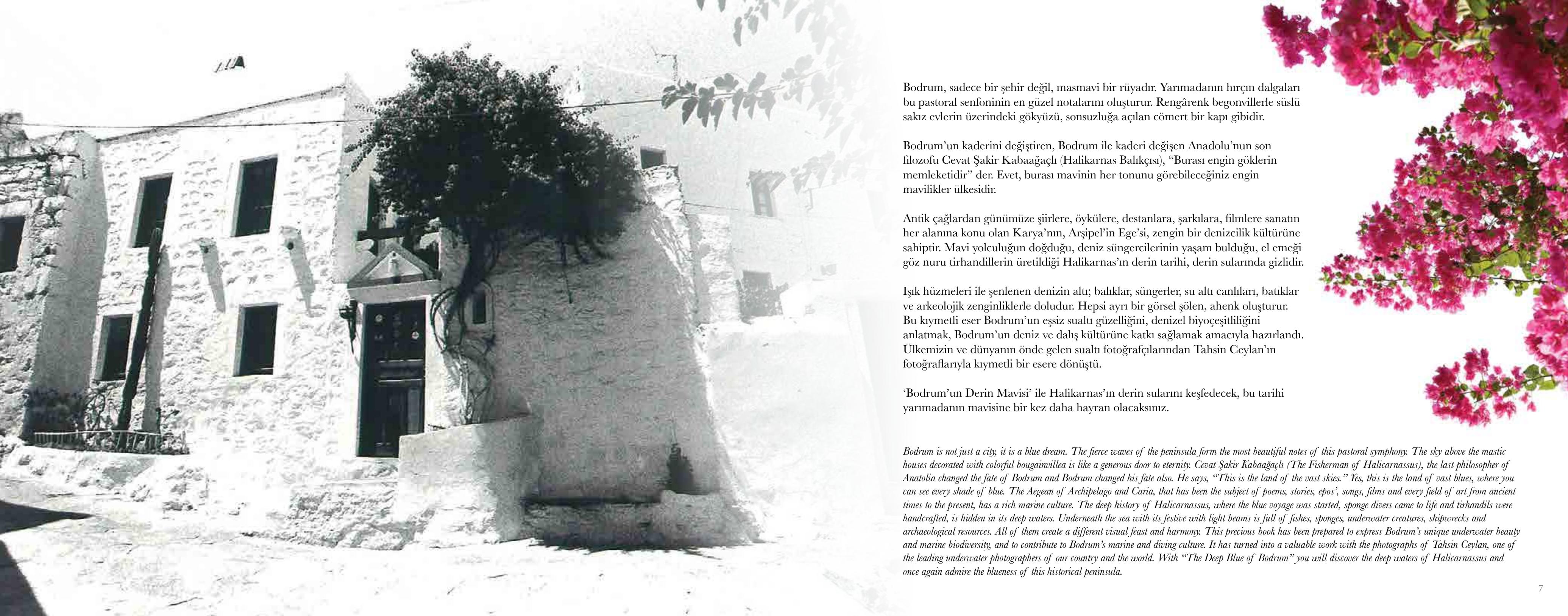
Cevat Şakir Kabaağaçlı - Halikarnas Balıkçısı -

Gün Banyanlar Gedizyumu

Bodium, sadece bir zihir değil
mazmavi bir rüyadır.

Bodrum, sadece bir şehir değil, masmavi bir rüyadır. Yarımadanın hırçın dalgaları bu pastoral senfoninin en güzel notalarını oluşturur. Rengârenk begonvillerle süslü sakız evlerin üzerindeki gökyüzü, sonsuzluğa açılan cömert bir kapı gibidir.

Bodrum'un kaderini değiştiren, Bodrum ile kaderi değişen Anadolu'nun son filozofu Cevat Şakir Kabaağaçlı (Halikarnas Balıkçısı), "Burası engin göklerin memleketidir" der. Evet, burası mavinin her tonunu görebileceğiniz engin mavilikler ülkesidir.

Antik çağlardan günümüze şırlere, öykülere, destanlara, şarkılara, filmlere sanatın her alanına konu olan Karya'nın, Arşipel'in Ege'si, zengin bir denizcilik kültürune sahiptir. Mavi yolculuğun doğduğu, deniz süngercilerinin yaşam bulduğu, el emeği göz nuru tirhandillerin üretildiği Halikarnassus'in derin tarihi, derin sularında gizlidir.

Işık hüzmeleri ile şenlenen denizin altı; balıklar, süngerler, su altı canlıları, batıklar ve arkeolojik zenginliklerle doludur. Hepsi ayrı bir görsel şölen, ahenk oluşturur. Bu kıymetli eser Bodrum'un eşsiz sualtı güzelliğini, denizel biyoçeşitliliğini anlatmak, Bodrum'un deniz ve dalış kültürüne katkı sağlamak amacıyla hazırlandı. Ülkemizin ve dünyanın onde gelen sualtı fotoğrafçılarından Tahsin Ceylan'ın fotoğraflarıyla kıymetli bir esere dönüştü.

'Bodrum'un Derin Mavisi' ile Halikarnassus'un derin sularını keşfedecek, bu tarihi yarımadanın mavisine bir kez daha hayran olacaksınız.

Bodrum is not just a city, it is a blue dream. The fierce waves of the peninsula form the most beautiful notes of this pastoral symphony. The sky above the mastic houses decorated with colorful bougainvillea is like a generous door to eternity. Cevat Şakir Kabaağaçlı (The Fisherman of Halicarnassus), the last philosopher of Anatolia changed the fate of Bodrum and Bodrum changed his fate also. He says, "This is the land of the vast skies." Yes, this is the land of vast blues, where you can see every shade of blue. The Aegean of Archipelago and Caria, that has been the subject of poems, stories, epos', songs, films and every field of art from ancient times to the present, has a rich marine culture. The deep history of Halicarnassus, where the blue voyage was started, sponge divers came to life and tirhandils were handcrafted, is hidden in its deep waters. Underneath the sea with its festive with light beams is full of fishes, sponges, underwater creatures, shipwrecks and archaeological resources. All of them create a different visual feast and harmony. This precious book has been prepared to express Bodrum's unique underwater beauty and marine biodiversity, and to contribute to Bodrum's marine and diving culture. It has turned into a valuable work with the photographs of Tahsin Ceylan, one of the leading underwater photographers of our country and the world. With "The Deep Blue of Bodrum" you will discover the deep waters of Halicarnassus and once again admire the blueness of this historical peninsula.

Bodrum; kültürel varlığı, tarihi, doğası ve deniziyle Akdeniz ile Ege denizinin kucaklaştığı noktada, balıkçılıktan deniz ticaretine, kıyı gelişiminden turizme, gemi yapımından yenilenebilir kaynakların üretilmesine “Mavi Ekonomi”nin cenneti olmaya aday önemli bir turizm destinasyonudur.

Doğal güzelliklerimiz, tarihsel ve kültürel kaynaklarımız, mavi bayraklı plajlarımız, limanlarımız ve koylarımızla turizmin lokomotifi konumundayız. Doğal ve arkeolojik sit alanlarımız, ören yerlerimiz, özgün mimarımızle müthiş bir zenginliğe sahibiz. Bu zenginliğimize bir de Bodrum'un sualtı zenginliğini ekleyerek turizmimizi çeşitlendirmeyi hedefliyoruz. Yaşamın tüm canlı türleriyle birlikte sürdürilebilirliğine olan inancımızla ekolojik dengeyi koruyarak doğal, kültürel ve tarihi mirasımızı gelecek kuşaklara taşıyacağız.

Binlerce yıldır insan hareketliliğinin izini taşıyan Bodrum ilk denizciliğin yapıldığı kıyılar olarak insan geçmişine ait pek çok izi sularının derinliklerinde yaşatmaktadır. Sualtı batık zenginliği açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Dünyanın ilk bilimsel sualtı kazısına ev sahipliği yapmıştır. Bu nedenle

Türkiye'nin tek, dünyanın ise en önemli sualtı müzesi olan Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi bu topraklarda kurulmuştur. Dünyanın en büyük "Doğu Akdeniz Amphora Koleksiyonu"nu bu müzede ziyaret edebilirsiniz.

"Sualtı Arkeolojisini Babası" olarak isimlendirilen Prof. George Bass, Sualtı Arkeolojisini bilim dalı haline gelmesini Bodrum kıyılarında sağlamıştır. Prof. Bass, dünyanın en eski batığının tarihini aydınlatmış ve Bodrum Sualtı Müzesi'nin oluşumuna doğrudan katkı koymuş, "Fahri Bodrumlu" unvanı almış büyük bir değerdir. Bodrum kıyılarından dünyaya yeni bir bilim dalı armağan ederek derinlerdeki kültür ve tarih hazinelerini keşfetmemizi sağlamıştır. Dünyanın en saygın Sualtı Arkeoloji Enstitüsü'nü (Institute of Nautical Archaeology – INA) kuran Bodrum dostu Prof. Bass'ı daima minnetle anacağız.

Süngerin ve süngerciliğin bedeli ödenmiş satırlarının öyküsü Bodrum, yılın her ayı dalışa olanak sunan ilk iklimi, yön değiştiren akıntılarının sürükleddiği plankton yönünden zengin suları, yerlesik ve göçmen canlı türleri ile sualtı cennetidir. Lahos, orfoz, sinarit, turna, tombik, akyा, müren, melanur, iskorpit, karagöz, sarpa gibi balıkları, ahtapot, yengeç, karavida, deniz kaplumbağası, Akdeniz foku, mor sünger gibi deniz canlıları, tarihi batıkları ve sualtı arkeolojisinin en önemli parçaları ile eşsiz bir kültür hazinesi olarak Türkiye'nin dışarıya açılan penceresi olacaktır.

Halikarnas Bahkçısı'nın kaleminden "Aganta, Burina, Burinata" manifestosu olan Bodrum; denizin çağrısına hayır demeyi hiç becerememiş, aklına bile getirememişlerin hayatı, denize, kalmalarla, bağlılıklara, toprağa meydan okuyuşudur. Bu üç sözcük, kalsam mı sorusunu aklına getiremeyecek kadar deniz sevdalısı ve cesur olanların alın yazısıdır. Bodrum denizciliğinin temelini atan, bedellerini ödeyen, derin mavinin alın yazısını taşıyan isimsiz kahramanlarımıza saygıyla selamlıyorum.

Ahmet Aras | Bodrum Belediye Başkanı

Bodrum is an important tourism destination that is a candidate to be the paradise of the “Blue Economy” with its cultural assets, history, nature, and sea, located where the Mediterranean and the Aegean Sea embrace, from fishing to maritime trade, from coastal development to tourism, from shipbuilding to the production of renewable resources.

We are the locomotive of tourism with our natural beauties, historical and cultural resources, blue flag beaches, ports, and coves. We have a great wealth with our natural and archaeological protected sites, ruins, and unique architecture. We aim to diversify our tourism by adding the richness of underwater of Bodrum to this richness we currently have. With our belief in the sustainability of life with all living species, we will protect the ecological balance and carry our natural, cultural, and historical heritage to future generations.

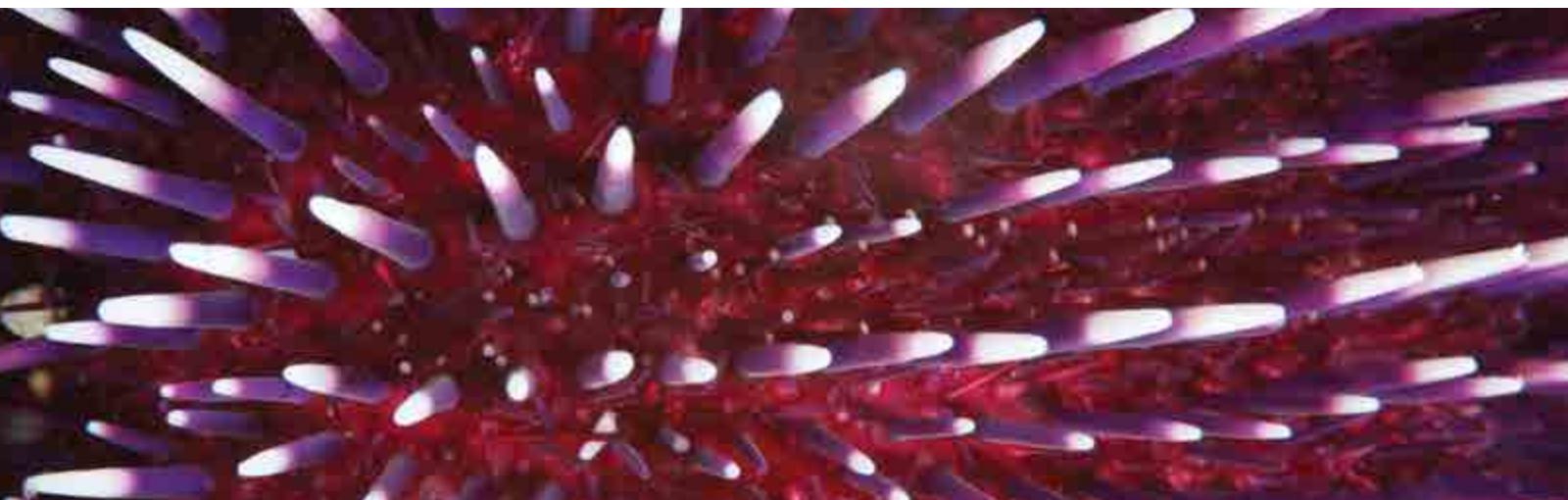
As the shores where the first seafaring was made, Bodrum, bearing the traces of human mobility for thousands of years, sustains many traces of the human past alive in the depths of its waters. It has an important potential in terms of richness of underwater shipwreck. It was home to the world's first scientific underwater excavation. Therefore, Turkey's only and the world's most important underwater museum; Bodrum Underwater Archeology Museum, was established on this land. You can visit the largest “Eastern Mediterranean Amphora Collection” of the world in this museum.

Prof. George Bass, referred to as the “Father of Underwater Archeology”, ensured that Underwater Archeology became a science on the shores of Bodrum. Prof. Bass is a great value who has illuminated the history of the oldest shipwreck in the world, contributed directly to the creation of the Bodrum Underwater Museum, and received the title of “Honorary Citizen of Bodrum”. He has enabled us to discover the deep cultural and historical treasures by gifting a new branch of science to the world from the shores of Bodrum. We will always remember Prof. Bass, a friend of Bodrum, who founded the most respected Institute of Nautical Archeology (INA) in the world, with gratitude.

Bodrum, the story of the paid lines of sponge and sponge fishing, is an underwater paradise with its warm climate that enables diving in every season of the year, its waters rich in plankton carried by its changing currents, resident, and diadromous species. It shall be Turkey's window to the outside as a unique cultural treasure with fish such as rock grouper, grouper, sea bream, northern pike, frigate tuna, leer fish, moray eel, saddled seabream, scorpionfish, black bream, salema, sea creatures such as octopus, crab, slipper lobster, sea turtle, Mediterranean monk seal, purple sponge, historical shipwrecks, and the most important pieces of underwater archeology.

Bodrum, as the manifesto of ‘Aganta, Burina, Burinata’ by the Fisherman of Halicarnassus; is the challenge of those who have never been able to say no to the call of the sea, or even think about it, to life, the sea, calamar, commitment, and land. These three words are the destinies of those who are sea-lovers and brave that cannot even think of whether to stay. I salute our unsung heroes who laid the foundations of Bodrum maritime, paid the price, and carried the destiny of deep blue.

Ahmet Aras | Mayor of Bodrum

Bodrum ve Süngerciler

“Hiçbir çile sünger avlarınıninkinden daha korkunç, hiçbir çaba onlarındandır daha zor değildir.”

Milattan sonra III. yüzyılda yaşamış ünlü tarihçi Oppianus, bu sözleri Güney Ege dalgıç ve denizcileri için söylemiştir. İnsanlığın süngeri İsa'dan binlerce yıl önce Ege kıyılarda ya da Akdeniz'de bulduğuna inanılır. Herhalde ilk keşfedilen sünger, dalgalarla kıyuya ulaşmıştır. Süngerin faydasını gören insanlık onun peşine düşüp, bulunduğu yere yani denizin altına inmeye bir çekince görmemiştir.

O yillarda sünger, Ege'de, Akdeniz'de hatta Marmara'da bile çıkarılmış. Ancak Ege ve Akdeniz süngeri kalite yönünden en makbuluydu. Yunanlılardan öğrendiğimiz süngerciliğe önce ‘gangava’ (dipte ağ çekerek) ile başlamışız, sonrasında ‘skafandar’ (dalgaç gemilerine verilen ad) ile devam etmişiz. Bir dalgaç her gün ortalama üç defa süngere dalmış. Sonrasında ‘Hamiz’ı karbon tesemmümü’ ile yani kanda karbondioksit birikmesi süngerci diliyle vurgunla tanışmışız. Her yıl 3 - 4 süngerciyi kaybeder olmuşuz, çok sayıda da deniz emekçisi sakat kalmış.

Aksona yani (dipte durak yapma) yapmayı öğrenmişiz. Ölümlerimiz, kazalarımız bu sayede azalmış. İsmet Paşa zamanında sünger ihracatından takdirnameler almışız. Süngercilere finansal destek sağlamak için, 1940'lı yıllarda Ziraat, İş ve Merkez Bankası bir araya gelerek yarı resmi Süngercilik Türk A.Ş.'yi kurmuşlardır.

“Hey Bodrum! Masmavi gökleri, ışık dolu sokakları, bembeyaz evleri, humraları, frenk incirleriyle uzaklarda kahiyordu. Acaba arasına çakan kara gözlerle, çiçekli ve rüzzgârlı pencerelerle mandalın esintileri ve darbuka sesleriyle süslenen o yurt yollarında sağ salım dönüp bir daha yürüyecekler miydi uzaklaşan denizciler ?”

Denizciler aralarında yüksek sesle konuşurlarken, pruvada oturan dalgaç Kara Yusuf, “Susun” diyerek şahadet parmağını dudaklarına götürdü. Öteki eliyle gemi pruvasının iskeleye açığında, dalga üzerinde inip kalkan bir beyaz kuşa işaret etti. Kanatlarının uçları kara, kendi apak büyük bir deniz kuşuydu. Deniz türküsunu işten Aliş, büsbütün duygulandı. Çocuğun denize ilk çıkışydı. Aliş'e “Karabatak... Bu kuşa biz ‘deniz gurbetçisi’ deriz. Karaya yalnız, yumurtlamak için uğrar. Günlük güneşlikte de firtınada da çöklük denizde uyur. Bizzedir haspa. Şimdi yorgundur, uyuyor. Uyurken onu hiç uyandırmayız, rahat etsin diye” dedi.

Uyurken başını hep kanadının altına alır. Yüreğinde denizi dinler mi ne? Kayıklar deniz gurbetçisinin yanından hiç çit etmeden geçtiler. Geçenler, kayıklarıyla alacakaranlık sabahında ilerleyen Bodrumlu süngercilerdi. Doğayla bu kadar barışık, bir o kadar da uyumlu süngercileri, Halikarnassus Hikçisi'nin 1930'lu yıllarına ait bu güzel anlatımıyla tekrar anmış olalım. Bodrum'un süngercilerine selam olsun.

1985 yılında yaşanan ve “sünger vebası” olarak da adlandırılan hastalığın büyük etkisi olmuştur. Yok olma sınırındaki sünger, beraberinde süngerciliğin de sonunu getirmiştir. Rengârenk tirhandil süngerci teknelerimiz de, ilkbaharın gelişiyile başlayan o tath telaş da yoktur artık. Ünlü tarihçi Herodot'un doğum yeri olan ve kitaplarda süngeri ile anlatılan Halikarnassos (Bodrum) bugün Aksona Mehmet gibi yaşayan son süngercileri şefkatle bağrına basmaktadır. Zorlu yaşamıyla süngercileri ve Ege'nin deniz yaşamını anlamak için Bodrum'a sualtımdan bakmak gereklidir.

Tahsin Ceylan | Sualtı Görüntüleme Yönetmeni

Bodrum and Sponge Divers

“There is no greater suffering, no effort more exhausting than of the sponge divers.”

These words have been said about divers and sailors of South Aegean Sea by famous historian Oppianus who lived in 3rd century AD. It is believed that man has found sponges in Aegean shores and Mediterranean thousands of years BC, presumably, the first sponge to be discovered was washed ashore. After discovering its benefits, man lost no time chasing after it, reaching to the bottom of the sea where sponges live. In those years sponges were subtracted from Aegean, Mediterranean, even the Sea of Marmara. But the ones from Aegean and Mediterranean were the favorable ones. We started sponge fishing which we've learned from the Greek, by “gangava” method first (dragging nets in the bottom), and continued with “skafandar” (the name for divers' boats) method. Divers conducted dives for sponges approximately three times a day but then we found out about “Carbon dioxide intoxication”, carbon dioxide accumulation in the body, something that sponge divers call “hypercapnia”. Because of this, we began to lose three to four people every year, many more were left injured. Then we learned to aksona (decompression in the bottom), and deaths and injuries were decreased in time. During the times of İsmet Pasha, we even got letters of appreciation for our sponge exportation. During 1940's, Ziraat Bank, İş Bank and Central Bank came together to establish the semiofficial Turkish Sponge Diving Incorporated.

“Hey Bodrum!.. The city is becoming distant with its blue skies, streets filled with lights, white colored houses and cactuses. I wonder, if the sailors with twinkling dark eyes will ever walk the streets of their homelands, with its windy windows with flowers hanging beneath, tangerine smelling breezes and banging of the hand drums, safe and sound?

The sailors were loudly talking among themselves when Kara Yusuf, sitting in the prow, said, “Silence!” and took his index finger onto his lips while pointing to the white bird heaving in between waves towards the ship's prow, near the pier. It was an all-white sea bird, wings with black edges. Hearing the song of the sea, Aliş was very moved. That trip was the boy's first time at sea. “We call this bird ‘sea expat’. She only goes to the land to lay eggs. Whether it's sunny or stormy, she mostly sleeps on the sea. She's one of us. She's sleeping now, she must be tired. We never wake her up, we let her sleep comfortably” said Karabatak to Aliş. She always buries her head under her wing. Is it possible that she's hearing the sea in her heart? The boats passed by the sea expat without making a sound.”

The passers that travel in the dusk with their boats were sponge divers from Bodrum. I cherish the sponge divers of Bodrum, who live in peace and harmony with the nature, through The Fisherman of Halicarnassus' the beautiful prose from 1930s.

A disease that emerged in 1985 called “the sponge plague” made a big impact, leaving sponges in the brink of extinction while ending sponge diving all together. Our colorful tirhandil sponging boats are gone now, among the sweet rush of spring Halicarnassus, the birthplace of famous historian Herodotus, a place always get mentioned with its sponges in books, is now embracing the last sponge divers like Aksona Mehmet.

In order to understand sponge divers and underwater, you need to see Bodrum from underwater...

Tahsin Ceylan | Underwater Photographer - Videographer & Director

Bodrum Yarımadası'nın sualtı yaşamını tespit etmek, kayıt altına almak amacıyla çok sayıda dalış gerçekleştirilmiştir. Eserde yer alan fotoğraflar yarımadanın Aksona, Bubble Cave, Büyük Reef, Gümüslük, Kaçakçı Koyu, Karaada, Küçük Reef, Orak Adası, Paçoz Koyu, Pınar1 Batığı, Poyraz Koyu, Saklı Reef, SG Gemisi Batığı, Turgutreis & Yassiada, Uçak Batığı, Yalıkavak kıyılarında kayda alınmıştır.

Uzun soluklu ve titiz bir çalışmanın ürünü olan bu eser ile Bodrum Yarımadası'ndaki biyolojik çeşitliliğin korunması, tanınması ve şehrin deniz kültürüne katkı sağlanması hedeflenmektedir.

A large number of dives were conducted to research and record the underwater life of the Bodrum Peninsula. The photographs in this book were taken at Aksona, Bubble Cave, Great Reef, Gümüslük, Bay of Kaçakçı, Karaada, Little Reef, Orak Island, Paçoz Bay, Pınar1 Shipwreck, Bay of Poyraz, Saklı Reef, SG Ship Wreck, Turgutreis & Yassiada, Plane Wreck and Yalıkavak shores of the peninsula. This book is the product of a long-term and meticulous work and aims to protect and establish the biodiversity of the Bodrum Peninsula and to contribute to the marine culture of the city.

Sünger, tüyyıldızı ve aslan balığı / Sponge, featherstar and lionfish

📍 Karaada / Black Island

Süngerler (Porifera), çok hücreli canlıların en basit formlarıdır. Deniz ekosisteminde yaşayan 5 binden fazla türün yanı sıra, 150 kadar su formu barındıran sünger bireysel ya da koloniler halinde yaşarlar. Ekonomik değeri olan tür sayısı ise 10-15 civarındadır.

Geçmişe binlerce yıl öncesine dayanan, Homeros'un İlyada ve Odisseia eserlerinde avcılığı anlatılan süngerciliğin Ege kıylarında başladığı, genç cumhuriyetimiz döneminde de ihracatının yapıldığı bilinmektedir. 1970 yılına kadar Bodrum ekonomisinde önemli bir yere sahip olmuştur. 1986'da yaşanan sünger hastalığı bu ekonomik faaliyeti bitirmiştir.

Sponges (Porifera) are the simplest forms of multicellular organisms. In addition to more than 5 thousand species currently living in the marine ecosystem, sponges that contain up to 150 water forms live individually or in colonies. The number of species that has economic value is around 10 to 15. It is known that sponge fishing, which was described in Homer's Iliad and Odyssey, with a history that goes back thousands of years, started in the Aegean coast and was exported during the period of our young republic.

Until 1970, it had an important place in Bodrum's economy. The sponge disease of 1986 ended this economic activity.

Sünger / Dark stinging sponge / *Sarcotragus foetidus*

📍 Karaada / Black Island

Efsane süngerçi Aksona Mehmet / Legendary sponge diver Aksona Mehmet

📍 Karaada / Black Island

Efsane süngerçi Aksona Mehmet / Legendary sponge diver Aksona Mehmet

📍 Karaada / Black Island

Efsane süngerçi Aksona Mehmet / Legendary sponge diver Aksona Mehmet

📍 Karaada / Black Island

Efsane süngerçi Aksona Mehmet / Legendary sponge diver Aksona Mehmet

📍 Karaada / Black Island

Bodrum'un korkusuz kahramanları **SÜNGERCİLER**

"Marmaris-Bodrum kıyıları yeryüzünün en cesur, en usta dalgıçlarını doğurur" der Halikarnas Balıkçısı.

1950'lerin sonunda nüfusu 5 bin bulmayan Bodrum'da ekonomi son derece zayıftı. Balıkçılık ve mandalina dışında gelir getirecek tek iş sığercilikti. Tabii bir o kadar da korkulan bir meslekti. En kazançlı iş kollarının başında geliyordu gelmesine ama sevdiklerini arasında gözü yaşlı bırakma redirgiliği hiçbir seye benzemiyordu.

Ekmek parası için ayıracak denizde kalan, 20, 30 hatta 40 kulaç'a dalan sığercilerin yaşam ile tek bağı gemiden gelen ve su altında nefes almalarına yarayan lastik bir hortumdu.

Yün kazakları saatlerce soğuk sularda kalan, günde tek öğün beslenen, bir bardak suyun kymetini iyi bilen sığerciler, hiç şüphesiz dişyanın en zor işlerinden birini icra ediyorlardı.

Kimi zaman hırslı, kimi zaman teknik yetersizlik, bilgisizlik nedeniyle her sezon olsara da dalgıçın yaşamını vitirdiği ya da sakat kaldıığı Bodrum'da ekmek parası için gösterilen bu fedakârlık, geçmişten günümüze öyküleve, filmlere kitap olmuş, olmaktadır. Sığerciler, hiç şüphesiz Bodrum tarihinin korkusuz kahramanlarıdır.

"The shores of Marmaris-Bodrum breed the bravest and most skilled divers in the world," says the Fisherman of Halicarnassus.

At the end of the 1950s, the economy was extremely weak in Bodrum, whose population wasn't even 5 thousand. Apart from fishing and tangerines, the only occupation that could generate income was sponge fishing. It was also a very feared profession. It was one of the most lucrative lines of business, but also caused anxiety due to leaving loved ones behind to grieve like no other profession. Sponge divers, who stayed in the sea for months for a living, were diving up to 20, 30 or even 40 fathoms deep and only connected to life by a rubber hose extended from the ship that allows them to breathe underwater. Sponge divers, who stayed in cold waters for hours in wool sweaters, ate only one meal a day, and knew the value of a glass of water well, were undoubtedly performing one of the hardest jobs in the world. In Bodrum, dozens of divers died or became disabled every season due to greed, technical inadequacies and lack of knowledge and this sacrifice that was made to earn a living has been a subject for books and films from past to present. Sponge divers are undoubtedly the fearless heroes of Bodrum's history.

Sünger ve dalgaç / Sponge and diver

📍 **Karaada /** Black Island

Boru kurdu ve sünger / Mediterranean fanworm and sponge

📍 **Orak Adası**

Bentik toplulukların oluşturulmasında önemli rolleri olan süngerler, ekosistem sağlığını biyolojik olarak izlemek için iyi bir araçlardır. Suda asılı olan partikülleri süzerek beslenenirler ve 24 saatte vücut hacminin 50 bin katına kadar filtreleme yapabilirler. Bu nedenle besin bakımından zengin sulara ihtiyaç duyarlar. Çok çeşitli sünger türlerinin büyük topluluklar oluşturduğu Kuzey Ege kıyılarımız ekolojik özellikleri bakımından süngerler için ideal yaşam ortamı sunmaktadır.

Sponges, which have important roles in forming benthic communities, are a good tool for biologically monitoring ecosystem health. They feed by filtering particles suspended in water and can filter up to 50,000 times their body volume in 24 hours. Therefore, they need nutrient-rich waters. North Aegean coasts, where many different sponge species form large communities, offer an ideal habitat for sponges in terms of their ecological characteristics.

Boru kurdu ve Deli sünger / Mediterranean fanworm and Dark stinging sponge / *Sabella spallanzani* and *Sarcotragus foetidus*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Boru kurdu ve Deli sünger / Mediterranean fanworm and Dark stinging sponge / *Sabella spallanzani* and *Sarcotragus foetidus*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Şeritli horozbina / Longstriped blenny / *Parablennius rouxi*

Karabaş / Threefin blenny / *Tripterygion melanurus*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Boru kurdu ve Deli sünger / Mediterranean fanworm and Dark stinging sponge / *Sabella spallanzani* and *Sarcotragus foetidus*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Şeritli horozbina yavruları süngerin üzerine yaşam alanı olarak kullanıyorlar.

Longstriped blenny juveniles use the top of the sponge as a habitat.

Süngerler / Variable loggerhead sponge and Dark stinging sponge / *Ircinia variabilis* and *Sarcotragus foetidus*

📍 **Karaada / Black Island**

Karabaş balıklarının yavru bireyleri süngerin üzerini yaşam alanı olarak kullanıyorlar.

Juveniles of Threefin blenny use the top of the sponge as a habitat.

📍 **Karaada / Black Island**

Fil kulağı süngeri / Elephant ear sponge / *Calyx nicaeensis*

📍 **Orak Adası**

Fil kulağı süngeri / Elephant ear sponge / *Calyx nicaeensis*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Deli sünger / Dark stinging sponge / *Sarcotragus foetidus*

📍 **Küçük Reef** / Küçük Reef

Süngerler / Variable loggerhead sponge and Dark stinging sponge / *Ircinia variabilis* and *Sarcotragus foetidus*

📍 **Karaada** / Black Island

Asil hani / Comber / *Serranus cabrilla*

Süngerin üzerini dinlenme alanı olarak kullanıyor. / Uses the top of the sponge as a resting area.

📍 **Karaada** / Black Island

Fil kulağı süngeri ve kırmızı dal sünger / Elephant ear sponge and Orange candlestick sponge / *Calyx niceensis* and *Axinella cannabina*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Sünger / Variable loggerhead sponge / *Ircinia variabilis*

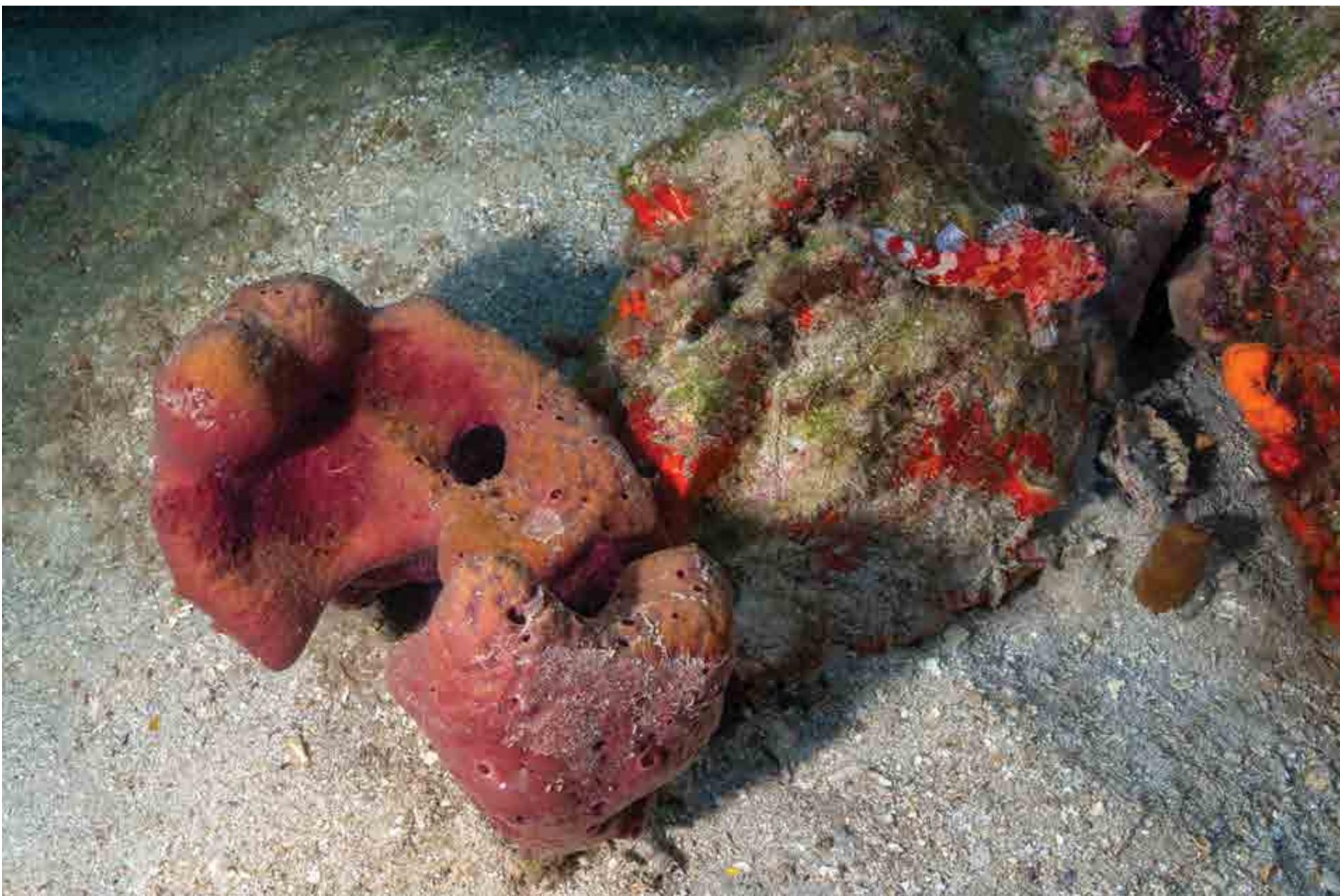
📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Kırmızı sünger / Oyster sponge / *Crambe crambe*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Sünger / Variable loggerhead sponge / *Ircinia variabilis*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Deli sünger / Dark stinging sponge / *Sarcotragus foetidus*

📍 **Karaada /** Black Island

Sarı tüp sünger ve Kırmızı dal sünger / Yellow tube sponge and Orange candlestick sponge / *Aplysina aerophoba* and *Axinella cannabina*

📍 **Orak Adası**

Sarı tüp sünger / Yellow tube sponge / *Aplysina aerophoba*

📍 **Küçük Reef /** Small Reef

Kırmızı dal sünger / Orange candlestick sponge / *Axinella cannabina*

📍 **Küçük Reef /** Small Reef

Sarı tüp sünger / Yellow tube sponge / *Aplysina aerophoba*

📍 **Orak Adası**

Sarı tüp sünger / Yellow tube sponge / *Aplysina aerophoba*

📍 **Yazılı hani /** Painted comber / *Serranus scriba*

📍 **Orak Adası**

Deli sünger / Dark stinging sponge / *Sarcotragus foetidus*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Triton / Atlantic triton's trumpet / *Charonia variegata*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Kirmizi dal sunger / Orange candlestick sponge / *Axinella cannabina*

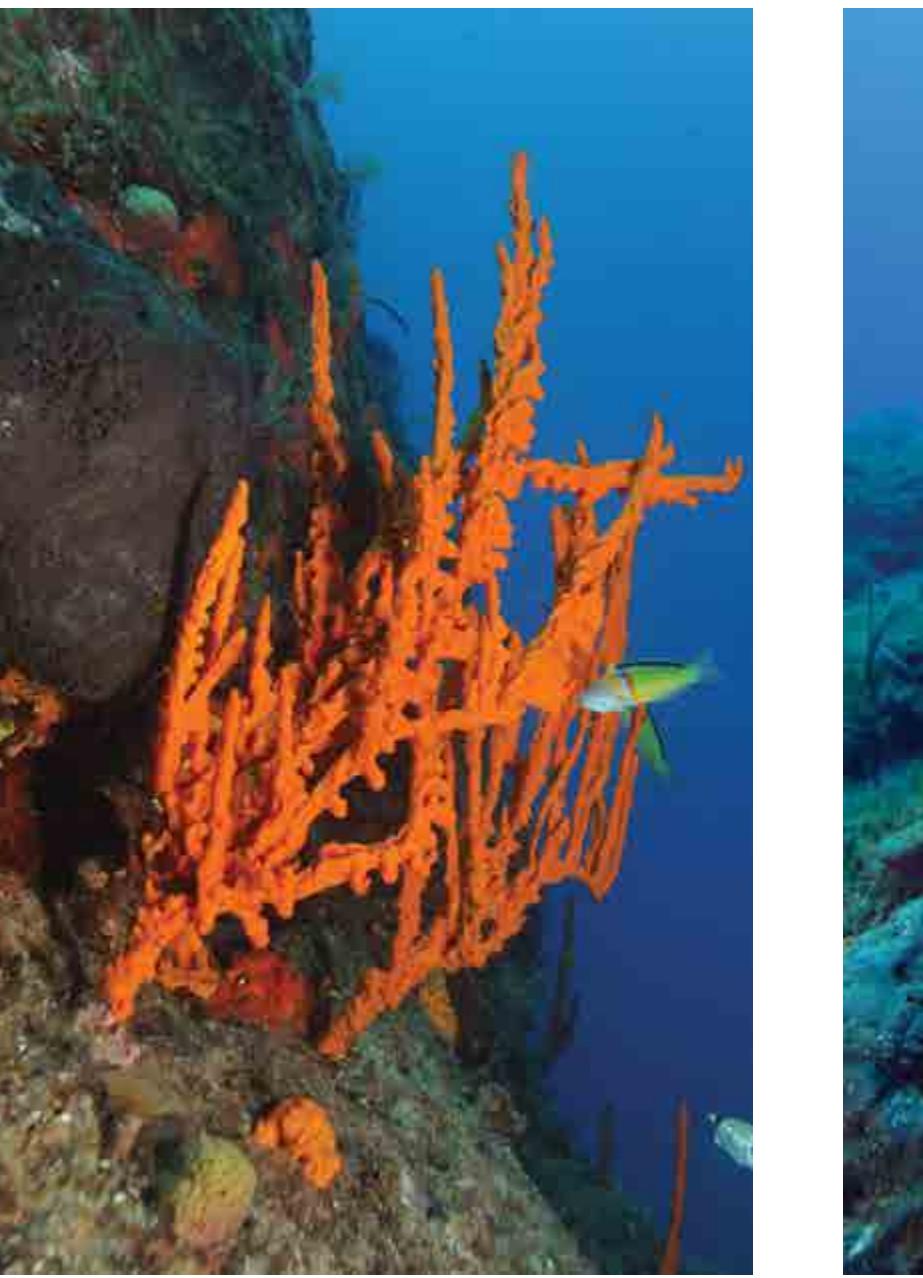
9 Küçük Reef / Small Reef

Deli sunger ve Kirmizi dal sunger / Black sponge and Orange candlestick sponge
/ *Sarcotragus foetidus* and *Axinella cannabina*

9 Küçük Reef / Small Reef

Kırmızı dal sünger / Common antlers sponge / *Axinella polypoides*

📍 **Küçük Reef** / Small Reef

Sarı tüp sünger / Yellow tube sponge / *Aplysina aerophoba*

📍 **Yazılı hani** / Painted comber / *Serranus scriba*

📍 **Bubble Cave**

Sünger / Sponge / *Haliclona* sp.

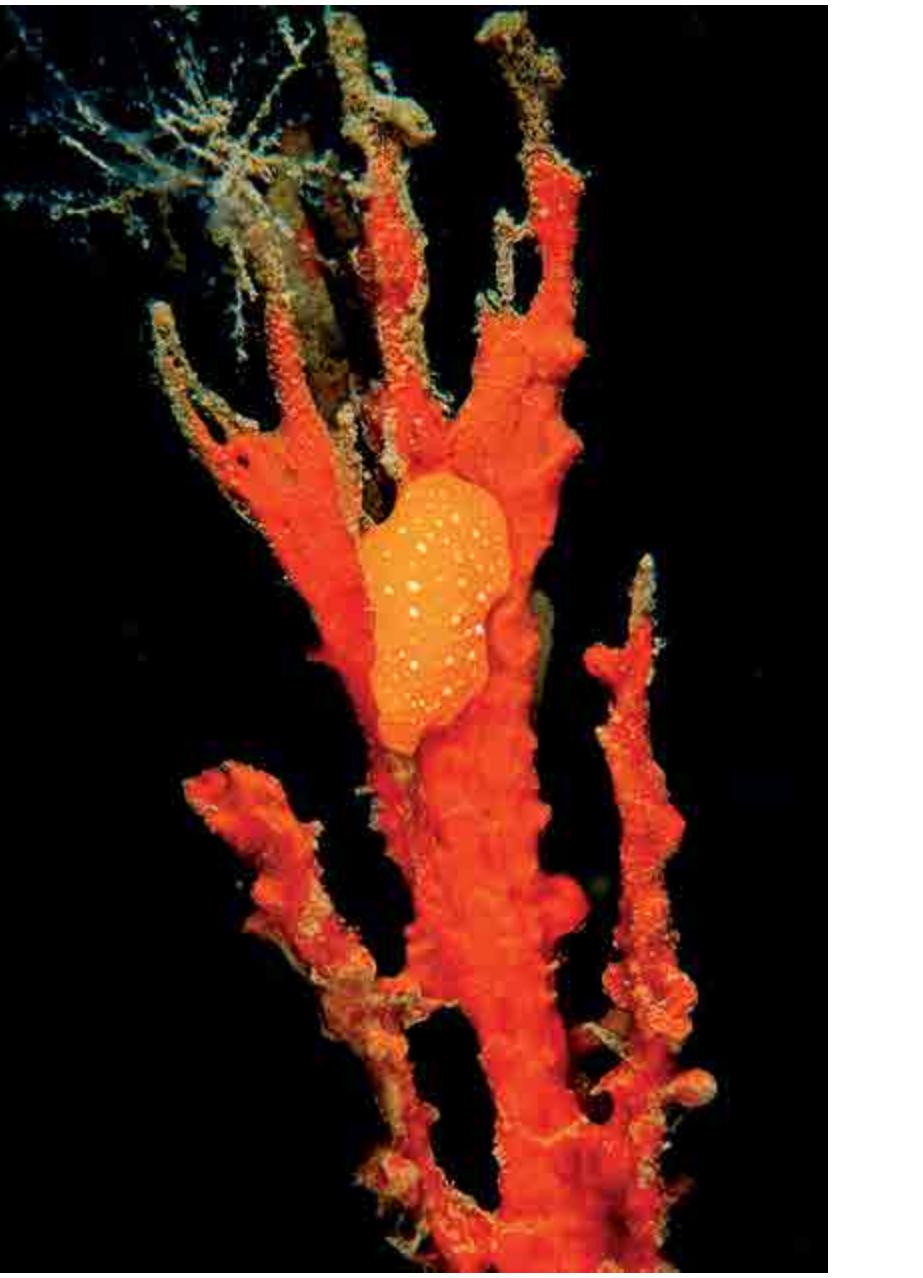

Sünger / Sponge / *Dysidea avara*

Borukurdu ve sünger / Tubeworm and Chicken liver sponge / *Serpula vermicularis* and *Chondrilla nucula*

Deniztavşanı / Sea slug / *Phyllidia flava*

Sünger / Sponge / *Axinella sp.*

📍 **Bubble Cave**

Kırmızı dal sünger / Orange candlestick sponge / *Axinella cannabina*

📍 **Küçük Reef** / Small Reef

Deli sünger üzerinde dinlenen İskaroz / Parrotfish resting on Dark stinging sponge / *Sparisoma cretense* on *Sarcotragus foetidus*

56

📍 **Küçük Reef** / Small Reef

Deli sünger / Sponge / *Sarcotragus sp.*

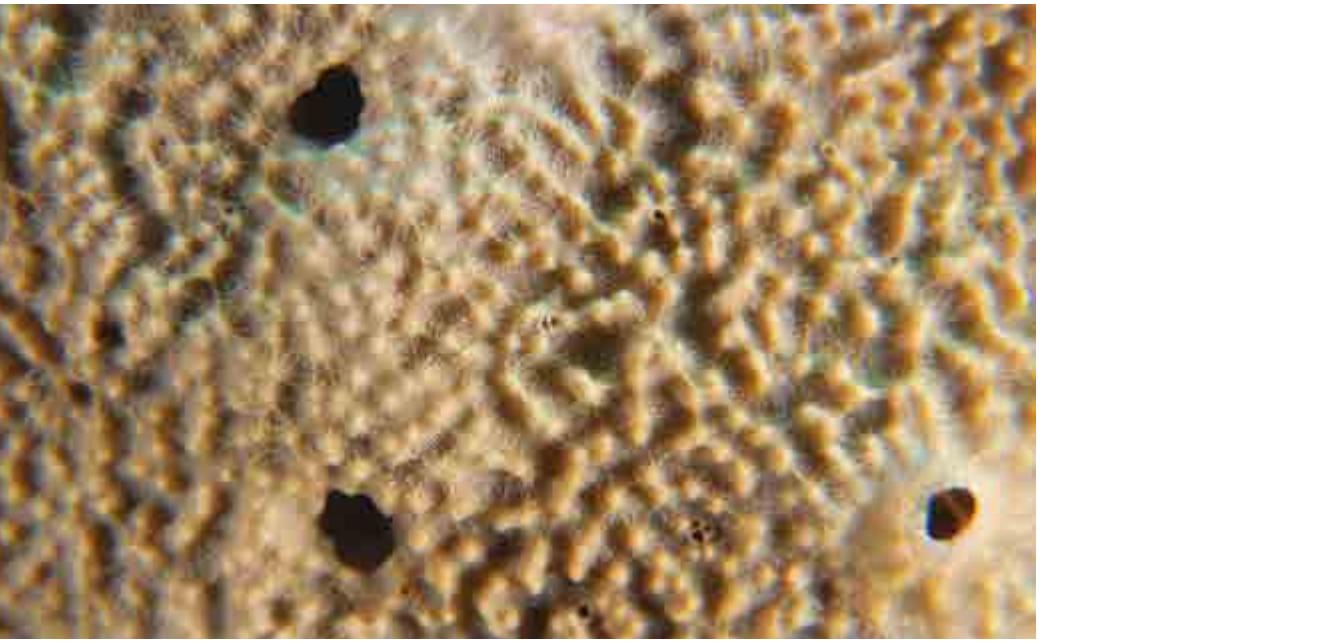
📍 **Karaada** / Black Island

57

Sünger / Green boring sponge / *Cliona viridis*

Sünger / Variable loggerhead sponge / *Ircinia variabilis*

Süngerin yüzeyinden süzülen su, ‘oskulum’ adı verilen kanallardan dışarı atılır.
The water filtered from the surface of the sponge is expelled through channels called osculum.

Sünger / Orange vented sponge / *Spirastrella cunctatrix*

Sünger / Sponge / *Phorbas fictitius*

♦ Bubble Cave

Kırmızı sünger / Oyster sponge / *Crambe crambe*

📍 Bubble Cave

Taş sünger / Stony sponge / *Petrosia ficiformis*

📍 **Orak Adası**

Sünger / Orange vented sponge / *Spirastrella cunctatrix*

📍 **Küçük Reef /** Small Reef

Kırmızı dal sünger / Orange candlestick sponge / *Axinella cannabina*

▼ Küçük Reef / Small Reef

Sarı sünger kolonisi / Yellow sponge colony / *Ciocalypta carballoei*

📍 Orak Adası

Taş mercan / Pillow coral / *Cladocora caespitosa*

📍 Karaada / Black Island

Taş mercan / Pillow coral / *Cladocora caespitosa*

📍 Karaada / Black Island

Sarı mercan / Sunset cup coral / *Leptopsammia pruvoti*

📍 Karaada / Black Island

Sarı mercan / Sunset cup coral / *Leptopsammia pruvoti*

📍 Karaada / Black Island

Kalp Midyesi / Rough cockle / *Acanthocardia tuberculata*

📍 Karaada / Black Island

Deniz salyangozu / Giant tun / *Tonna galea*

📍 Karaada / Black Island

Sünger / Yellow tube sponge / *Aplysina aerophoba*

Deniz Çayırları / Neptune grass / *Posidonia oceanica*

📍 Karaada / Black Island

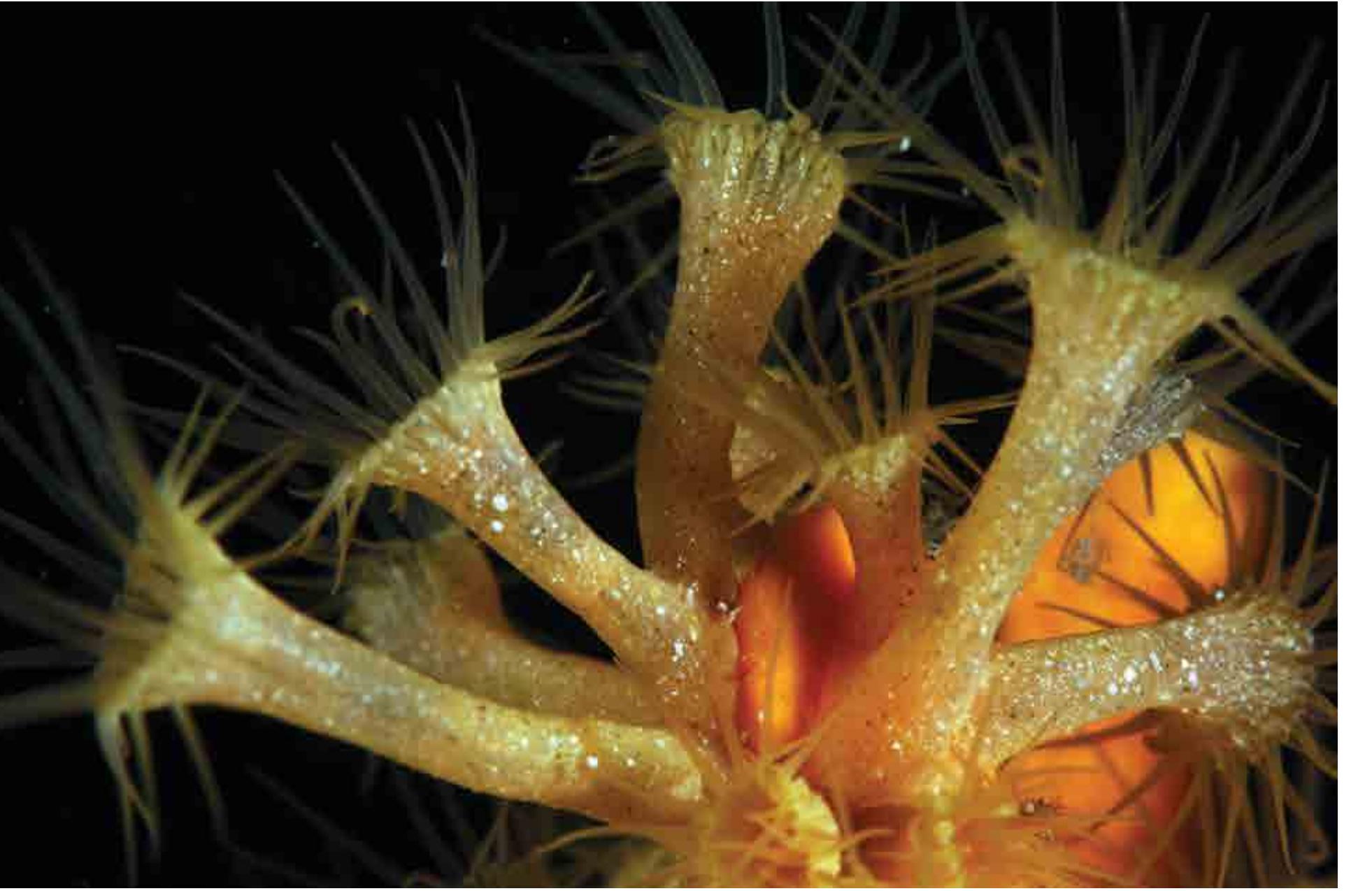

Bodrum Belediye Başkanı Ahmet Aras ve deniz çayırları

Ahmet Aras, Mayor of Bodrum and sea meadows

📍 Karaada / Black Island

Sarı sünger anemonu / Yellow cluster anemone / *Parazoanthus axinellae*

📍 Karaada / Black Island

Sarı sünger anemonu / Yellow cluster anemone / *Parazoanthus axinellae*

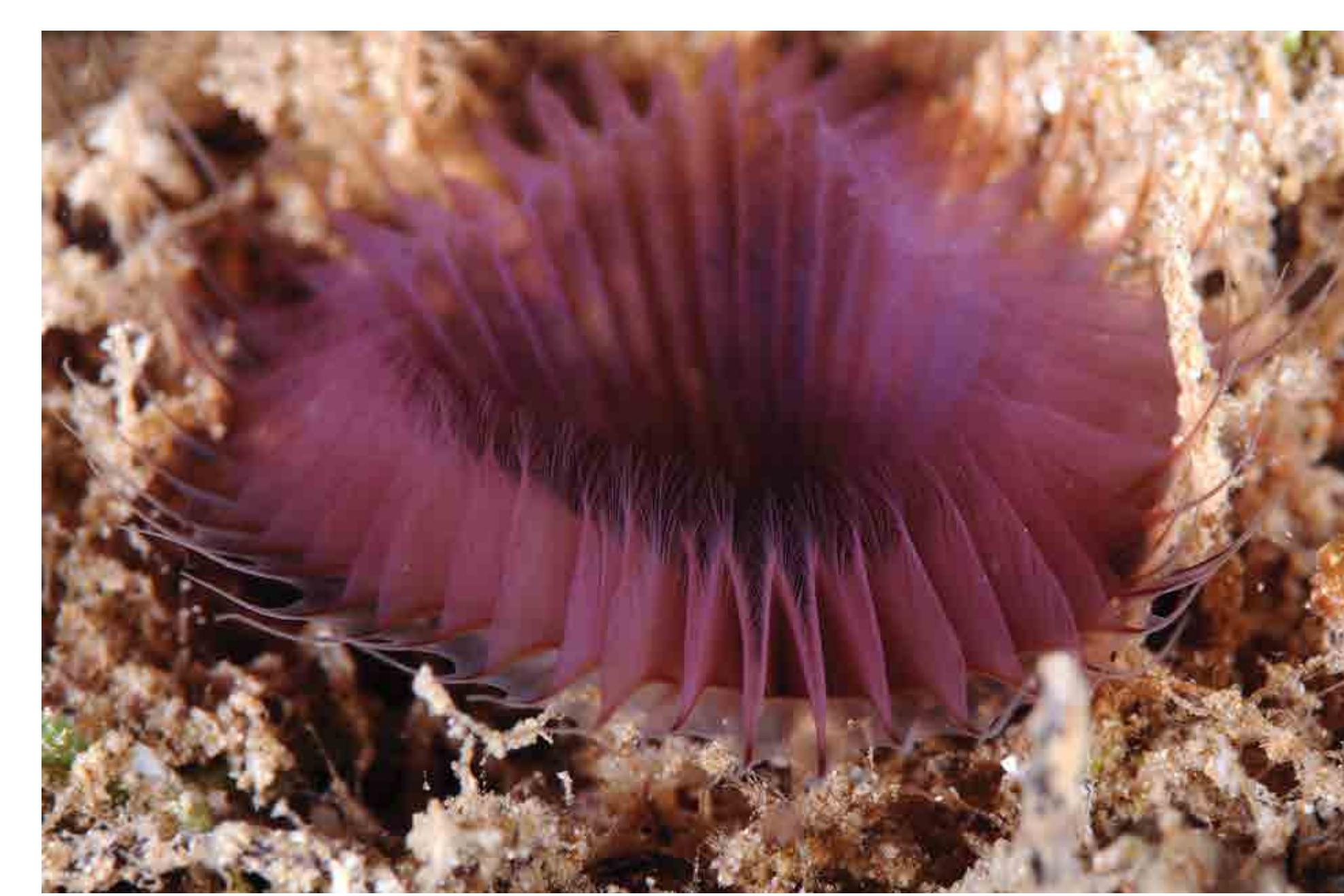
📍 Karaada / Black Island

Şakayık / Tube anemone / *Cerianthus membranaceus*

📍 **Küçük Reef** / Small Reef

Borukurdu / Slime tube worm / *Myxicola infundibulum*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Mercan / Stony coral / *Phyllangia mouchezii*

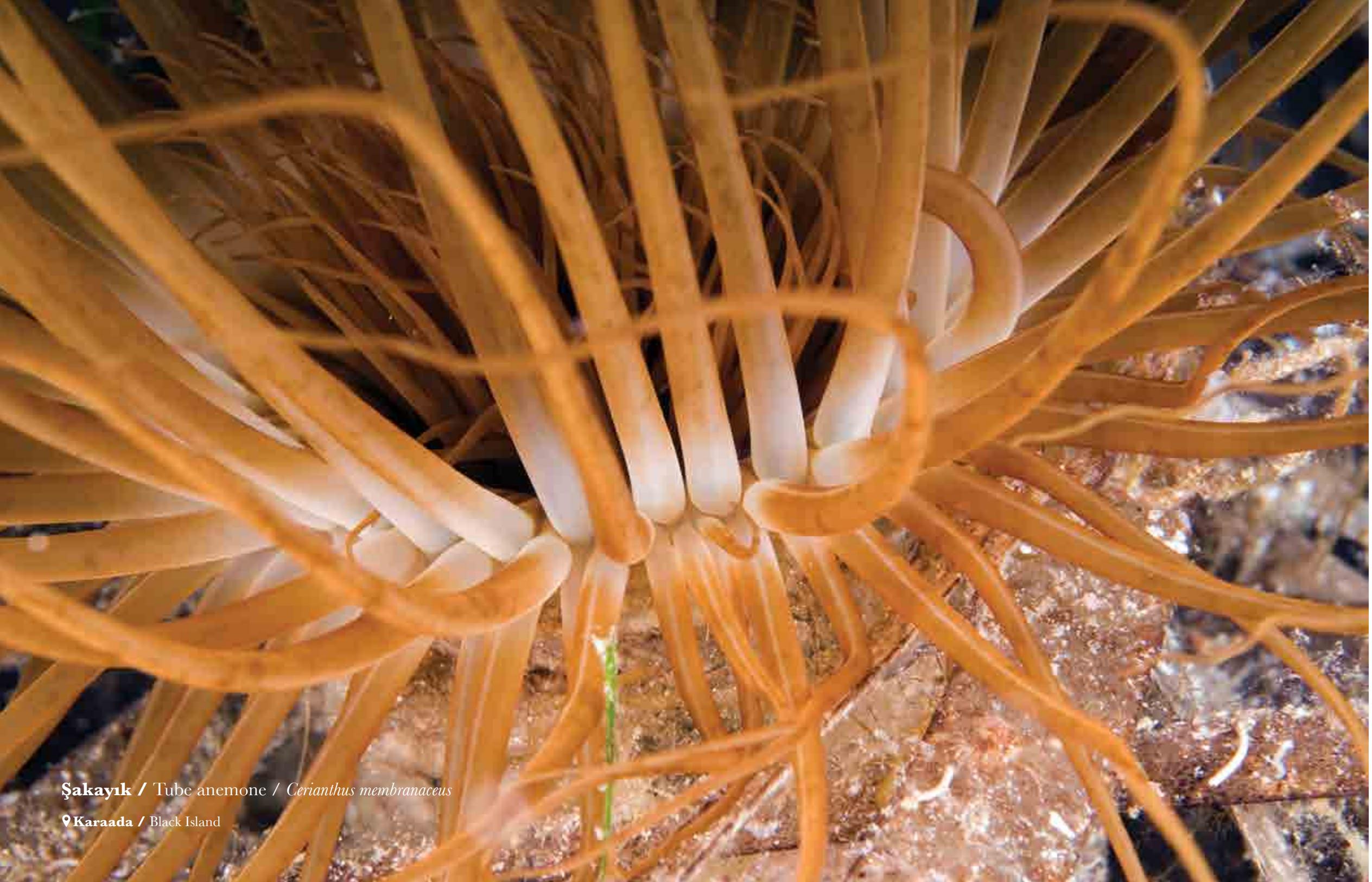
📍 **Bubble Cave**

Şakayık / Tube anemone / *Cerianthus membranaceus*

📍 **Bubble Cave**

Şakayık / Tube anemone / *Cerianthus membranaceus*

📍 Karaada / Black Island

Tüyyıldız / Mediterranean feather star / *Antedon mediterranea*

📍 Karaada / Black Island

Deniztavşanı / Sea slug / *Peltodoris atromaculata*

82

Deniztavşanı / Sea slug / *Paraflabellina ischitana*

📍 Küçük Reef / Small Reef

83

Deniztavşanı / Sea slug / *Coryphellina rubrolineata*

📍 **Karaada / Black Island**

Deniztavşanı / Sea slug / *Flabellina affinis*

📍 **Karaada / Black Island**

Deniztavşanı / Sea slug / *Coryphellina rubrolineata*

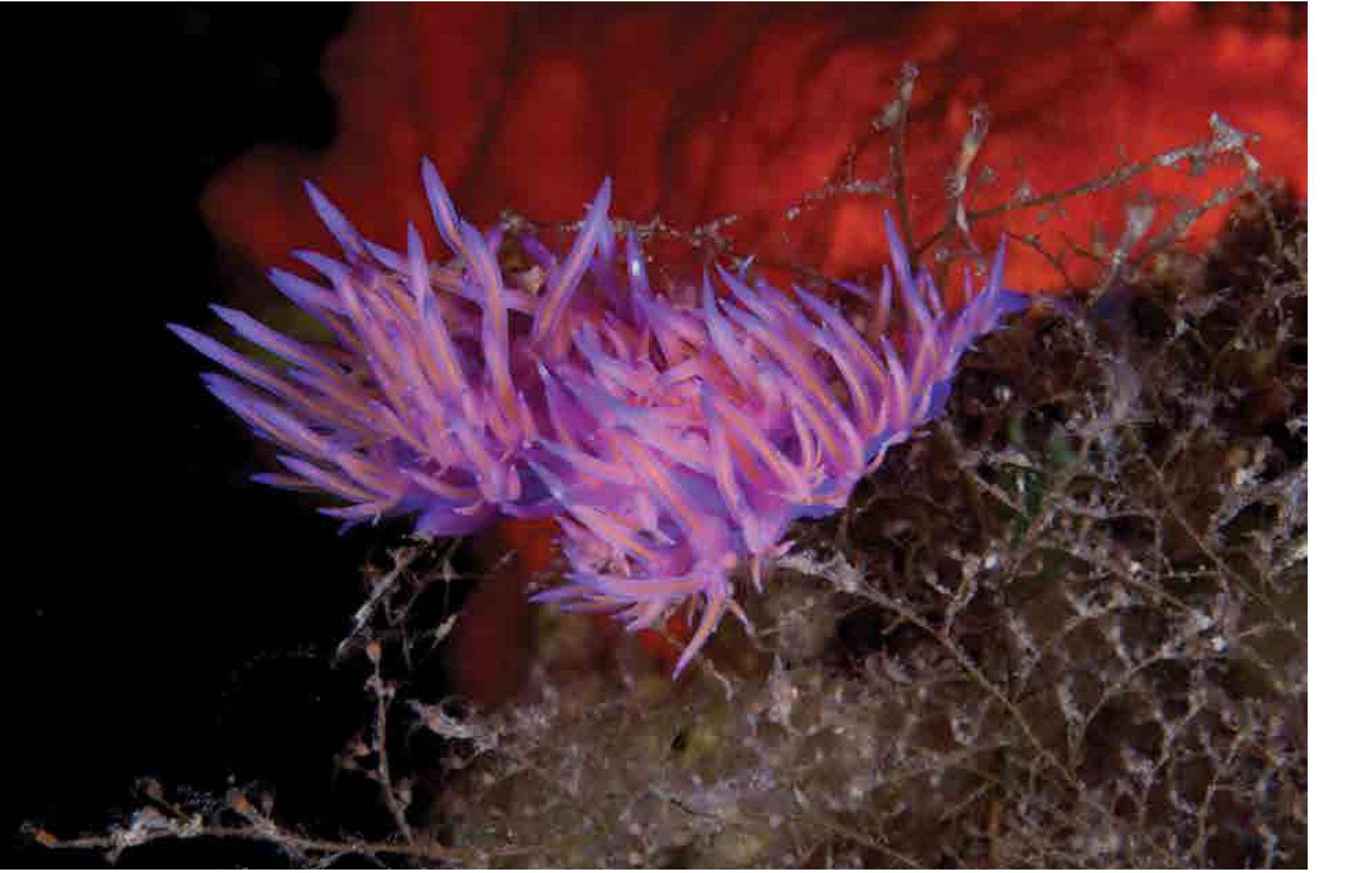
📍 Karaada / Black Island

Deniztavşanı / Sea slug / *Luisella babai*

📍 Karaada / Black Island

Deniztavşanı / Sea slug / *Flabellina affinis*

📍 Karaada / Black Island

Deniztavşanı / Sea slug / *Phyllidia flava*

📍 Karaada / Black Island

Deniztavşanı / Sea slug / *Nemesignis banyulensis*

📍 Karaada / Black Island

Deniztavşanı / Sea slug / *Flabellina affinis*

📍 Karaada / Black Island

Deniztavşanı / Sea slug / *Plocamopherus ocellatus*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Deniztavşanı / Sea slug / *Felimare picta*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Deniztavşanı / Sea slug / *Felimare picta*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Deniztavşanı / Sea slug / *Felimare picta*

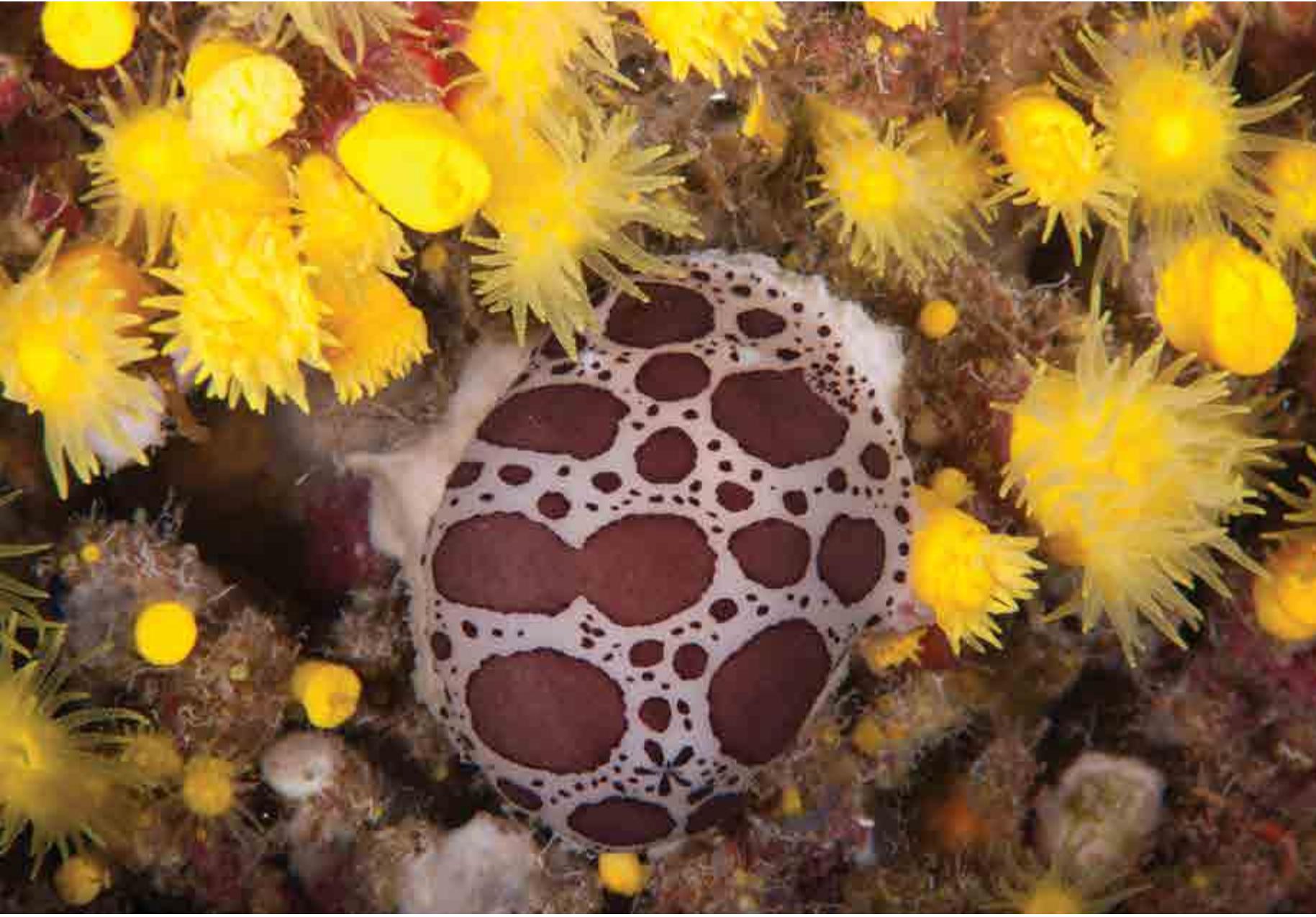
📍 Küçük Reef / Small Reef

Deniztavşanı / Sea slug / *Peltodoris atromaculata*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Deniztavşanı / Sea slug / *Peltodoris atromaculata*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Deniztavşanı / Sea slug / *Nemesignis banyulensis*

📍 **Büyük Reef / Big Reef**

Deniztavşanı / Sea slug / *Antiopella cristata*

📍 **Büyük Reef / Big Reef**

Deniztavşanı / Sea slug / *Phyllidia flava*

Sarı şemsiyeli deniztavşanı / Yellow umbrella slug / *Tylodina perversa*

Deniztavşanı / Sea slug / *Luisella babai*

📍 **Büyük Reef / Big Reef**

Deniztavşanı / Sea slug / *Felimare orsinii*

📍 **Büyük Reef / Big Reef**

Paçavralı deniztavşanı / Sea slug / *Bursatella leachii*

📍 **Büyük Reef / Big Reef**

Deniztavşanı / Sea slug / *Caloria elegans*

📍 **Büyük Reef / Big Reef**

Deniztavşanı / Sea slug / *Peltodoris atromaculata*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Deniztavşanı / Sea slug / *Flabellina affinis*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Deniztavşanı / Sea slug / *Paraflabellina ischitana*

📍 **Büyük Reef / Big Reef**

Deniztavşanı / Sea slug / *Flabellina affinis*

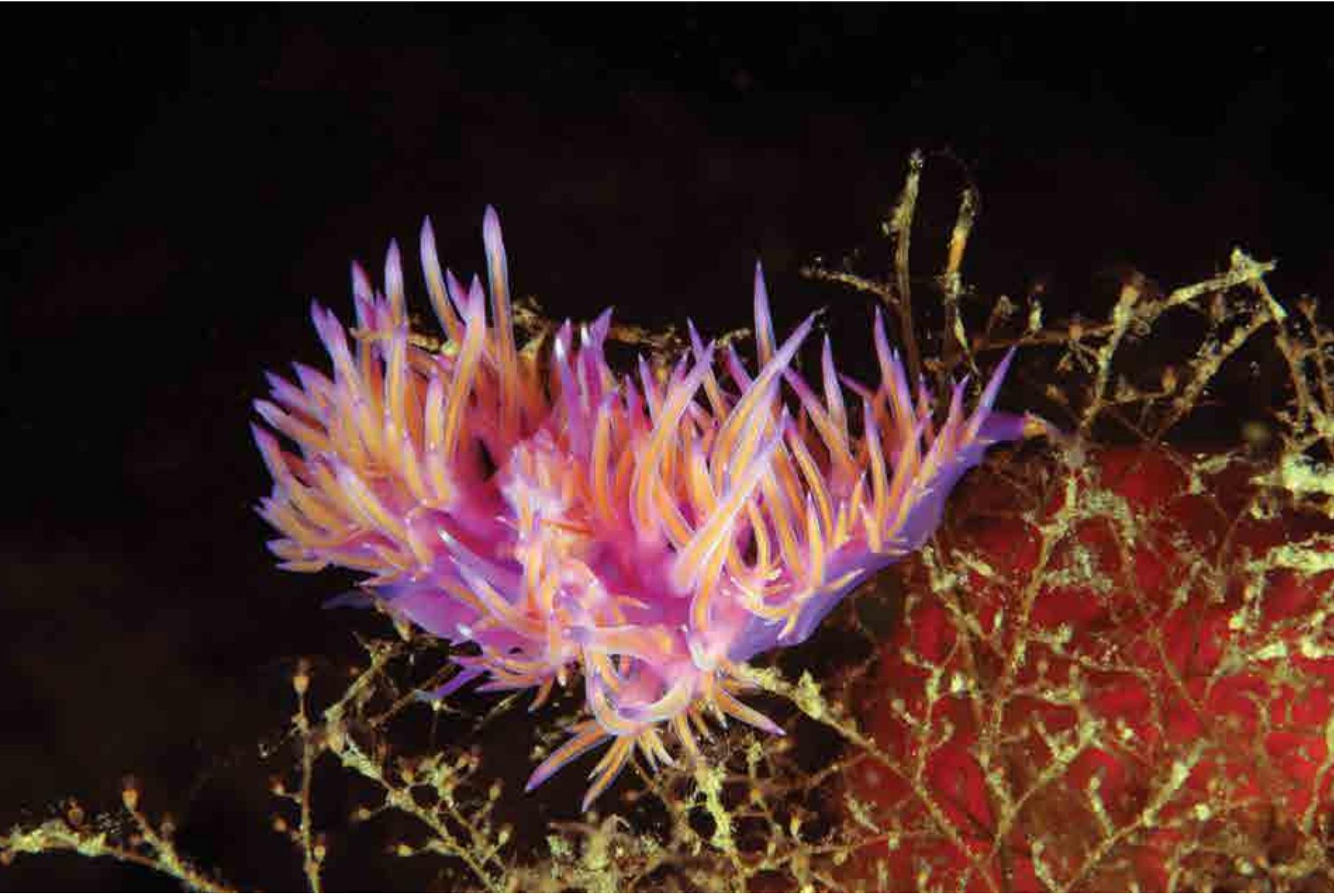
📍 **Büyük Reef / Big Reef**

Deniztavşanı / Sea slug / *Dendrodoris limbata*

📍 Büyüük Reef / Big Reef

Deniztavşanı / Sea slug / *Flabellina affinis*

📍 Büyüük Reef / Big Reef

Yassıkurt / Flatworm / *Prostheceraeus roseus*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Yassıkurt / Giesbrecht's flatworm / *Prostheceraeus giesbrecht*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Deniz çıyanı / Bearded fireworm / *Hermodice carunculata*

📍 **Orak Adası**

Deniz çıyanı / Bearded fireworm / *Hermodice carunculata*

📍 **Orak Adası**

Deniz solucanı / Green spoon worm / *Bonellia viridis*

📍 **Orak Adası**

Deniz çayırlığı / Bearded fireworm / *Hermodice carunculata*

📍 **Küçük Reef** / Small Reef

Karagöz ve Sargozarlar / Two-banded seabream and White seabreams / *Diplodus vulgaris* and *Diplodus sargus*

📍 **Küçük Reef** / Small Reef

Borukurdu / Mediterranean fanworm / *Sabella spallanzani*

📍 **Küçük Reef** / Small Reef

Borukurdu / Mediterranean fanworm / *Spirographis spallanzani*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Borukurdu / Red - spotted horseshoe / *Portula tubularia*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Sargoz / White seabream / *Diplodus sargus*

122

Altın kaya balığı / Golden goby / *Gobius auratus*

123

Pina / Noble pen shell / *Pinna nobilis*

📍 Yalıkovak

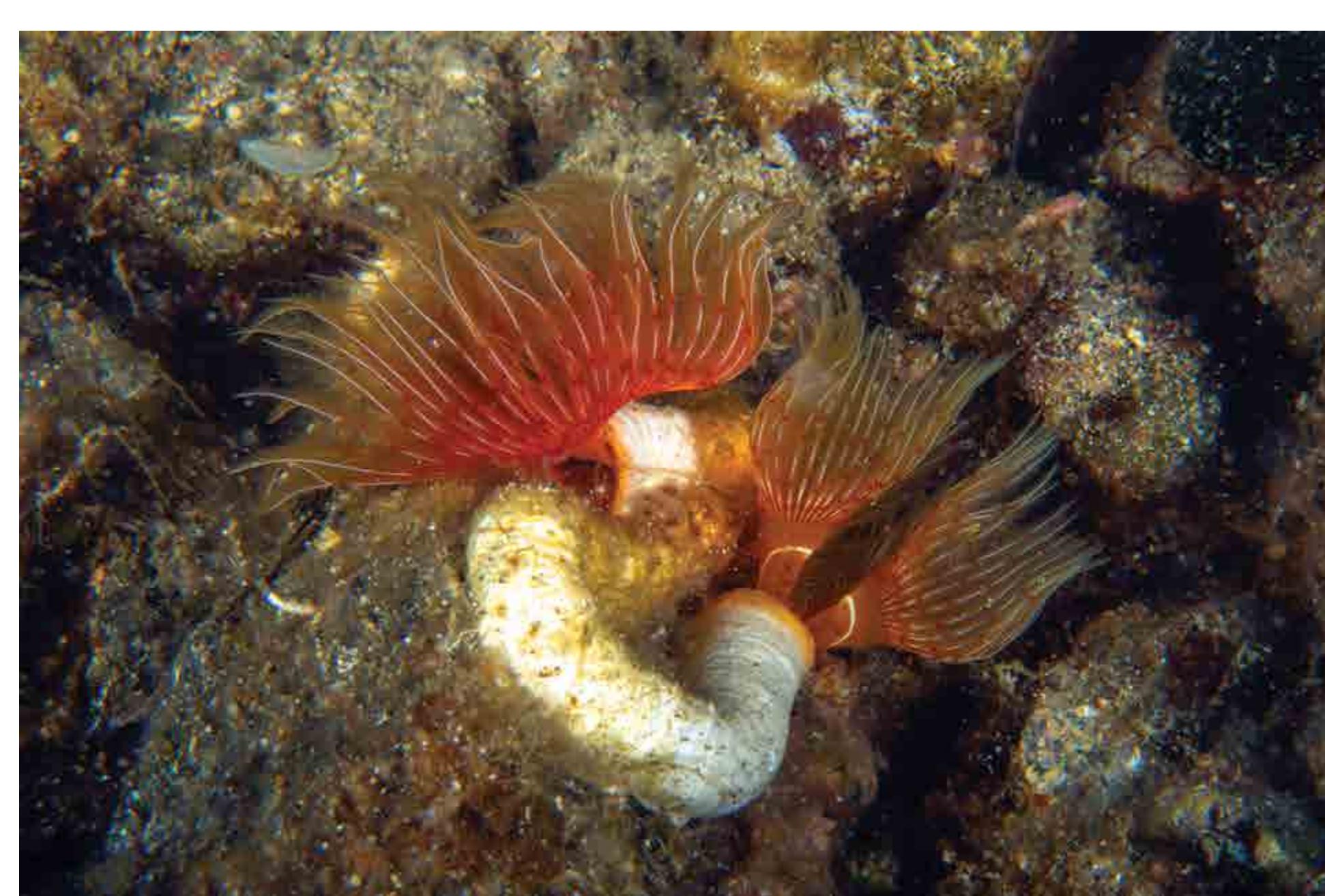
Pina / Noble pen shell / *Pinna nobilis*

📍 Yalıkovak

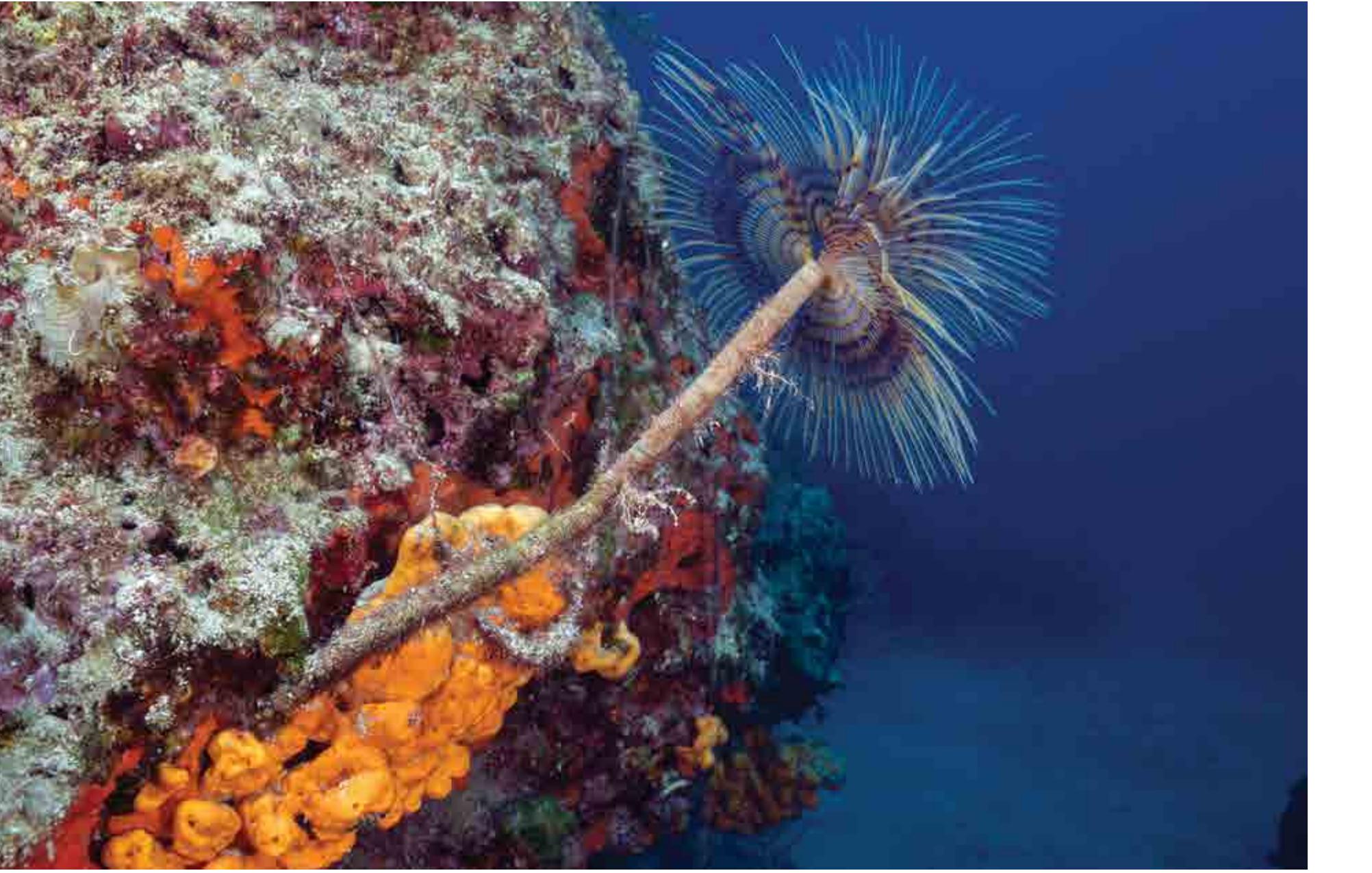

📍
Yalıkovak

📍
Yalıkovak

Borukurdu / Mediterranean fanworm / *Sabella spallanzani*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Aslan balıkları ve borukurdu / Lionfish and Mediterranean tubeworm / *Pterois miles and Sabella spallanzani*

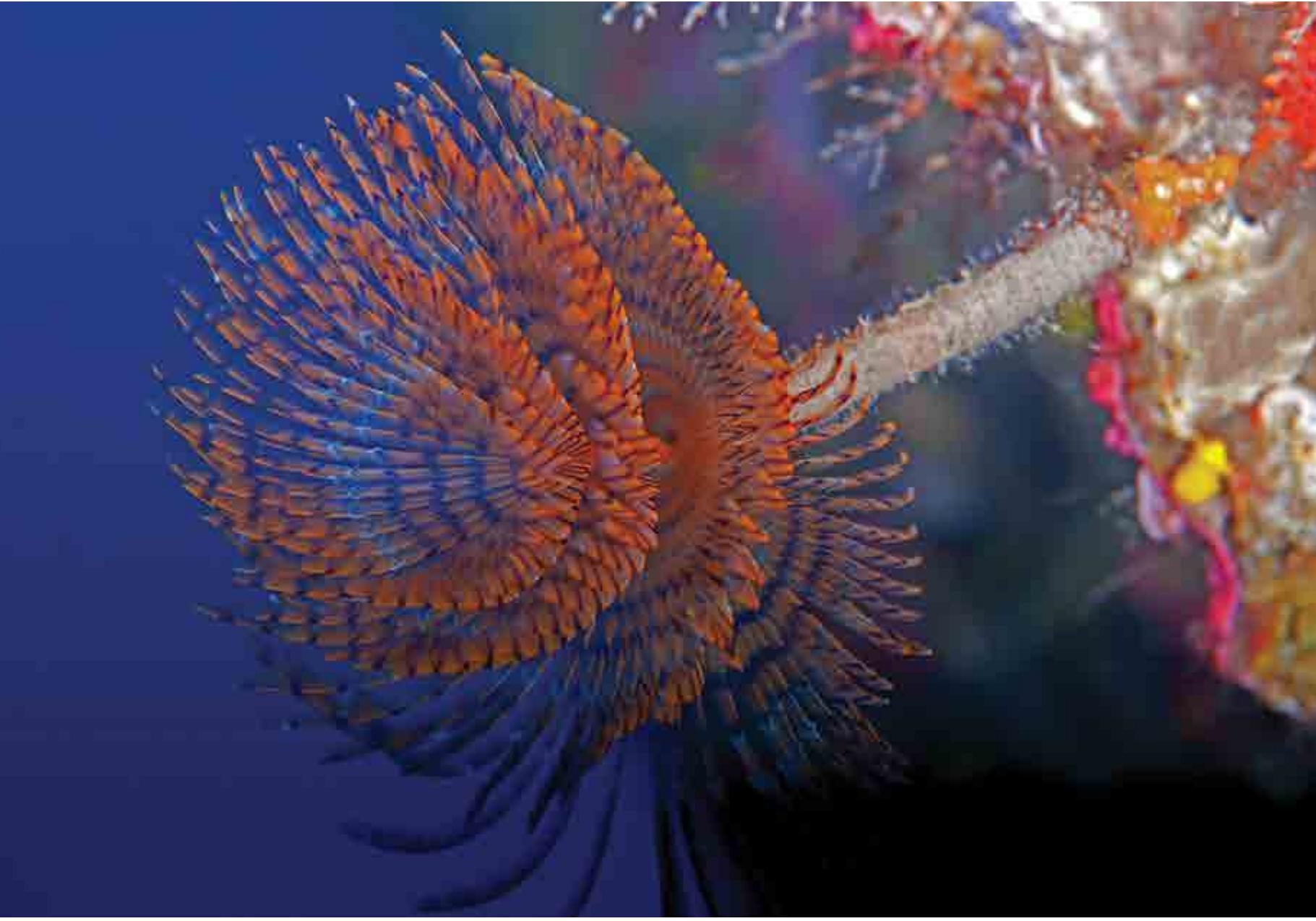
📍 Küçük Reef / Small Reef

Borukurdu / Peacock worm / *Sabella pavonina*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Borukurdu / Mediterranean fanworm / *Sabella spallanzani*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Borukurdu / Mediterranean fanworm / *Sabella spallanzani*

📍 Yalıkovak

Borukurdu / Red - spotted horseshoe / *Portula tubularia*

📍 Yalıkovak

Borukurdu / Twin fanworm / *Bispira volutacornis*

📍 Karaada / Black Island

Borukurdu / Mediterranean fanworm / *Sabella spallanzani*

📍 Karaada / Black Island

Tunikat / Bluestriped light bulb tunicate / *Clavelina dellavallei*

📍

Orak Adası

Tunikat / Pin head squirt / *Clavelina nana*

📍

Orak Adası

Tunikat / Tunicate / *Pyura momus*

📍 Karaada / Black Island

Siyah tunikat / Black tunicate / *Phallusia nigra*

📍 Karaada / Black Island

Denizhiyari / Sea cucumber / *Holothuria sp.*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Denizhiyari / Sea cucumber / *Holothuria sancta*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Denizhiyari / Sea cucumber / *Holothuria sp.*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Kırmızı denizyıldızı / Red starfish / *Echinaster sepositus*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Denizyıldızı / Starfish / *Ophidiaster ophidianus*

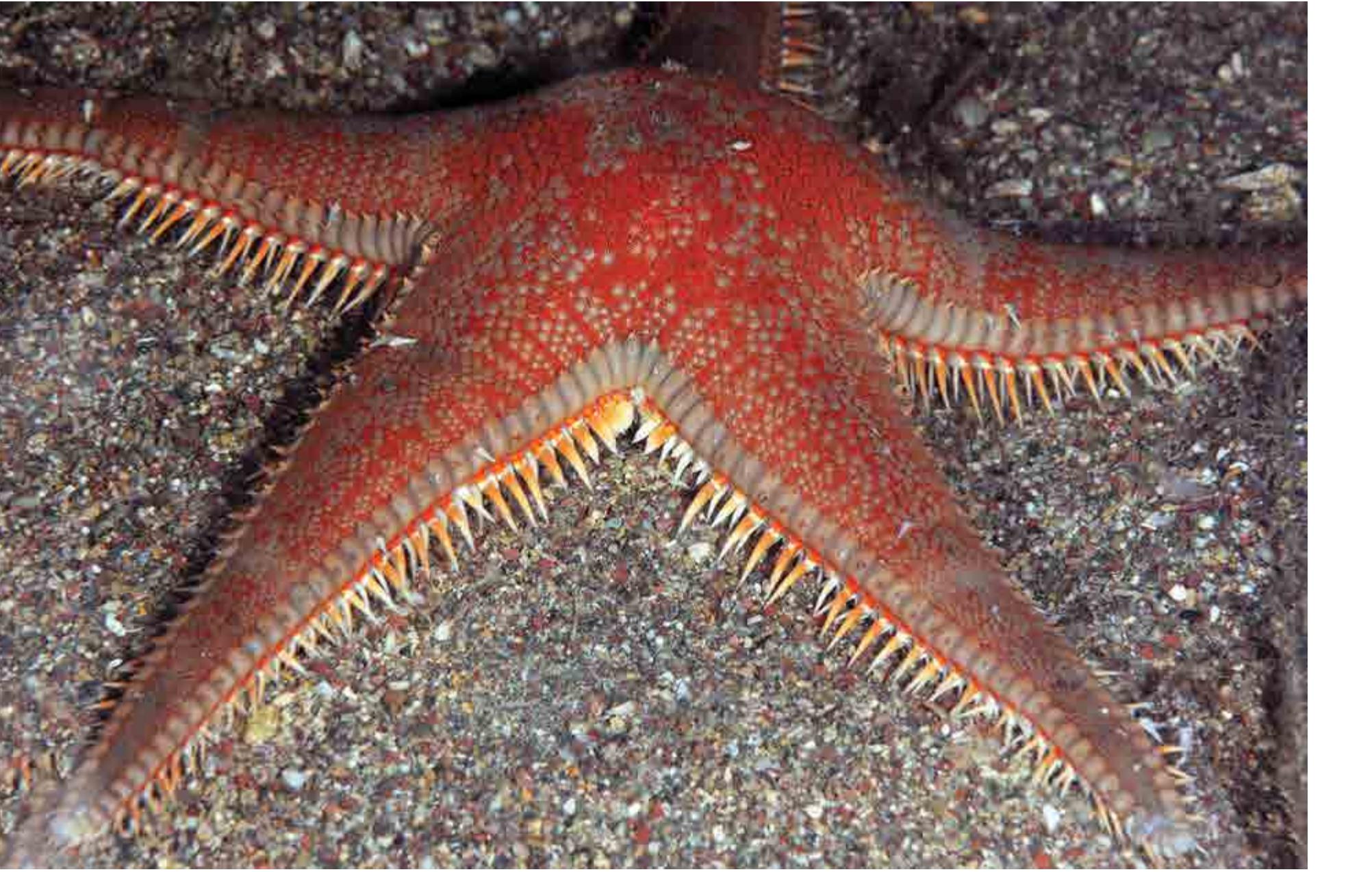
📍 **Karaada / Black Island**

Yılanyıldızı / Brittlestar / *Ophiomyxa pentagona*

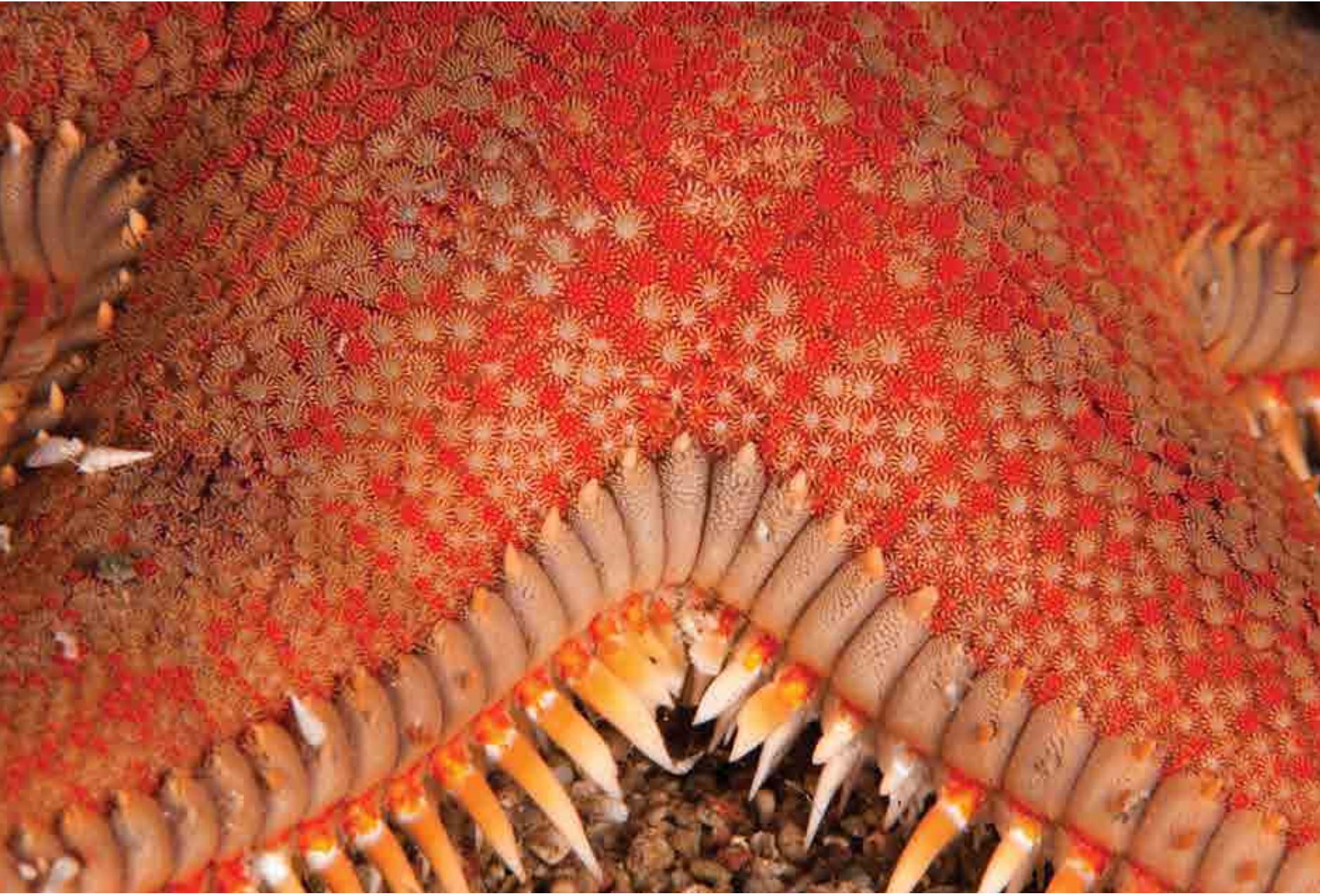
📍 **Karaada / Black Island**

Denizyıldızı / Red comb star / *Astropecten aranciacus*

📍 **Karaada** / Black Island

Denizyıldızı / Red comb star / *Astropecten aranciacus*

📍 **Karaada** / Black Island

Denizyıldızı / Starfish / *Chaetaster longipes*

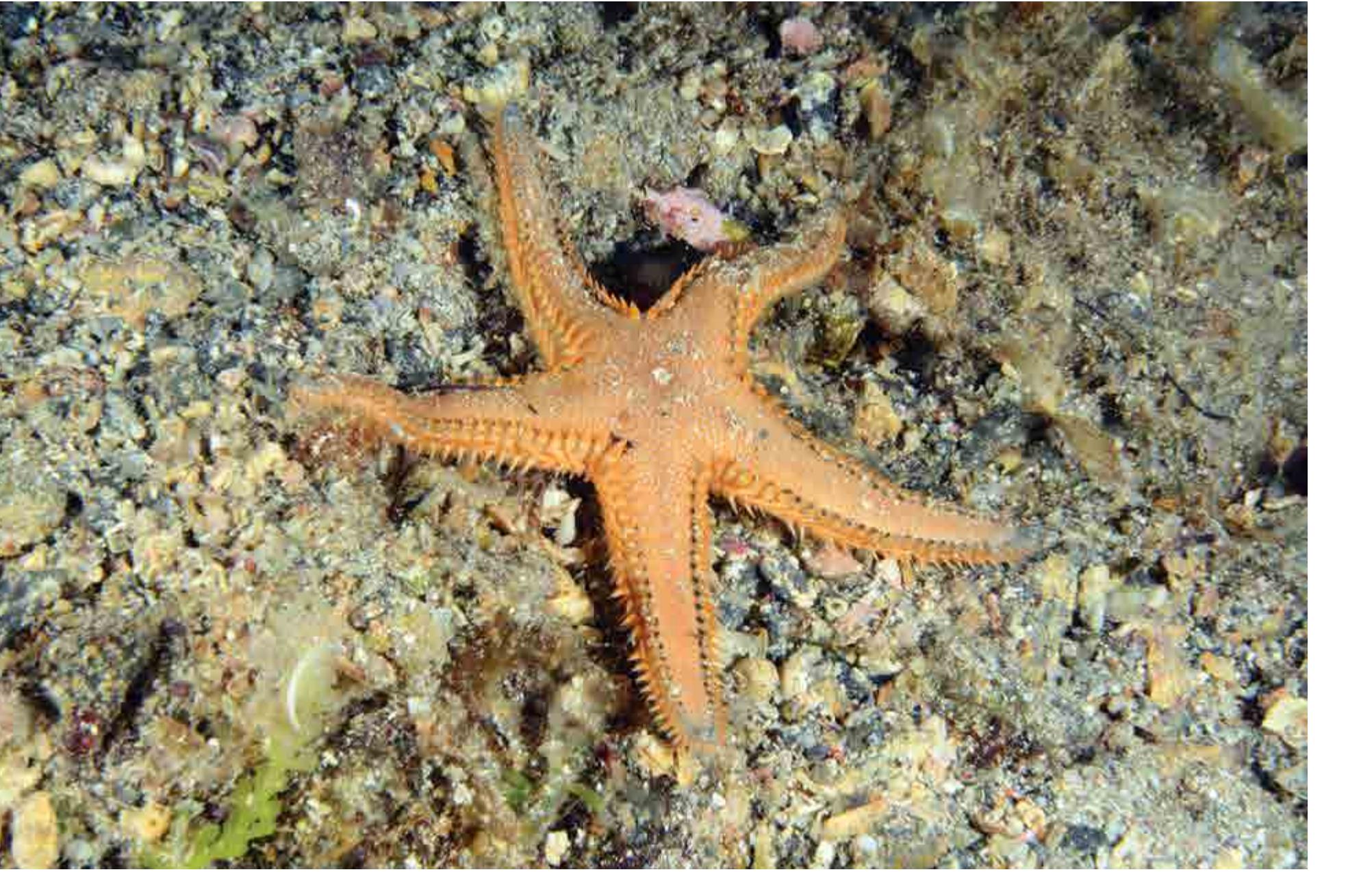
📍 Karaada / Black Island

Mavi denizyıldızı / Blue spiny starfish / *Coscinasterias tenuispina*

📍 Karaada / Black Island

Denizyıldızı / Starfish / *Astropecten* sp.

📍 **Karaada / Black Island**

Dikenli denizyıldızı / Starfish / *Marthasterias glacialis*

📍 **Küçük Reef / Small Reef**

Dikenli denizyıldızı / Starfish / *Marthasterias glacialis*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Yengeç / Spiny spider crab / *Herbstia condylata*

📍 Büyük Reef / Big Reef

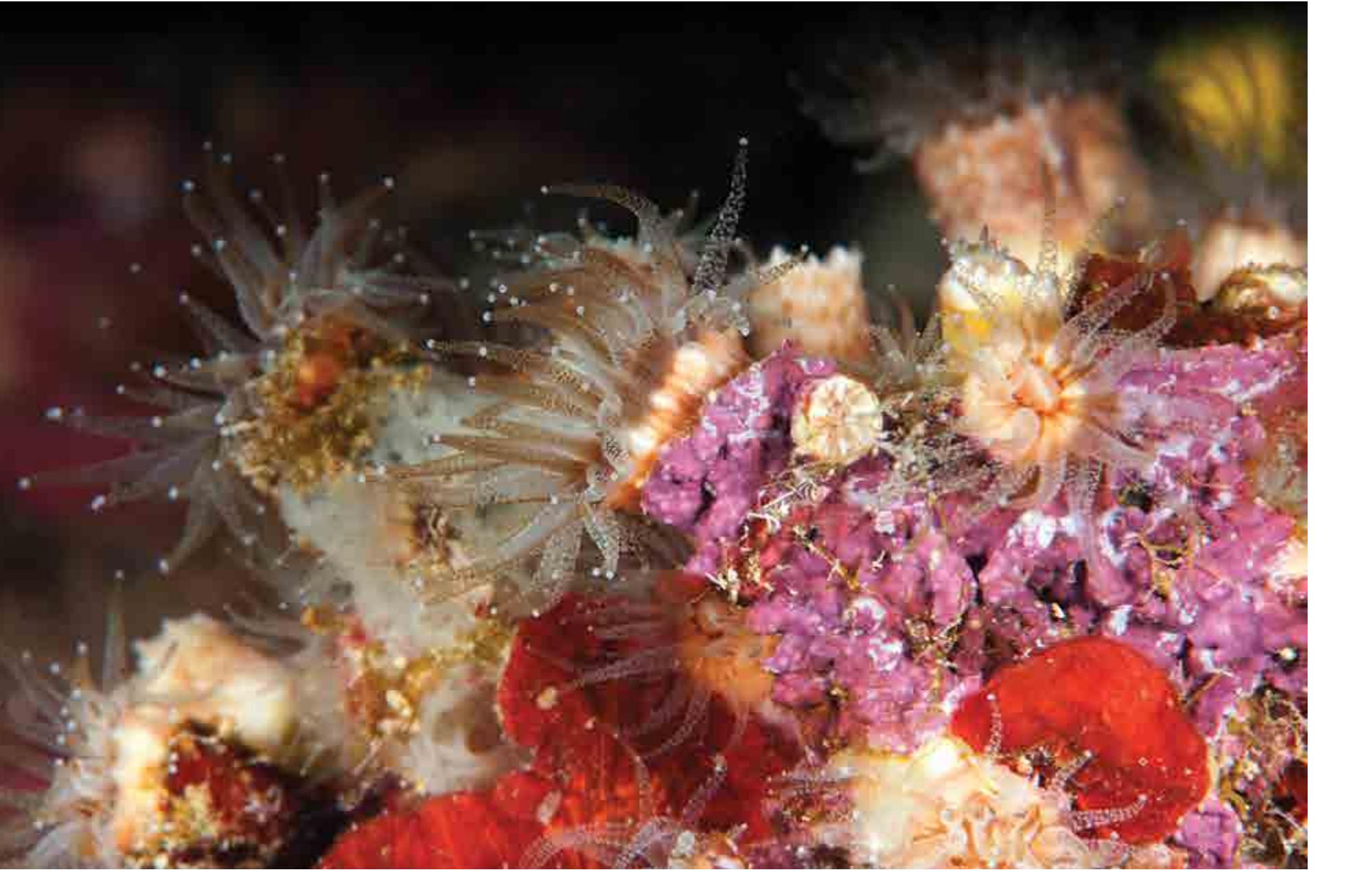
Kalkerli alg / Coralline algae / *Mesophyllum sp.*

📍 Karaada / Black Island

Yosun hayvanı (Bryozoa) kolonisi / Moss animal (Bryozoa) colony / *Reteporella sp.*

📍 Karaada / Black Island

Mercan / Stony coral / *Phyllangia mouchezii*

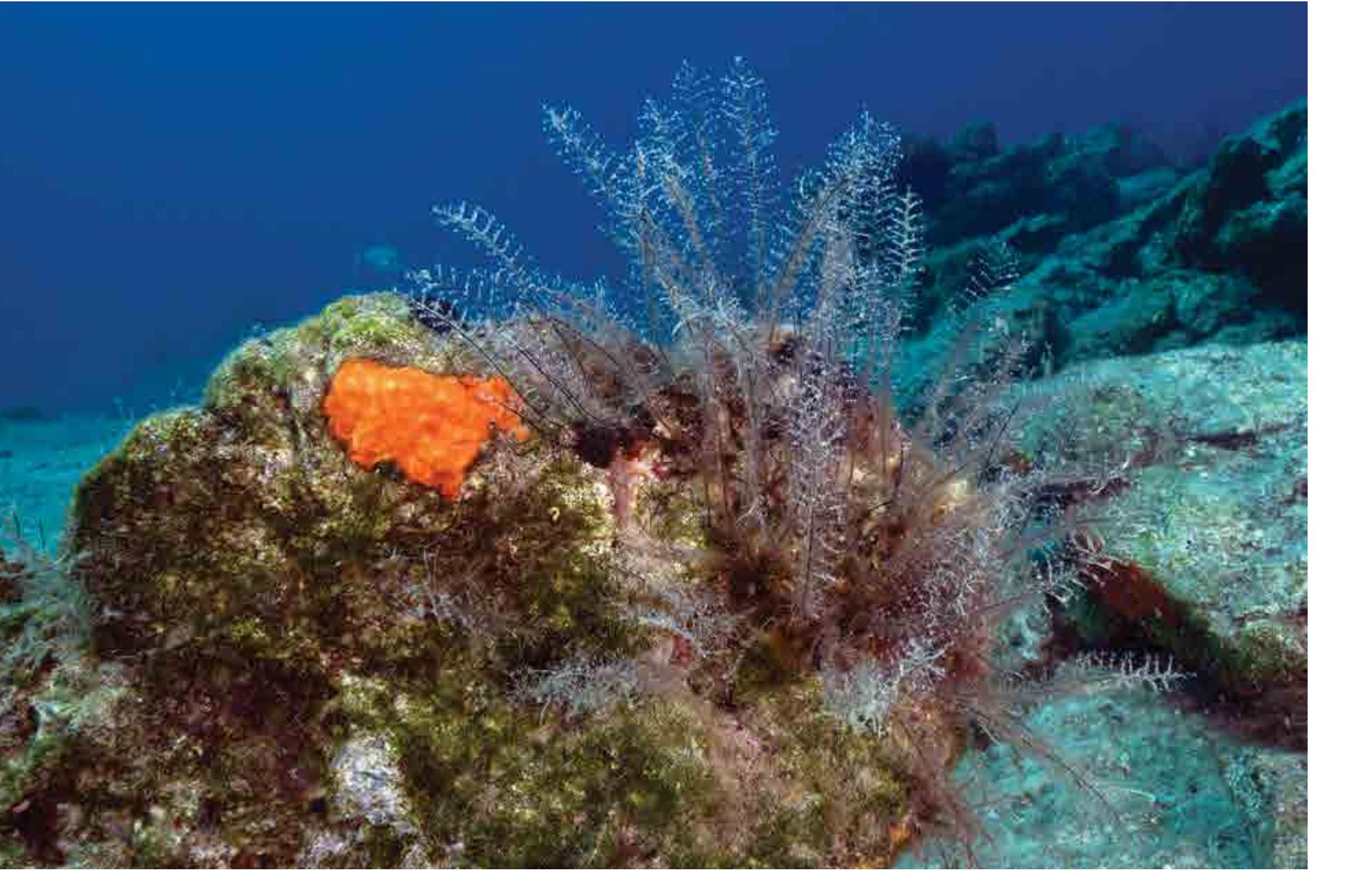
📍 Karaada / Black Island

Sarı mercan / Sunset cup coral / *Leptopsammia pruvoti*

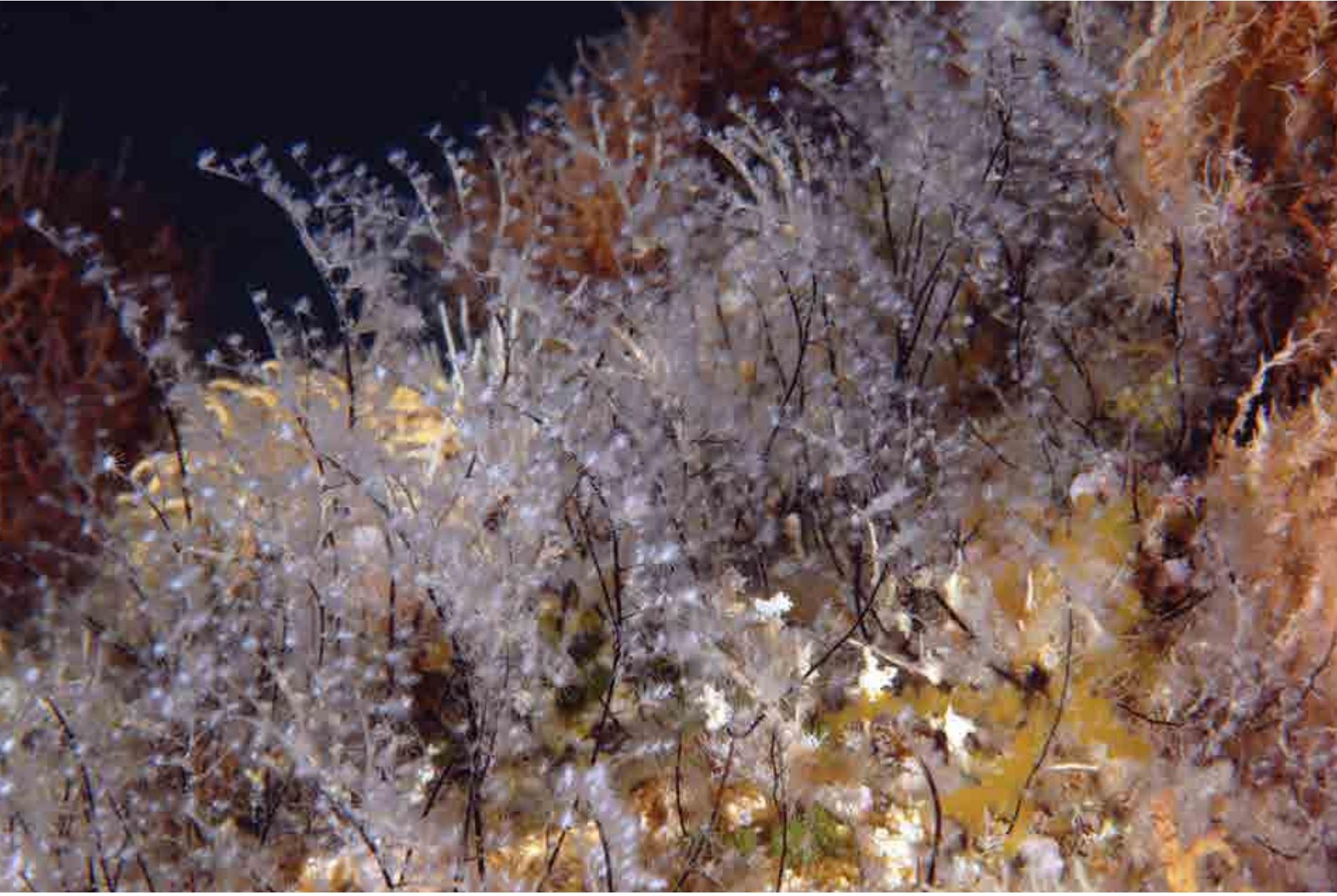
📍 Karaada / Black Island

Hidra kolonisi / Hydrozoan colony

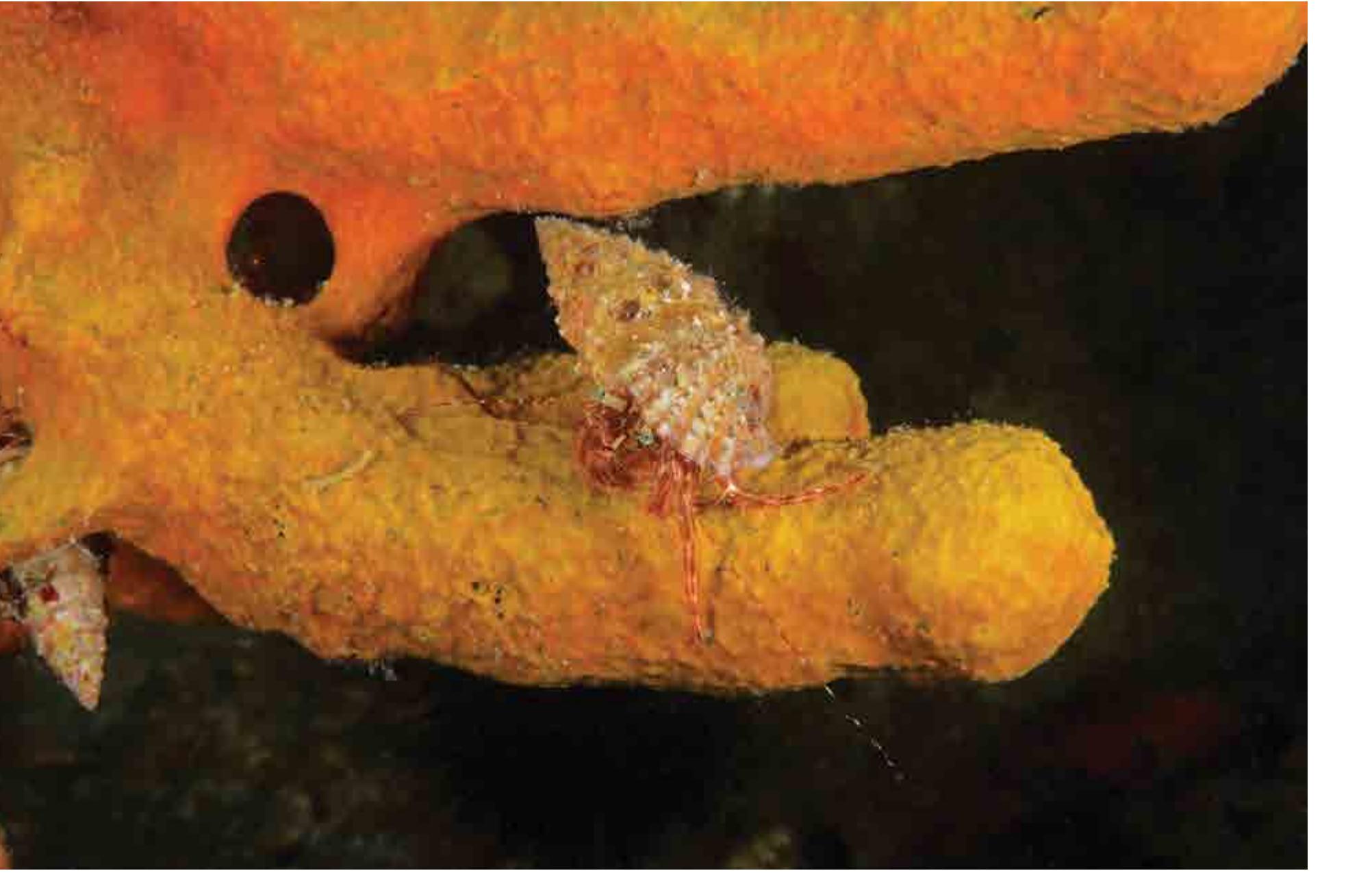
📍 Karaada / Black Island

Hidra kolonisi / Hydrozoan colony

📍 Karaada / Black Island

Keşiş yengeci / Hermit crab / *Pagurus anachoretus*

📍 **Bubble Cave**

Keşiş yengeci ve Anemon / Hermit crab and Cloak anemone / *Pagurus prideaux* and *Adamsia palliata*

📍 **Bubble Cave**

Keşiş yengeci / Hermit crab / *Dardanus callidus*

📍 Yalıkovak

Keşiş yengeci / Hermit crab / *Dardanus callidus*

📍 Yalıkovak

Keşiş yengeci / Hermit crab / *Calcinus tubularis*

♦ Karaada / Black Island

Keşiş yengeci / Hermit crab
/ *Pagurus anachoretus*

♦ Karaada / Black Island

Keşiş yengeci / Hermit crab
/ *Paguristes streaensis*

Çakıl yengeci / Pebble Crab / *Coleusia signata*

📍 Karaada / Black Island

Bodur istakoz / Blue striped squat lobster / *Galethea strigosa*

📍 Karaada / Black Island

Keşiş yengeci / Hermit crab / *Pagurus anachoretus*

📍 Karaada / Black Island

Akdeniz şemsiyesi / Umbrella slug / *Umbraculum mediterraneum*

📍 Karaada / Black Island

Akdeniz şemsiyesi / Umbrella slug / *Umbraculum mediterraneum*

📍 Karaada / Black Island

Kaplumbağa salyangozu / Sea slug / *Pleurobranchus testudinarius*

📍 Karaada / Black Island

Triton / Atlantic triton's trumpet / *Charonia variegata*

📍 Karaada / Black Island

Triton / Atlantic triton's trumpet / *Charonia lampas lampas*

📍 Karaada / Black Island

Trakonya / Starry weever / *Trachinus radiatus*

📍 **Karaada** / Black Island

Trakonya / Greater weever / *Trachinus draco*

📍 **Karaada** / Black Island

Barbun / Red mullet / *Mullus barbatus*

📍 Karaada / Black Island

Tekir / Striped red mullet / *Mullus surmuletus*

📍 Karaada / Black Island

Beyaz sokar / Marbled spinefoot / *Siganus rivulatus*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Esmer sokar / Marbled spinefoot / *Siganus luridus*

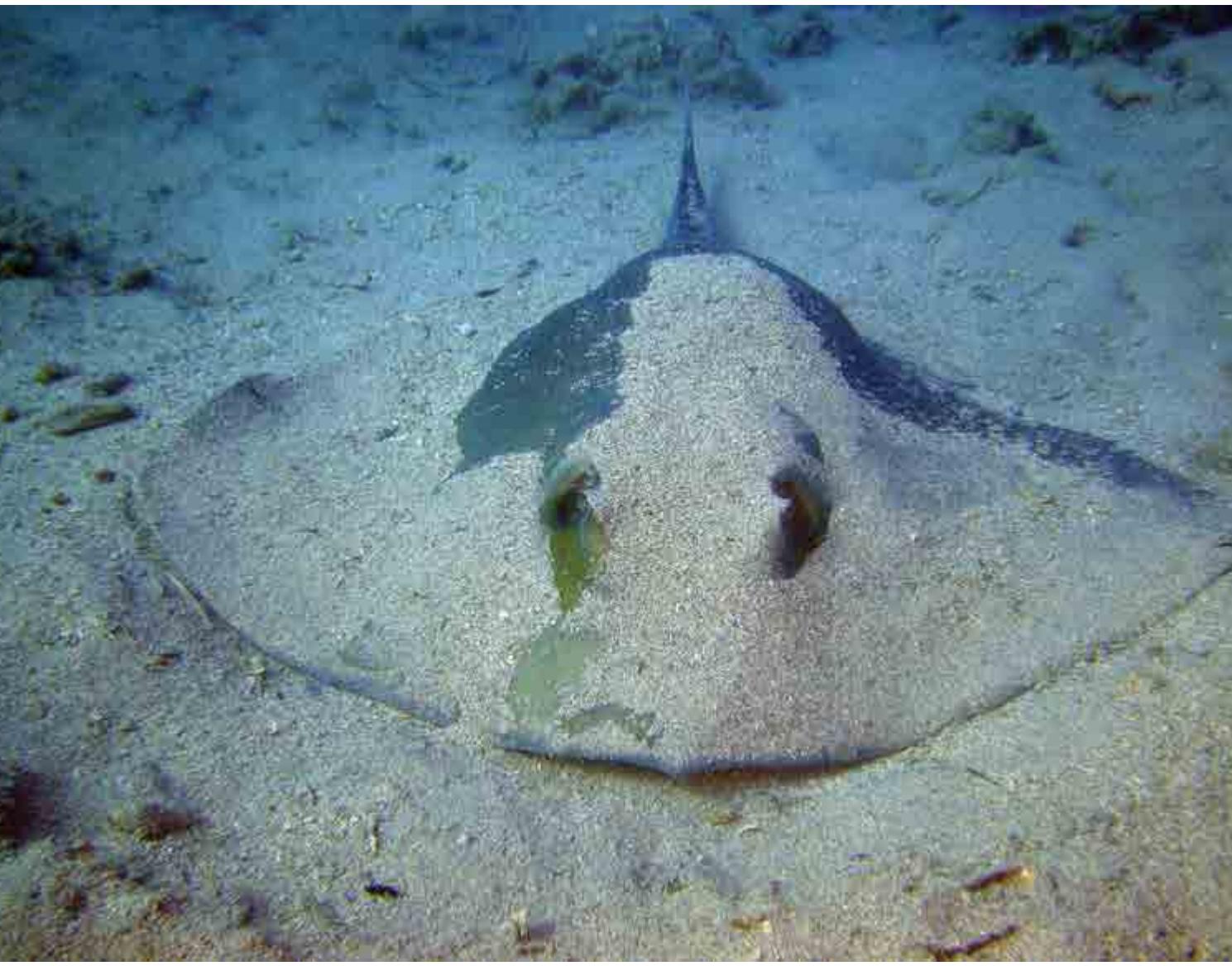
📍 Küçük Reef / Small Reef

Uçan kırlangıç / Flying gurnards / *Dactylopterus volitans*

📍 Karaada / Black Island

İğneli vatoz / Common stingray / *Dasyatis pastinaca*

📍 SG Batığı / SG wreck

Dikenli çütre / Reticulated leatherjacket / *Stephanolepis diaspros*

📍 SG Batığı / SG wreck

Dikenli çütre / Reticulated leatherjacket / *Stephanolepis diaspros* (Eye)

Sübye (çiftleşme rengi) / Common cuttlefish (mating color) / *Sepia officinalis*

📍 **Karaada** / Black Island

Sübye / Elegant cuttlefish / *Sepia elegans*

📍 **Karaada** / Black Island

Mürekkepbalığı / Bobtail squid / *Sepiola sp.*

📍 Karaada / Black Island

Kızıldeniz kalamarı / Bigfin reef squid / *Sepioteuthis lessoniana*

📍 Karaada / Black Island

Tiryaki balığı / Stargazer / *Uranoscopus scaber*

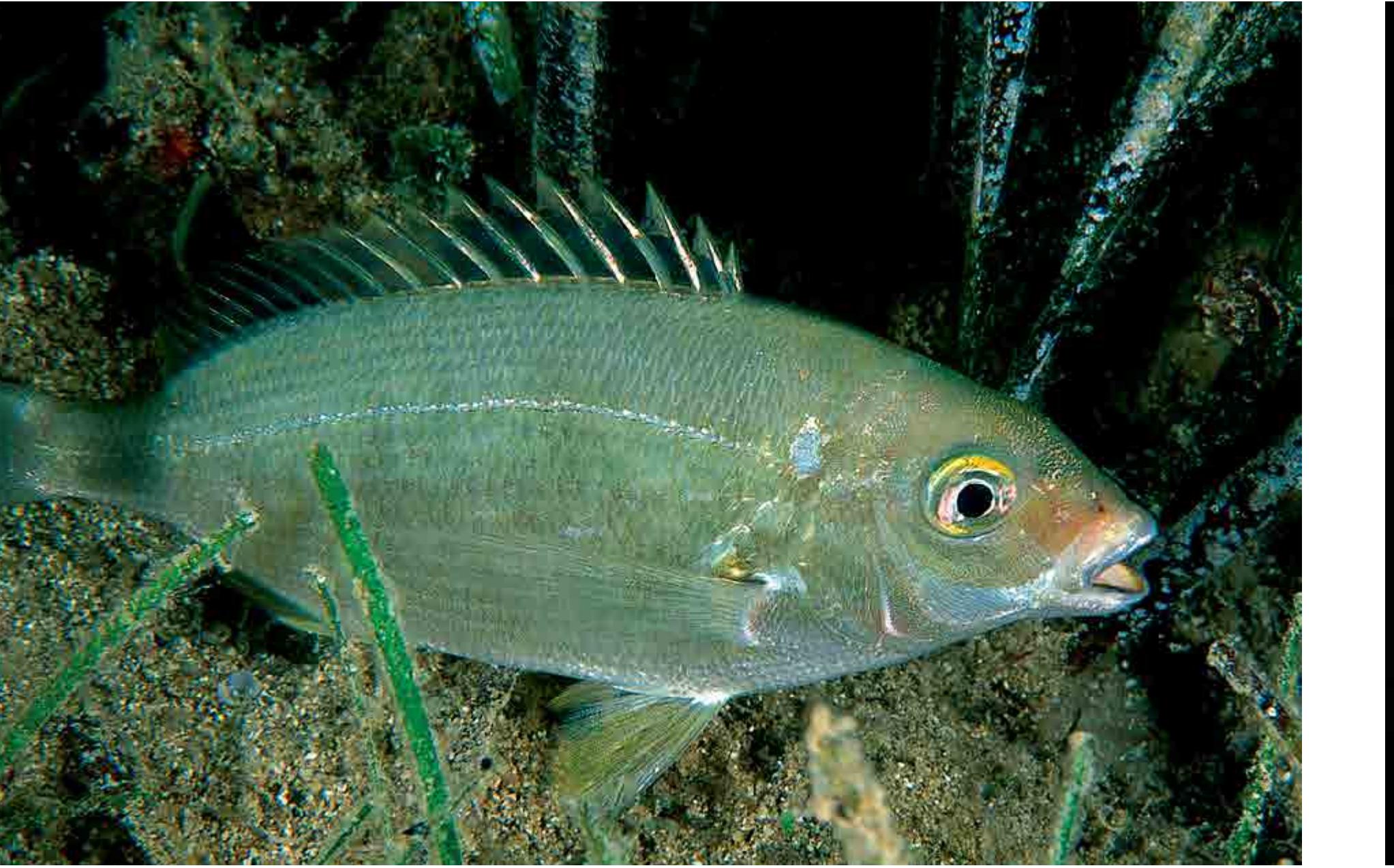
📍 Karaada / Black Island

Maderya iskorpiti / Madeira scorpionfish / *Scorpaena maderensis*

📍 Karaada / Black Island

İsparoz / Annular seabream / *Diplodus annularis*

📍 Karaada / Black Island

Berber balığı / Swallowtail seaperch / *Antias anthias*

📍 Karaada / Black Island

Altın kaya balığı / Golden goby / *Gobius auratus*

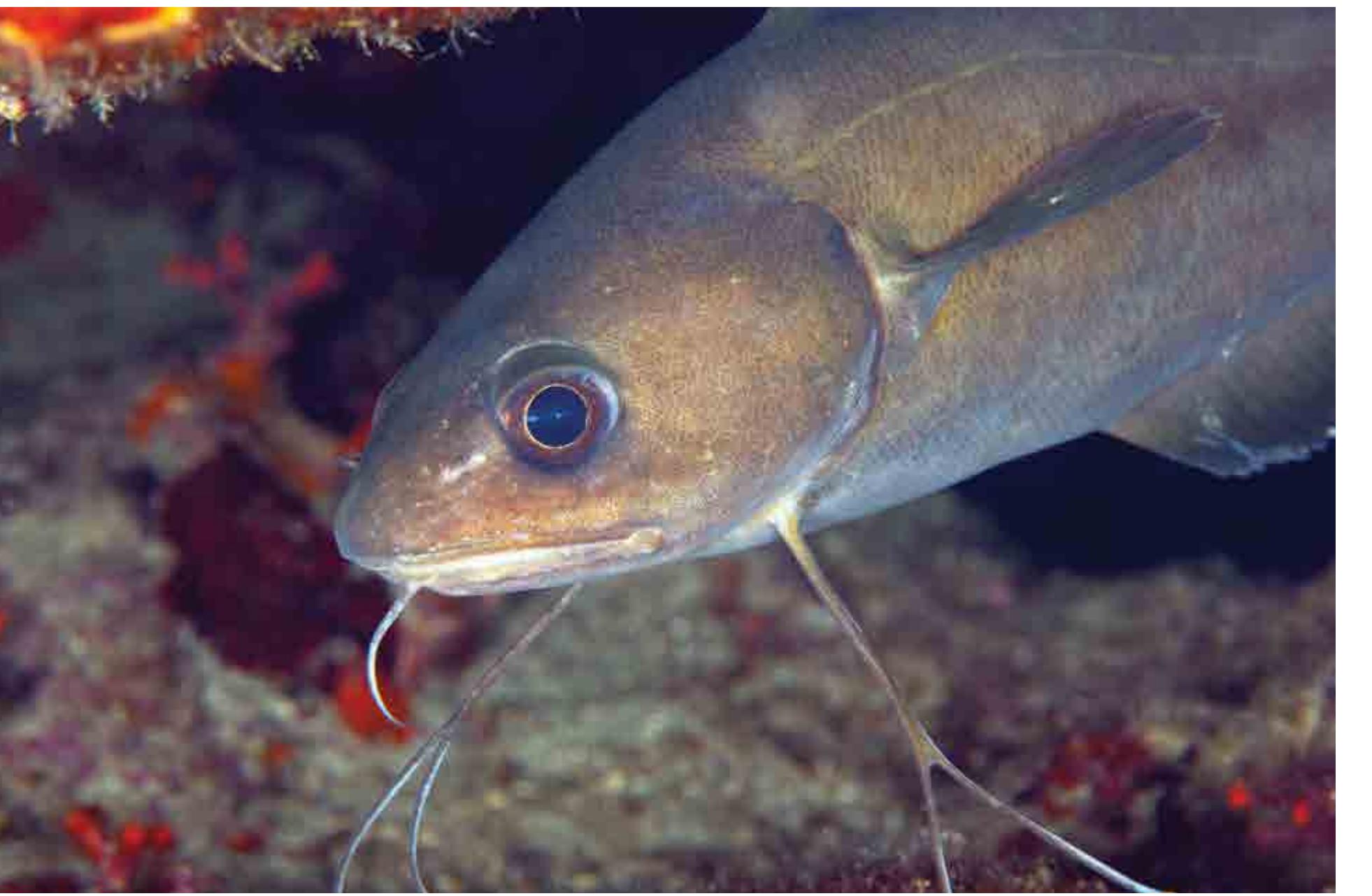
📍 Karaada / Black Island

Gün balığı / Mediterranean rainbow wrasse / *Coris julis*

📍 Karaada / Black Island

Gelincik balığı / Forkbeard / *Phycis phycis*

📍 **Karaada / Black Island**

Maderya iskorpiti / Madeira scorpionfish / *Scorpaena maderensis*

📍 **Karaada / Black Island**

Papaz balığı / Damsel fish / *Chromis chromis*

📍 Karaada / Black Island

Karabaş / Black - faced blenny / *Tripterygion delaisi*

📍 Karaada / Black Island

Karabas / Black - faced blenny / *Tripterygion delaisi*

📍 **Karaada** / Black Island

Gün balıkları / Ornate wrasse / *Thalassoma pavo*

📍 **Karaada** / Black Island

Ayrık gözlü pisi balığı / Wide - eyed flounder / *Bothus podas*

📍 **Karaada /** Black Island

Sarpa / Salema / *Sarpa salpa*

📍 **Karaada /** Black Island

Karagöz / Two - banded seabream / *Diplodus vulgaris*

© Karaada / Black Island

Melanurya sürüsü / School of Saddled seabream / *Oblada melanura*

📍 **Karaada** / Black Island

Kardinal balığı / Cardinal fish / *Apogon imberbis*

📍 **Orak Adası**

Kefal / Flathead grey mullet / *Mugil cephalus*

📍 **Karaada** / Black Island

Pınar 1 Batığı / Pınar 1 wreck

Karagöz / Two - banded seabream / *Diplodus vulgaris*

Orfoz / Dusky grouper / *Epinephelus marginatus*

📍 Karaada / Black Island

Lahos / Goldblotch grouper / *Epinephelus costae*

📍 Karaada / Black Island

Sivri dişli müren / Fangtooth moray eel / *Enchelycore anatina*

📍 **Karaada /** Black Island

Müren / Mediterranean moray / *Muraena helena*

📍 **Karides /** Shrimp / *Lysmata seticaudata*

📍 **Karaada /** Black Island

Karides ve müren / Golden coral shrimp and Mediterranean moray / *Stenopus spinosus* and *Muraena helena*

📍 **Karaada /** Black Island

Müren / Mediterranean moray / *Muraena helena*

📍 **Karaada /** Black Island

Lahos / Goldblotch grouper / *Epinephelus costae*

📍 **Karaada** / Black Island

Zurna balığı / Atlantic lizardfish / *Synodus saurus*

📍 **Karaada** / Black Island

Filamentli lapin / Wrasse / *Pteragogus trispilus*

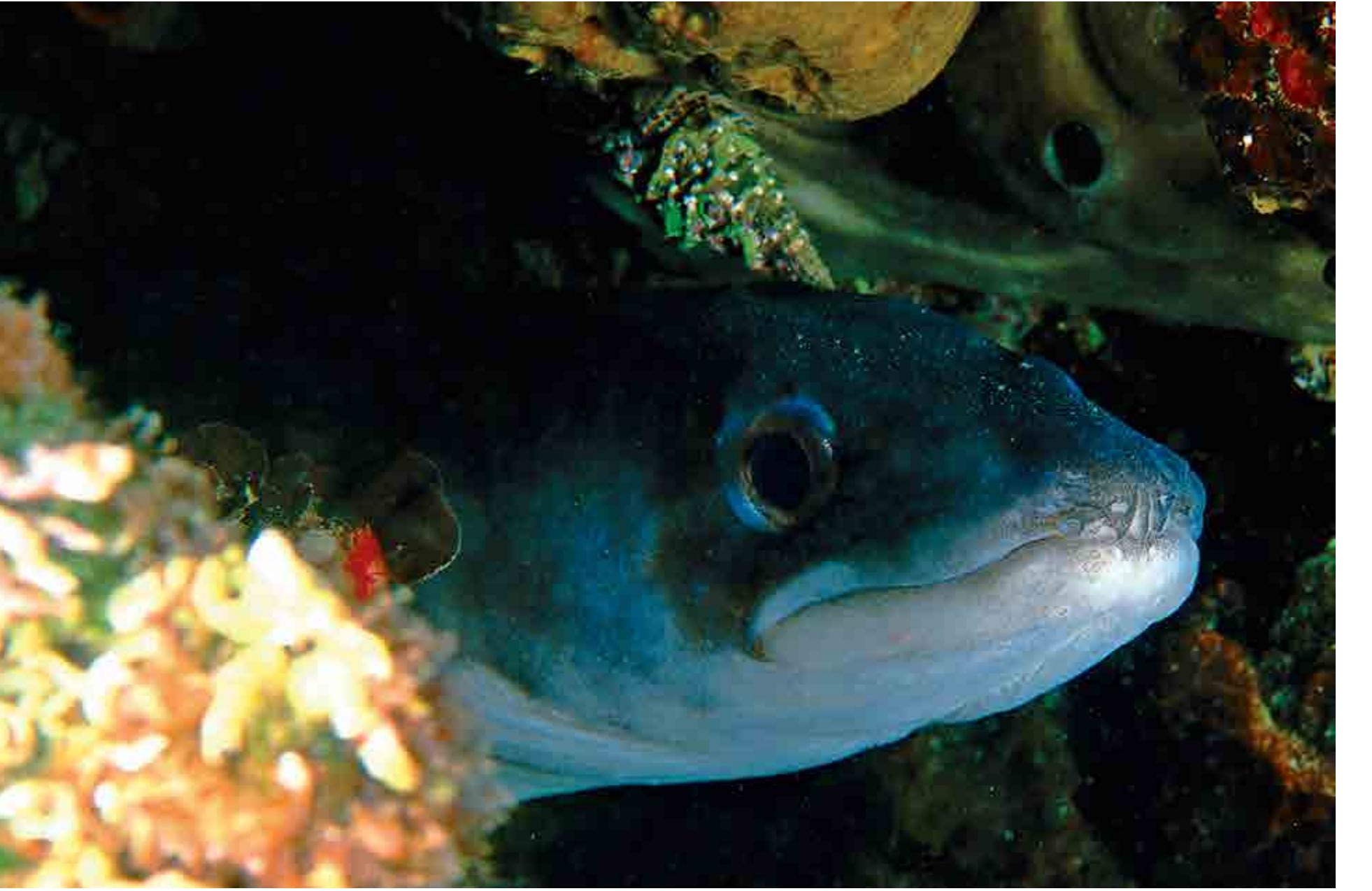
📍 **Karaada /** Black Island

Lapin / East Atlantic peacock wrasse / *Sympodus tinca*

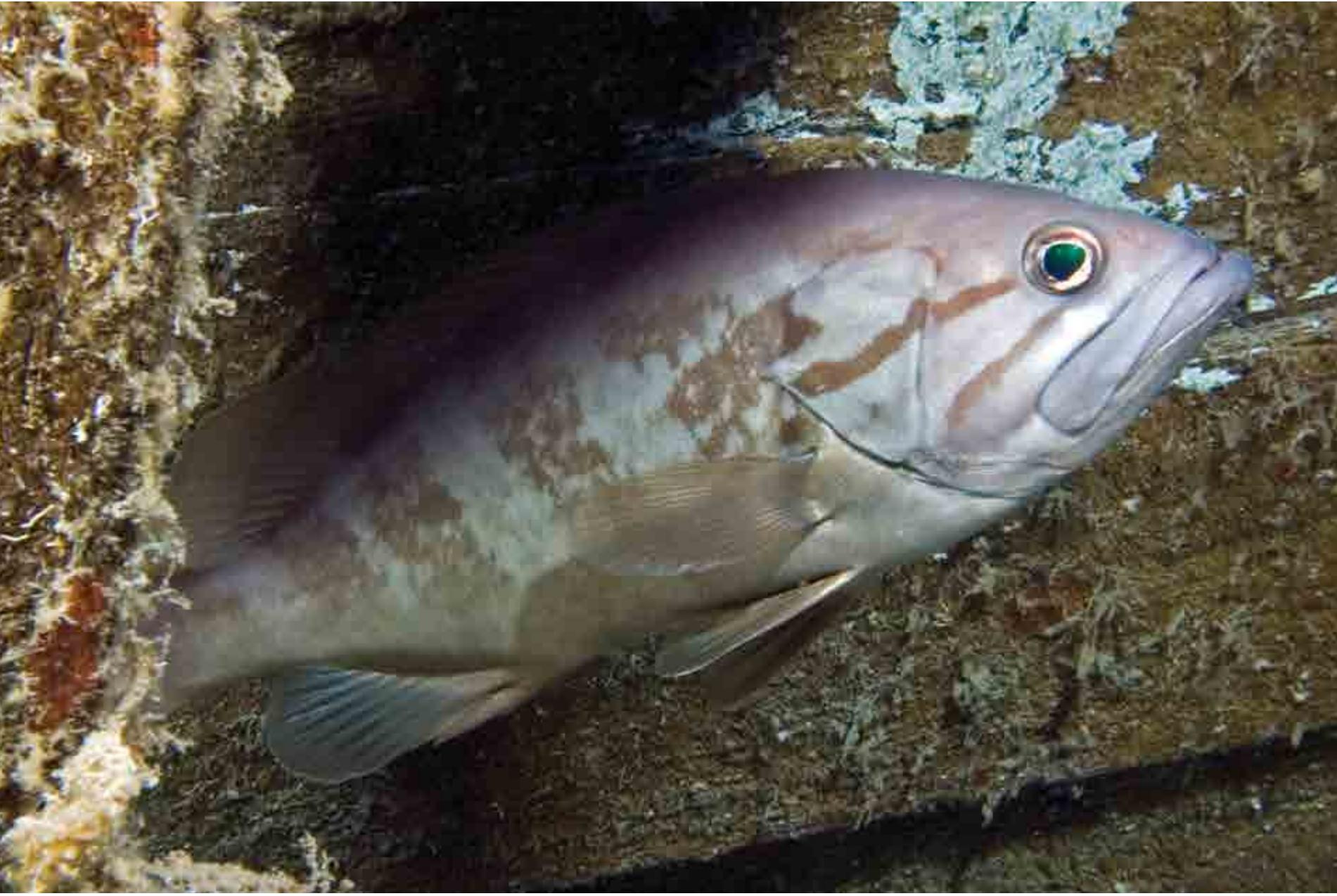
📍 **Karaada /** Black Island

Mığrı / European conger / *Conger conger*

📍 Karaada / Black Island

Sivridişli lahos / Dogtooth grouper / *Epinephelus caninus*

📍 Karaada / Black Island

Mazak / Streaked gurnard / *Chelidonichthys lastoviza*

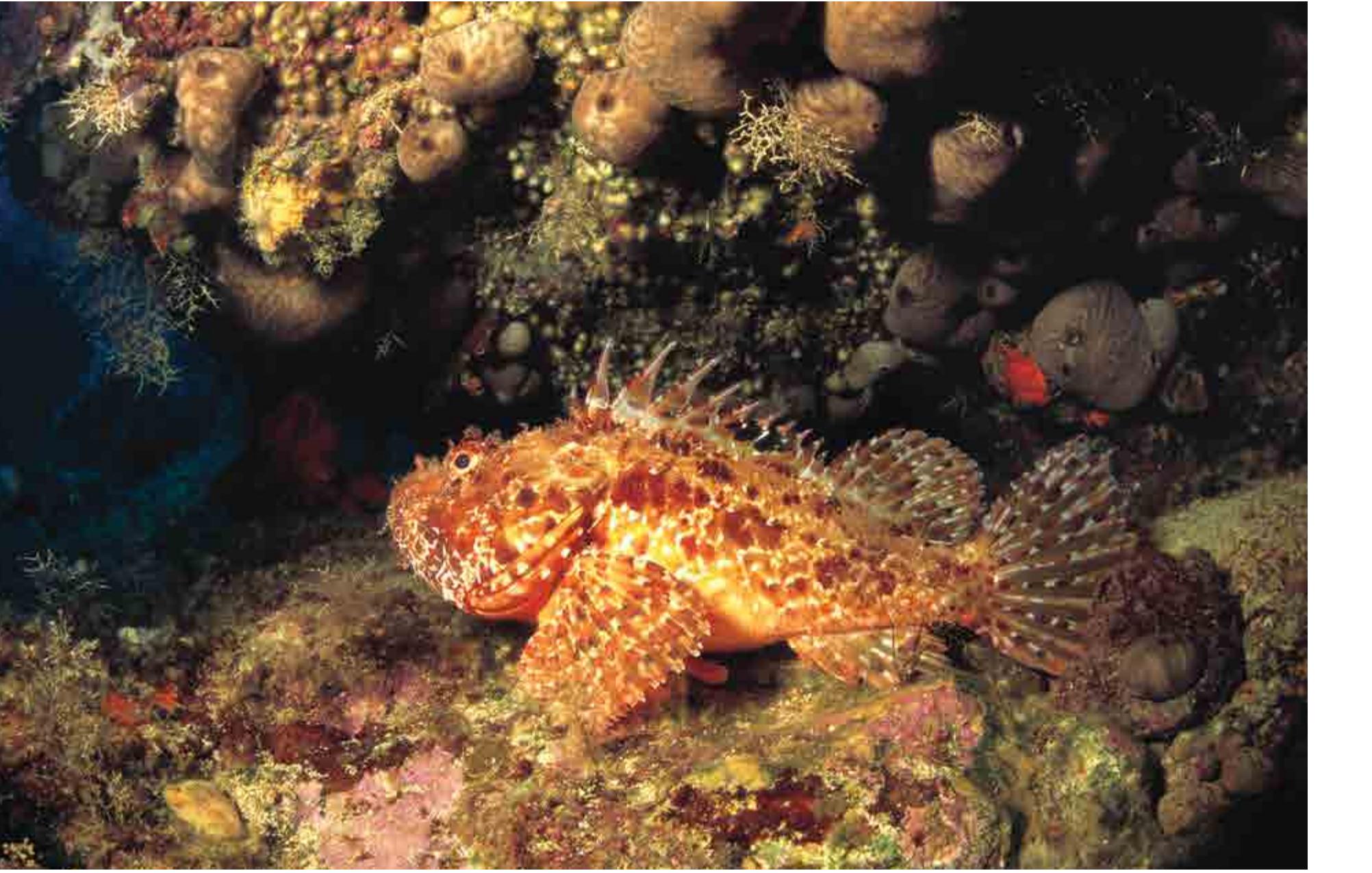
♀ Karaada / Black Island

Sivriburun isparoz / Sharpsnout seabream / *Diplodus puntazzo*

📍 Karaada / Black Island

Lipsoz / Red scorpionfish / *Scorpaena scrofa*

📍 Karaada / Black Island

Maderya iskorpiti / Madeira scorpionfish / *Scorpaena maderensis*

📍 Karaada / Black Island

Lipsoz / Red scorpionfish / *Scorpaena scrofa*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Maderya iskorpiti / Madeira scorpionfish / *Scorpaena maderensis*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Lipsoz / Red scorpionfish / *Scorpaena scrofa*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Maderya iskorpiti / Madeira scorpionfish / *Scorpaena maderensis*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Horozbina / Tentacled blenny / *Parablennius tentacularis*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Horozbina / Zvonimir's blenny / *Parablennius zvonimiri*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Şeritli horozbina / Longstriped blenny / *Parablennius rouxi*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Horozbina / Tompot blenny / *Parablennius gattorugine*

📍 **Karaada /** Black Island

Horozbina / Tompot blenny / *Parablennius gattorugine*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Asil hani / Comber / *Serranus cabrilla*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Yazılı hani / Painted comber / *Serranus scriba*

📍 Büyüük Reef / Big Reef

Asil hani / Comber / *Serranus cabrilla*

Benekli hani balığı / Brown comber / *Serranus hepatus*

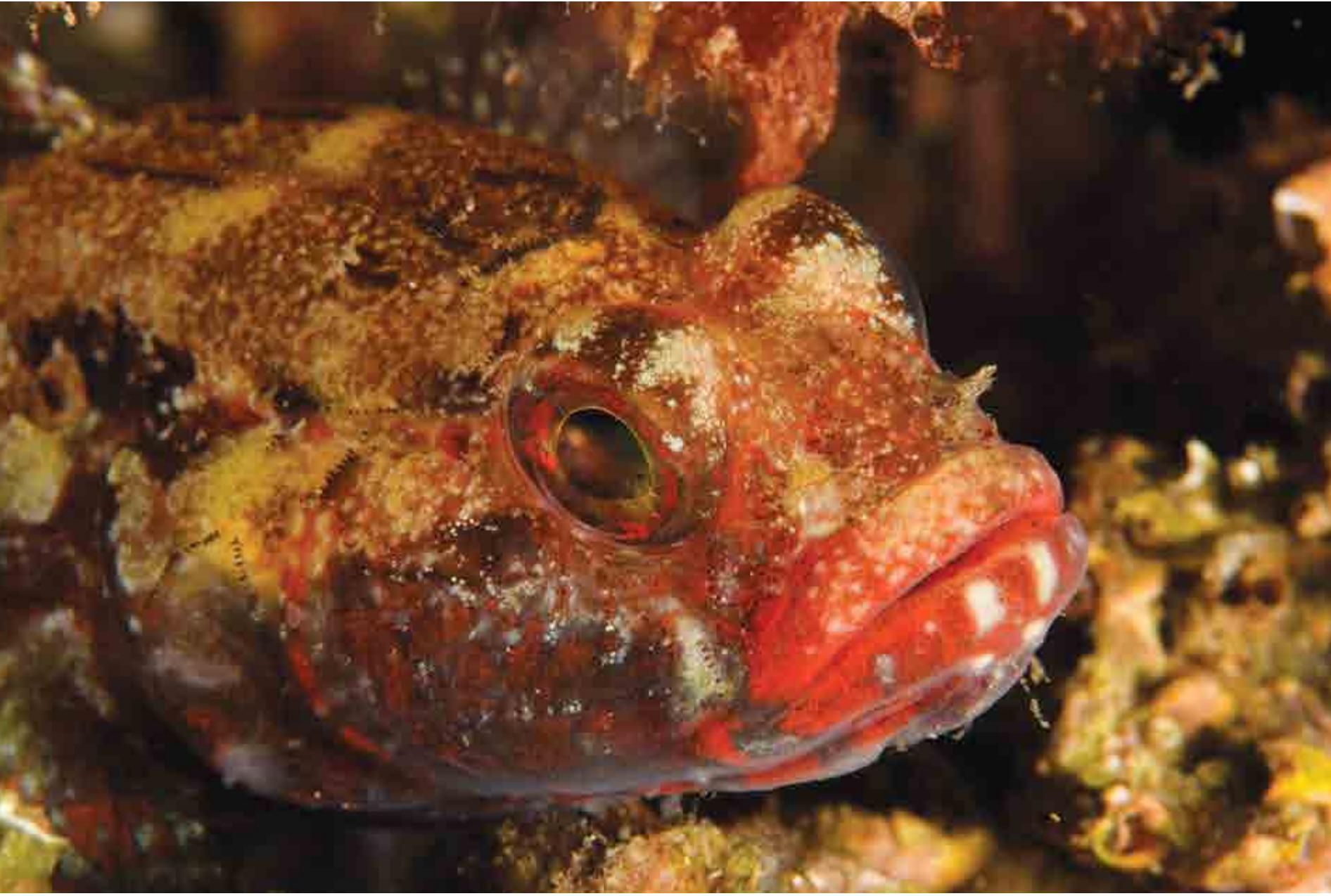
📍 Büyüük Reef / Big Reef

Gümüş balığı / Mediterranean sand smelt / *Atherina hepsetus*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Kırmızı dudaklı kaya balığı / Red-mouthed goby / *Gobius cruentatus*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Fangri / The red porgy / *Pagrus pagrus*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Deniz iğnesi / Pipefish / *Syngnathus acus*

📍 **Karaada** / Black Island

Külah balığı / Cornet fish / *Fistularia commersonii*

📍 **Karaada /** Black Island

Çütre balığı / Grey triggerfish / *Balistes capriscus*

📍 **Yalıkavak**

Barakuda / Yellowmouth barracuda / *Sphyraena viridensis*

📍 **Karaada /** Black Island

Cüce balon balığı / Pufferfish / *Torquigener hypselogeneion*

📍 **Karaada /** Black Island

Kaya balığı / Gobyfish / *Gobius geniporus*

📍 Karaada / Black Island

İskaroz / Parrotfish / *Sparisoma cretense*

📍 Karaada / Black Island

Sivriburun karagöz / Sheephead bream / *Diplodus punctazzo*

📍 Karaada / Black Island

İskaroz / Parrotfish / *Sparisoma cretense*

📍 Karaada / Black Island

Kızıldeniz barbunu / Red Sea goatfish / *Parupeneus forsskali*

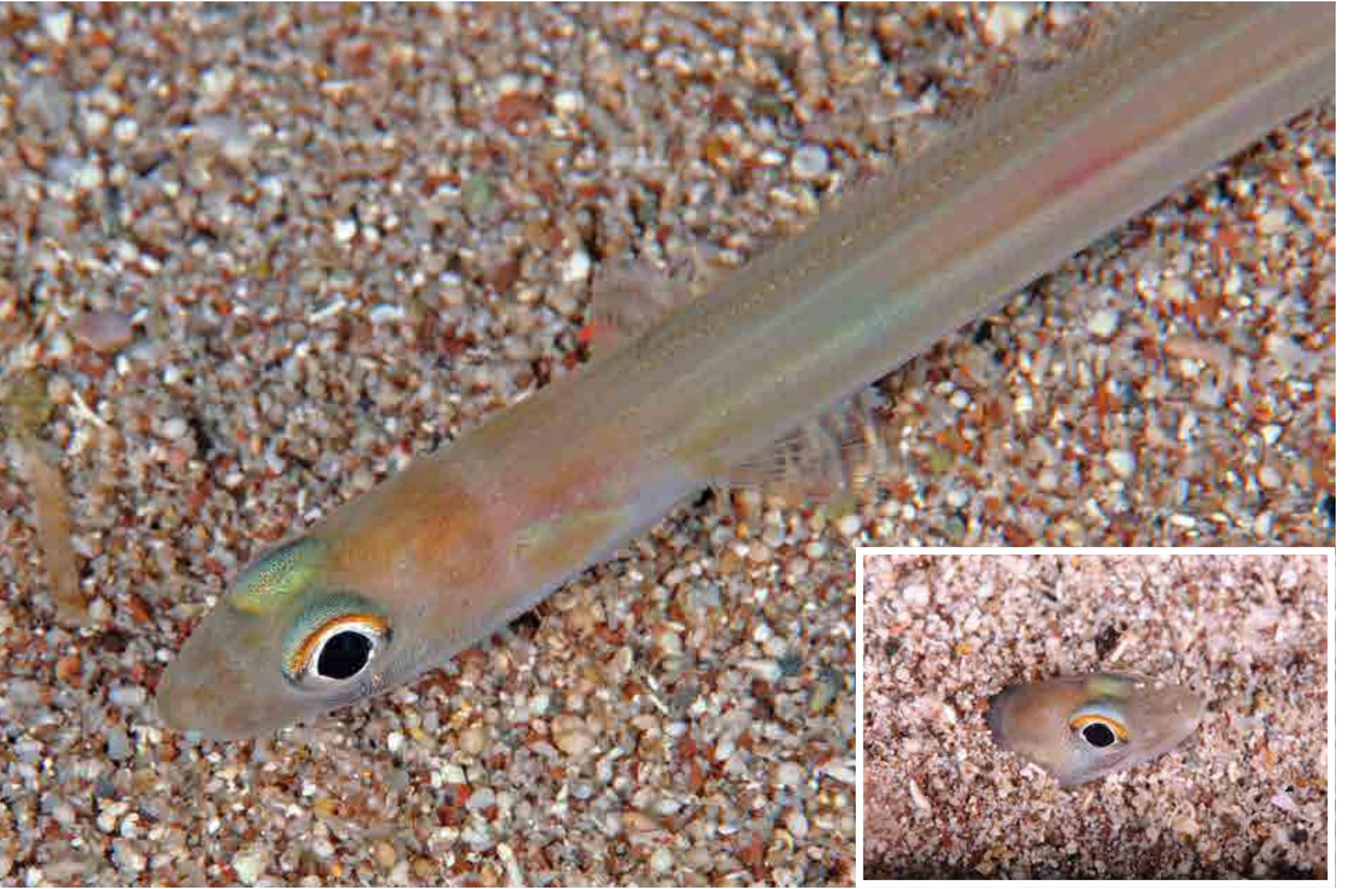
📍 Karaada / Black Island

Asker balığı / Redcoat / *Sargocentron rubrum*

📍 Karaada / Black Island

Balerik miğrişi / Balearic conger / *Ariosoma balearicum*

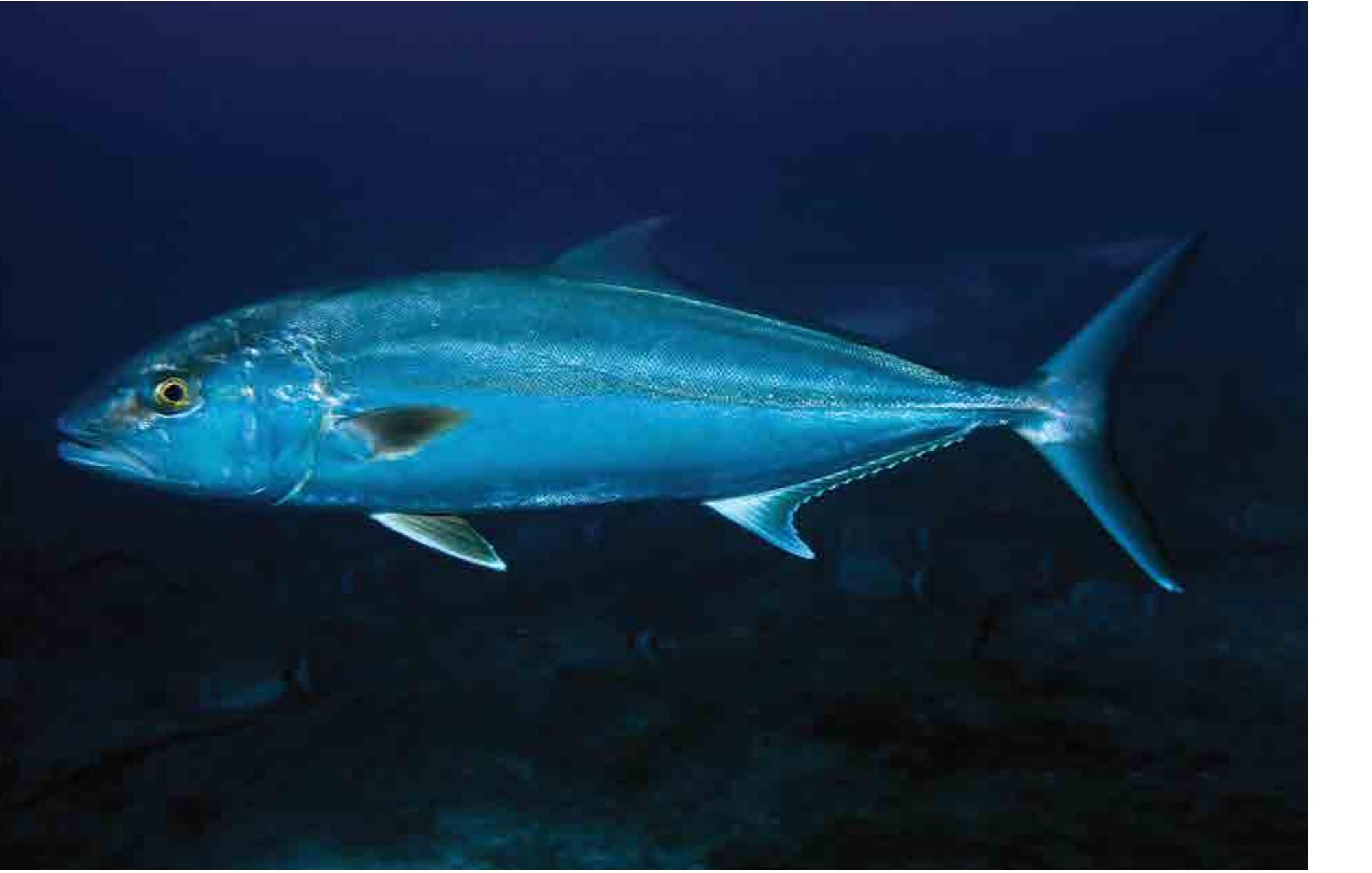
📍 Karaada / Black Island

Sarı Kuyruk / Greater amberjack / *Seriola dumerili*

📍 Küçük Reef / Small Reef

Sarı Kuyruk / Greater amberjack / *Seriola dumerili*

252

İskaroz / Parrotfish / *Sparisoma cretense*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

253

Melanurya / Saddled seabream / *Oblada melanura*

📍 Büyüük Reef / Big Reef

Maderya iskorpiti / Madeira scorpionfish / *Scorpaena maderensis*

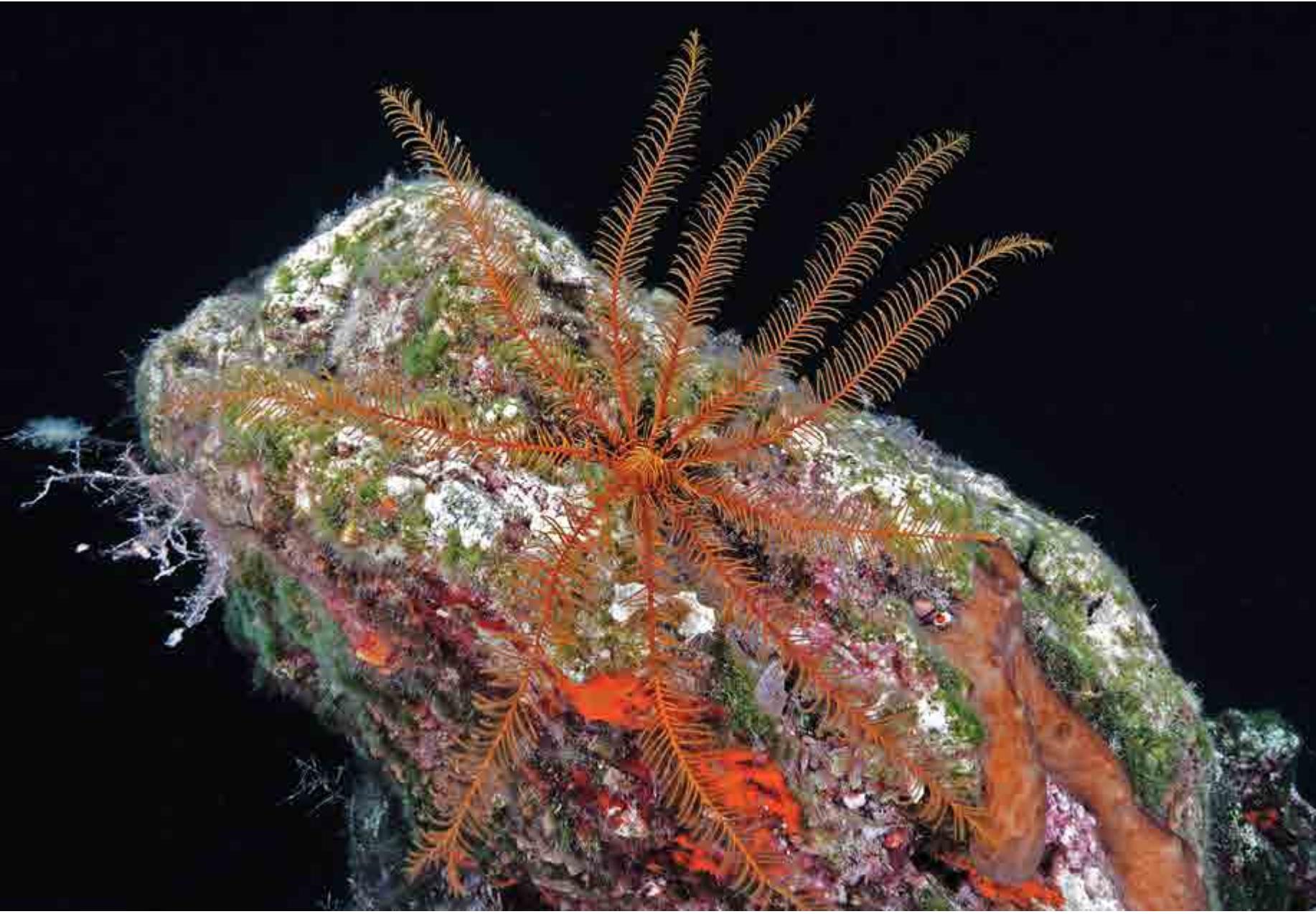
📍 Büyüük Reef / Big Reef

İskaroz / Parrotfish / *Sparisoma cretense*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Tüyyıldız / Mediterranean feather star / *Antedon mediterranea*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Sualtı hayatı / Underwater life

📍 **Büyük Reef / Big Reef**

Deniz kadehi / Mermaid's Wine Glass / *Acetabularia acetabulum*

📍 **Yalıkkavak**

Aslan balığı / Common lionfish / *Pterois miles*

📍 Karaada / Black Island

Aslan balığı / Common lionfish / *Pterois miles*

📍 Karaada / Black Island

Denizkestanesi / Purple sea urchin / *Sphaerechinus granularis*

Denizkestanesi / Purple sea urchin / *Sphaerechinus granularis*

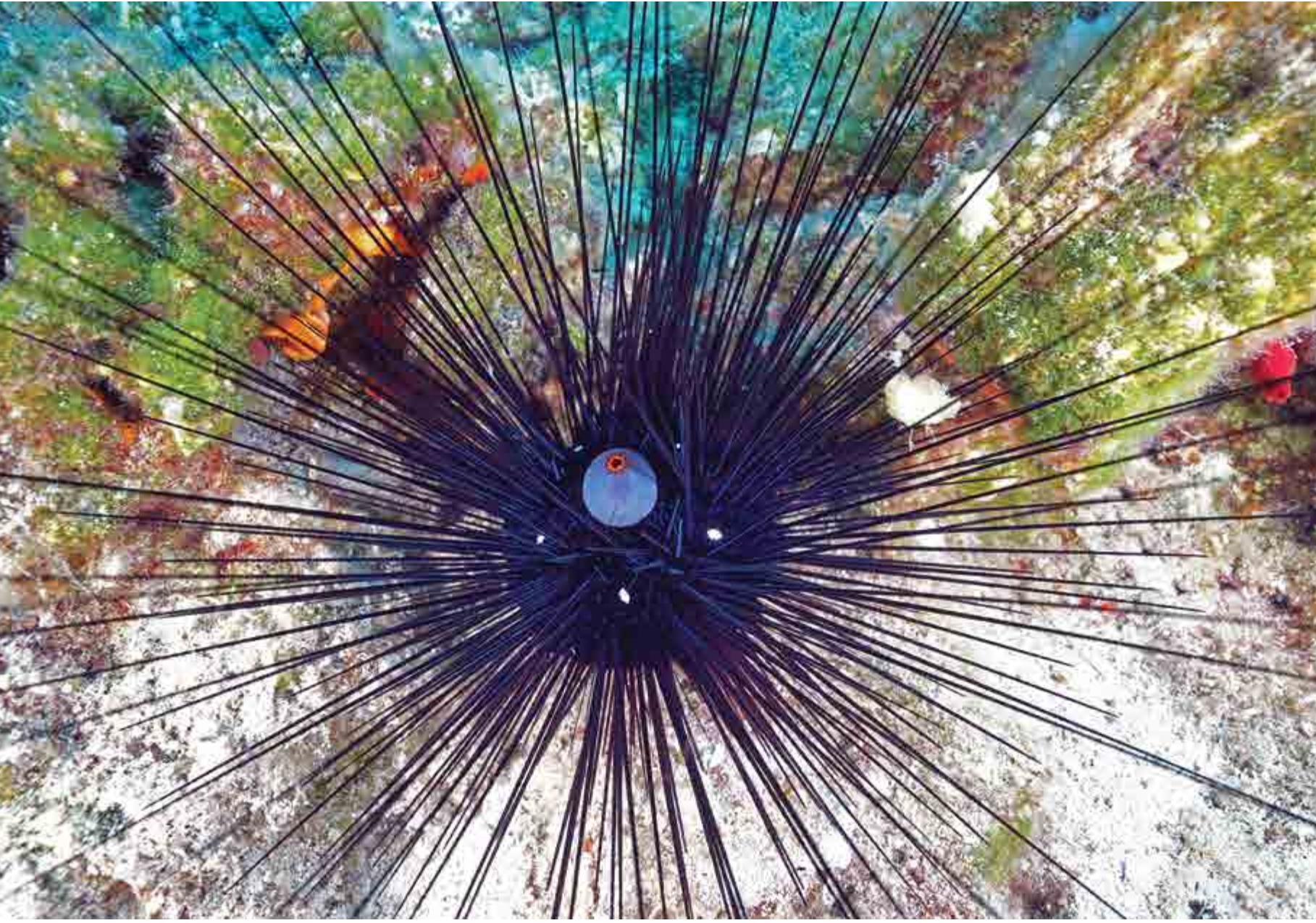
📍 **Karaada** / Black Island

Denizkestanesi / Long - spined sea urchin / *Diadema setosum*

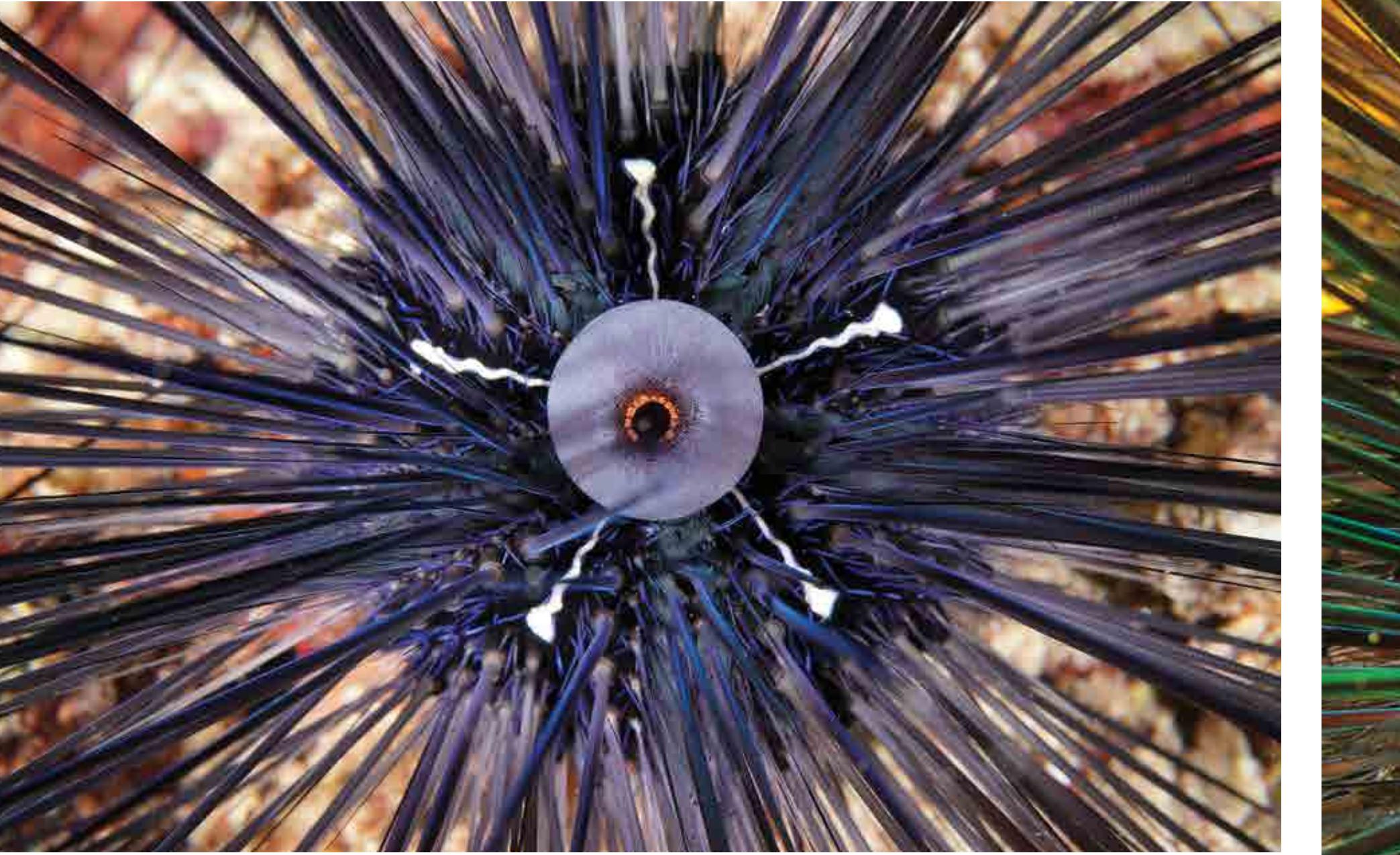
📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Denizkestanesi / Long - spined sea urchin / *Diadema setosum*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

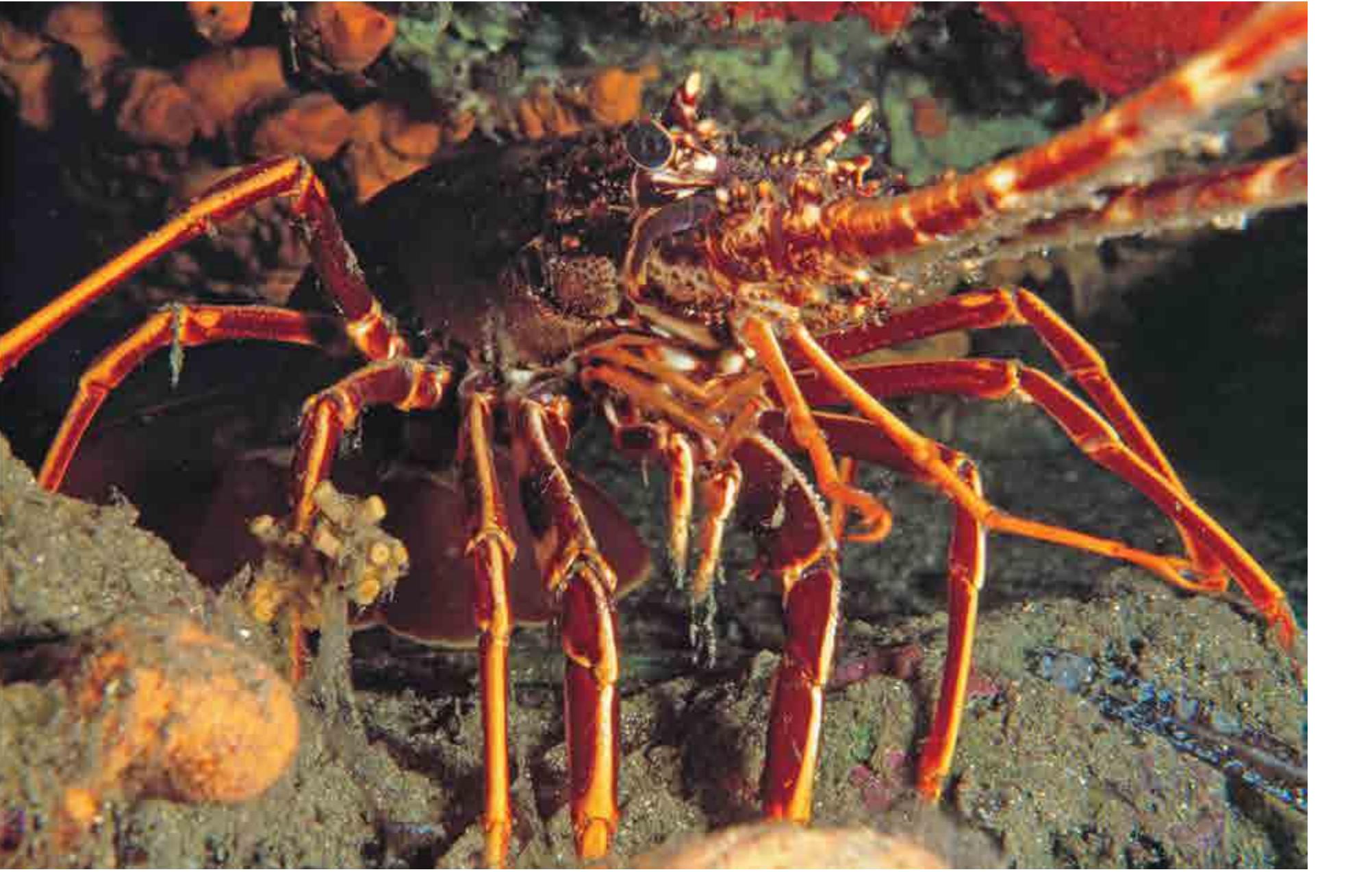
Denizkestanesi / Long - spined sea urchin / *Diadema setosum*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Denizkestanesi / Long - spined sea urchin / *Diadema setosum*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Böcek / European spiny lobster / *Palinurus elephas*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Karides / Golden coral shrimp / *Stenopus spinosus*

📍 **Büyük Reef** / Big Reef

Karides / Narval shrimp / *Plesionika narval*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Karides / Shrimp / *Metapenaeopsis mogiensis consobrina*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Kemane balığı / Blackchin guitarfish / *Glaucostegus cemiculus*

📍 **Bubble Cave**

Ustura balığı / Pearly razorfish / *Xyrichtys novacula*

📍 **Yalıkavak**

Sinarit / Common dentex / *Dentex dentex*

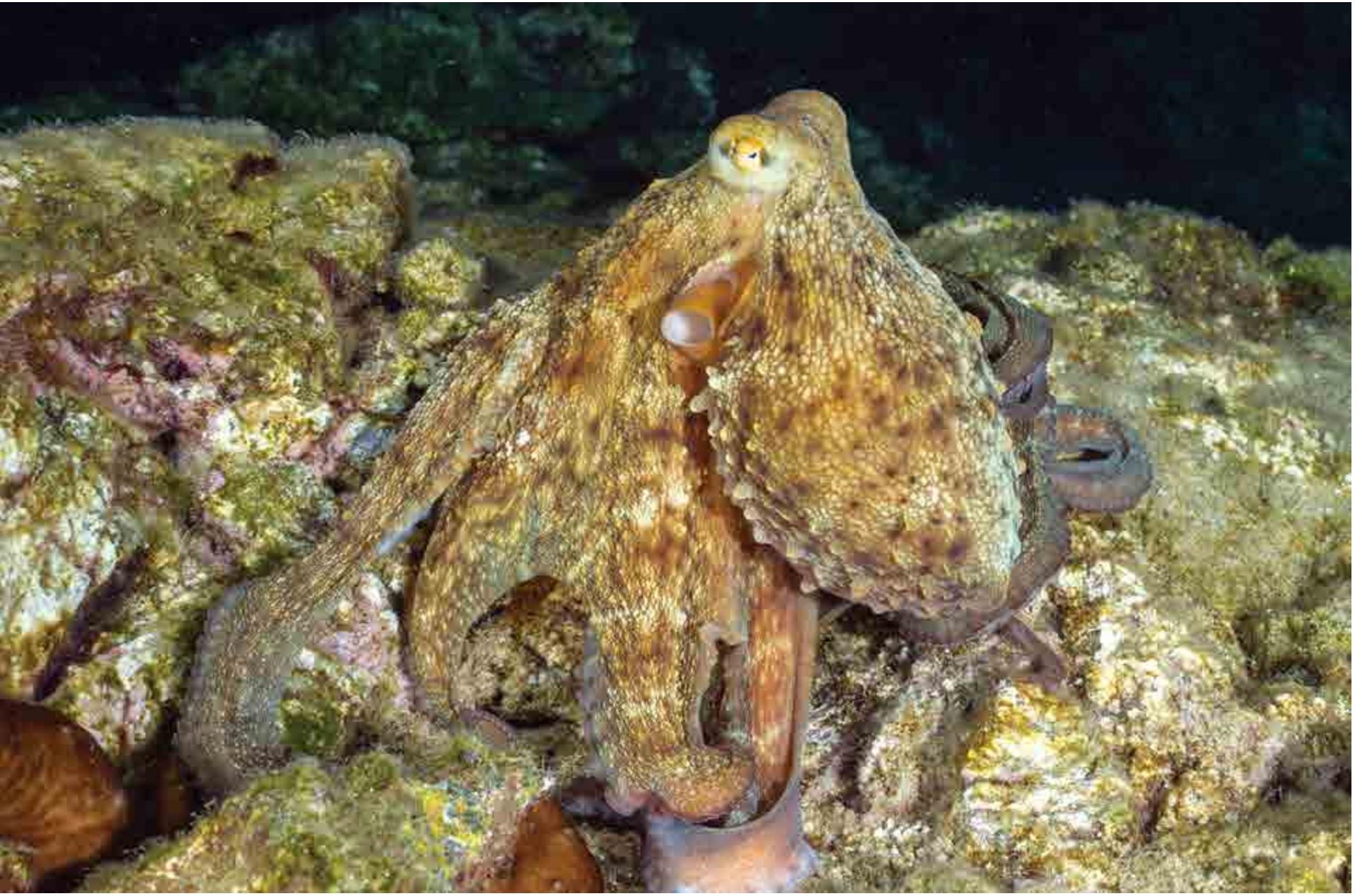
📍 **Karaada** / Black Island

Eşkina / Brown meagre / *Sciaena umbra*

📍 **Karaada** / Black Island

Ahtapot / Common octopus / *Octopus vulgaris*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Ahtapot / White - spotted Octopus / *Callistoctopus macropus*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Ahtapot / Common octopus / *Octopus vulgaris*

📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Ahtapotun gözü / Eye of the octopus

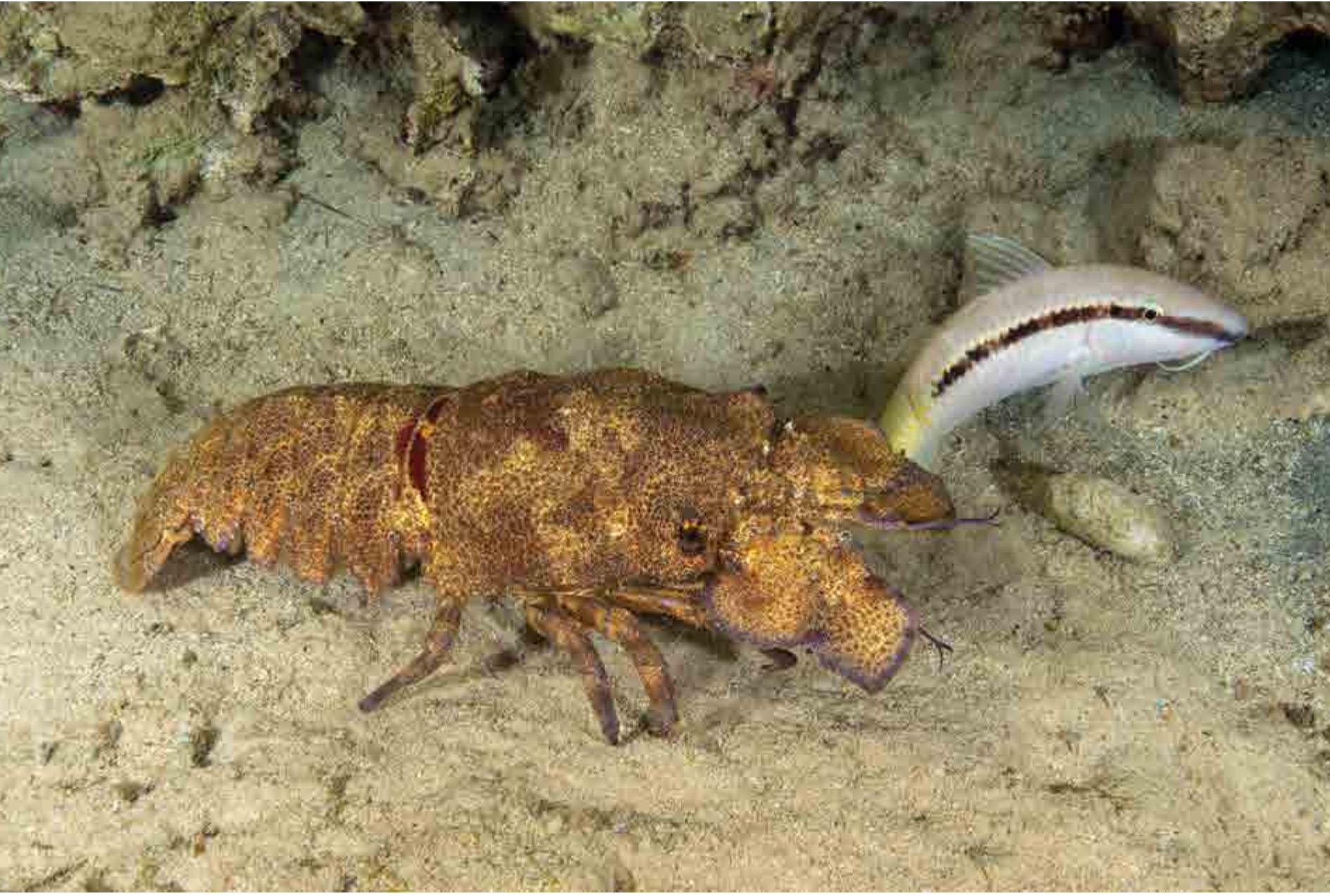
📍 **Büyük Reef /** Big Reef

Küçük karavida / Small European locust lobster / *Scyllarus arctus*

📍 **Küçük Reef** / Small Reef

Karavida / Mediterranean slipper lobster / *Scyllarides latus*

📍 **Küçük Reef** / Small Reef

Akdeniz foku / Mediterranean monk seal / *Monachus monachus*

📍 **Karaada / Black Island**

20. Yüzyılın başlarına kadar tüm Akdeniz kıyıları ile Atlantik kıyılarının bir bölümünde yaşamalarını sürdürdüğü bilinen Akdeniz foklarının günümüzde tüm dünyada sadece 700-750 birey kadar kaldığı tahmin edilmektedir.

Kıyısal alanların betonlaşması sonucu doğal yaşam alanı daralan bu sevimli canlıların, koloni yerine bireysel yaşama zorlandıkları da bir gerçekdir. Bu durum Akdeniz foklarının üreme ve çoğalma yetisini güçlendirmektedir.

Türkiye kıyılarında 90'lı yıllarda 300 - 400 birey tanımlanmışken bu sayının 90-100 civarına indiği tahmin edilmektedir. Doğal yaşam alanlarının tahribi dışında, balıkçı ağlarından balık almaya çalışırken ateşli silahlarla vuruldukları da ülkemizde kayıtlanmış üzücü gerçeklerden biridir.

The Mediterranean monk seals were known to have lived on all the Mediterranean coasts and parts of the Atlantic coasts up until the beginning of the 20th century. It is estimated that there are only 700-750 individuals left all over the world today. It is a fact that these cute creatures, whose natural habitat is narrowed due to the concretization of coastal areas, are forced to live as individuals instead of colonies. This situation makes it difficult for Mediterranean monk seals to reproduce and affects their population. While 300-400 individuals were identified on the Türkiye coasts in the '90s, it is estimated that this number has decreased to approximately 90-100. Apart from the destruction of their natural habitats, it is one of the sad facts known in our country that they were shot with firearms while trying to get fish from fishing nets.

Akdeniz foku / Mediterranean monk seal / *Monachus monachus*

📍 **Karaada / Black Island**

Mustafa Koç ve Akdeniz Foku Badem / Badem and divers

📍 Karaada / Black Island

Dalış sporuna olan ilgisi ile de bilinen merhum İş İnsanı Mustafa Koç'un anısını yaşatmak üzere 2016 yılında yaptırılan heykeli,
Karaada'nın güneydoğu ucundaki Yassıkaya'da 18 metre derinlikte bulunuyor. Mustafa Koç'un yanında 2006 tarihinde
Didim'de yaralı olarak bulup, tedavisini üstlendiği ve yine Gökova'da doğaya bıraktığı sevimli Akdeniz Foku 'Badem' görülüyor.

The sculpture that was built in 2016 to honor the memory of late business person Mustafa Koç who was also known with his interest diving, is located at a depth of 18 meters in Yassıkaya, on the southeast end of Karaada. Next to Mustafa Koç is the lovely Mediterranean Monk Seal 'Almond', that he found injured in Didim in 2006, undertook his treatment, and left it to nature again in Gökova.

Uçak Batığı / Plane wreck

Uçak Batığı / Plane wreck

SG Batığı / SG wreck

Pınar 1 Batığı / Pınar 1 wreck

Pınar 1 Batığı / Pınar 1 wreck

Bodrum Kalesi / Bodrum castle

Bodrum Kalesi / Bodrum castle

📍 **Karaada** / Black Island

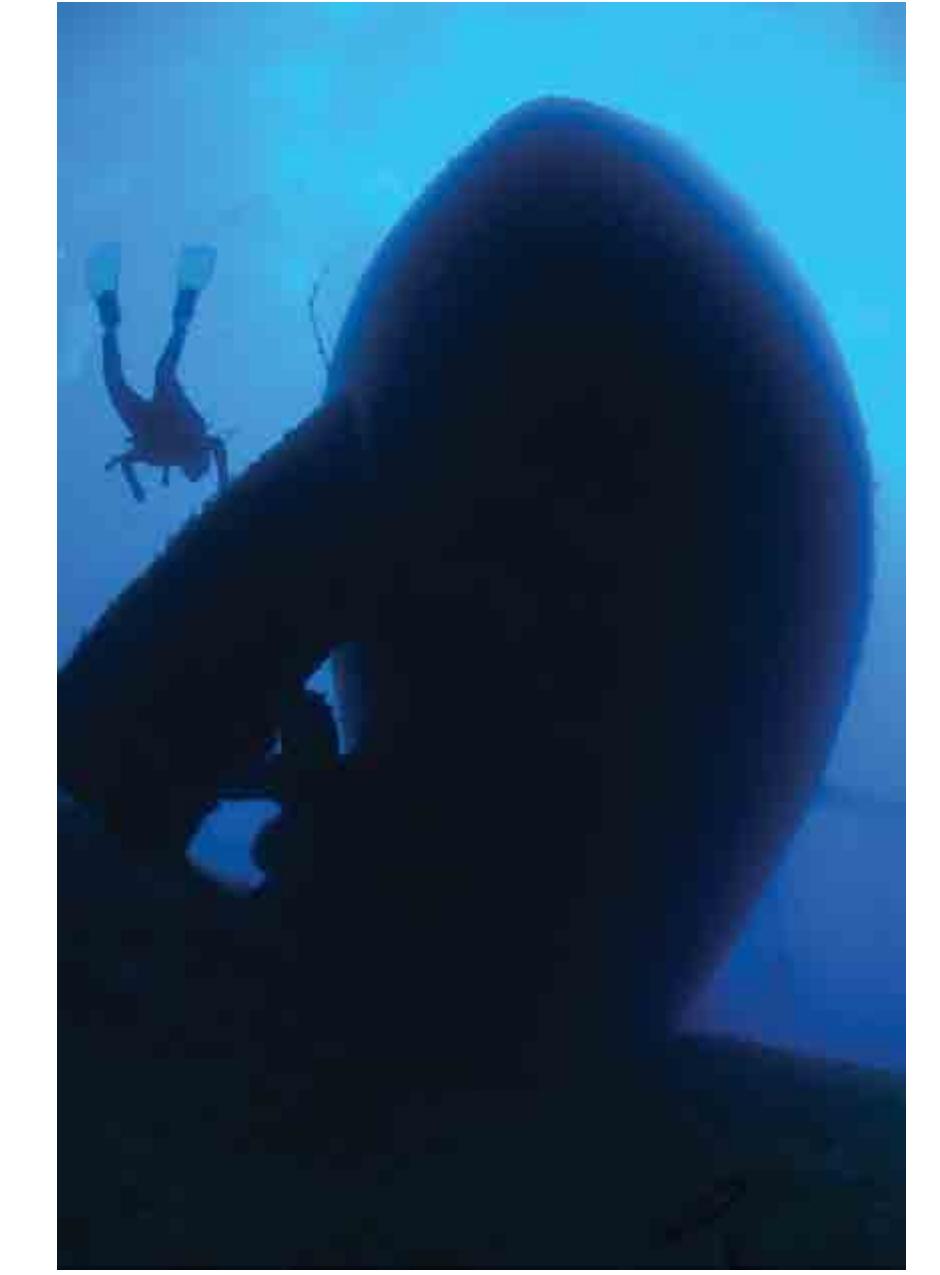
Denizçayırları / Neptune Grass / *Posidonia oceanica*

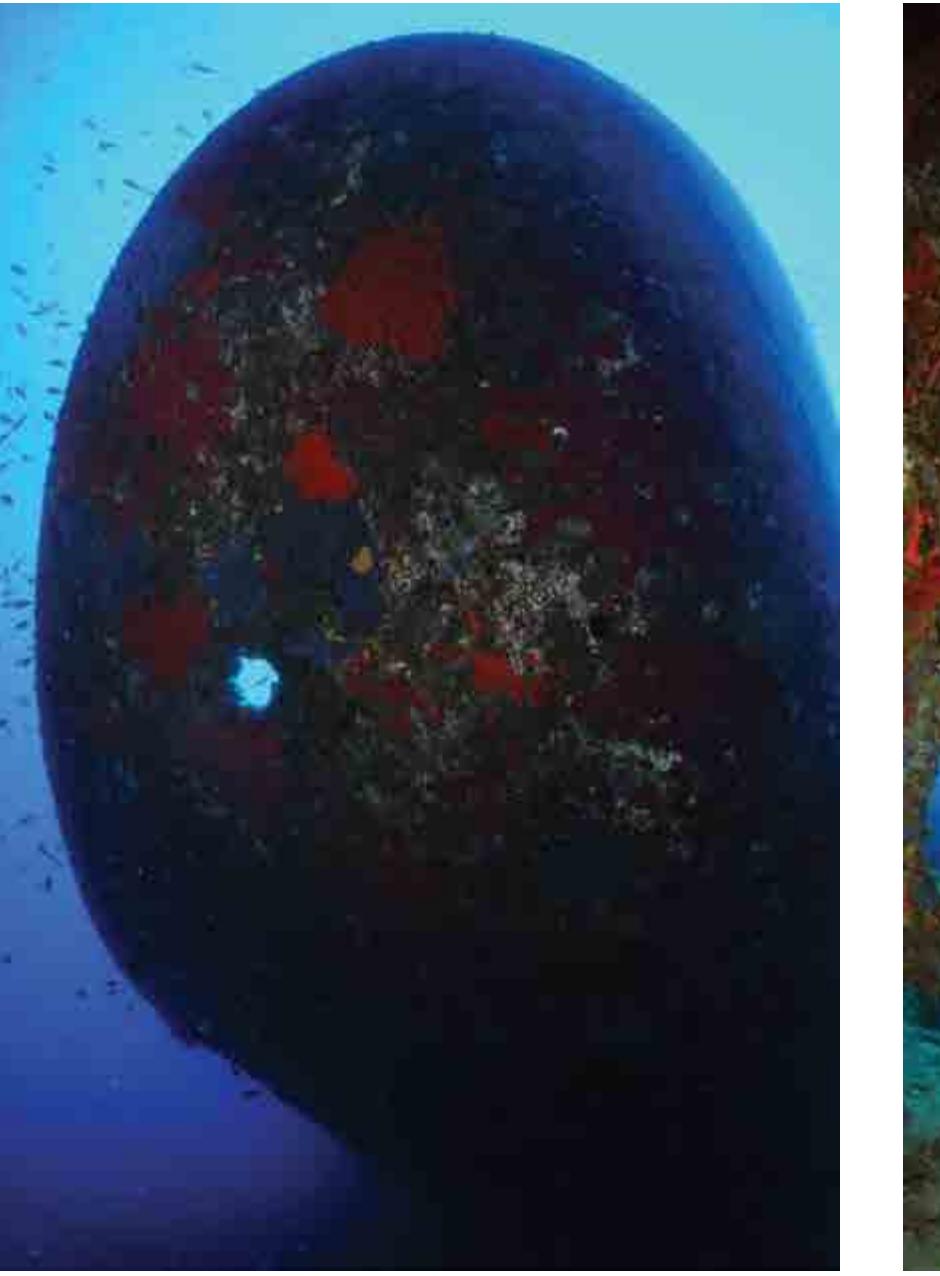
Kovuk dalışı / Cavern diving

📍 **Bubble Cave**

Yassıada batıkları / Yassiada shipwrecks

Yassiada batıkları / Yassiada shipwrecks

Yassiada batıkları / Yassiada shipwrecks

Gümüşlük

300

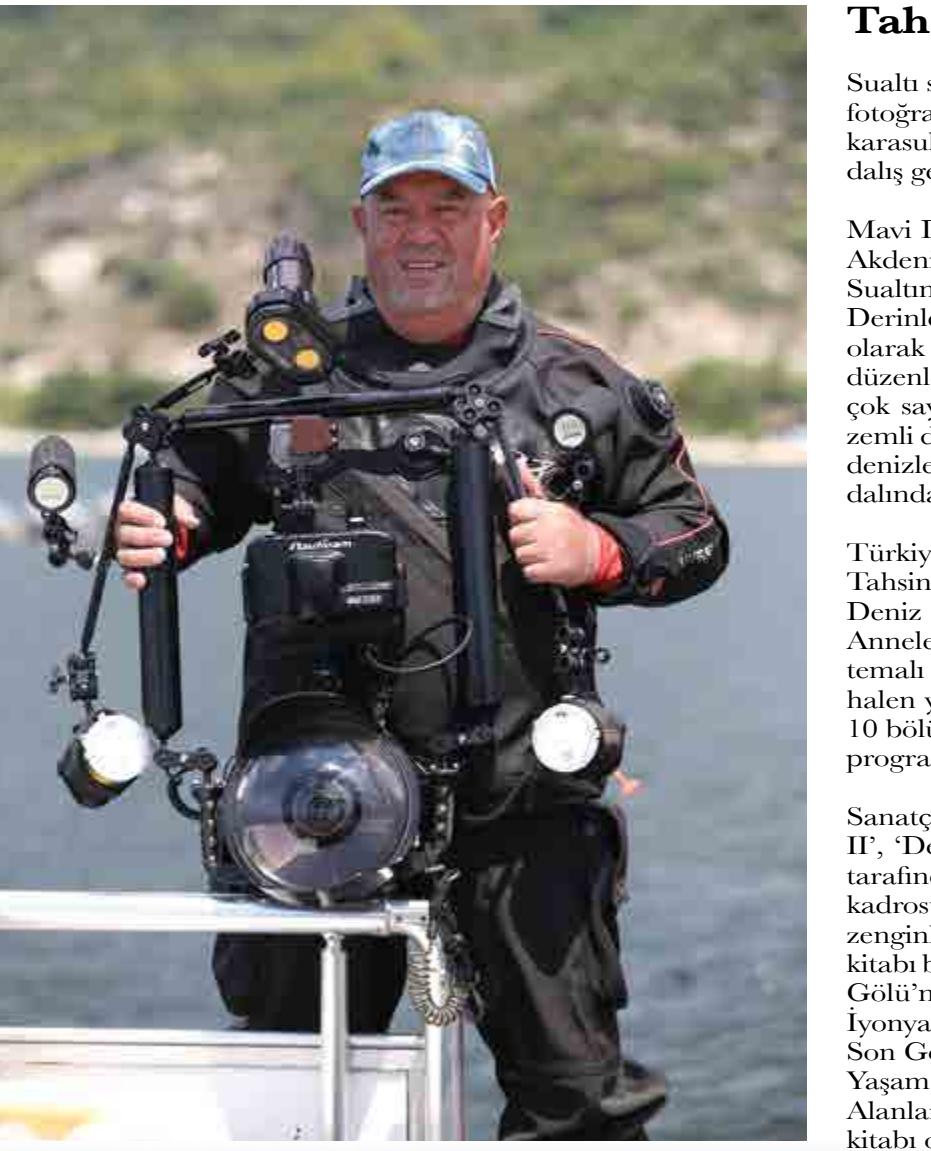

Bodrum Karaada

Karada Sponge

Tahsin Ceylan kimdir?

Sualtı sporları ile 1986 yılında tanışan Tahsin Ceylan, 1994 yılında sualtı fotoğrafçılığına, 1997 yılında ise video çekimlerine başladı. Başta ülkemiz karasuları olmak üzere dünya denizlerinde görüntüleme amaçlı sayısız dalış gerçekleştirdi.

Mavi Derinliklerin Gizemi, Sualtından Türkiye, Denizin Ruhu, EngelSizsiniz, Akdeniz'de Nesli Tehlike Altında Olan Türler, 100.Yılında 100 Fotoğrafla Sualtından Çanakkale, Gemlik Körfezi'nin Sualti Yaşamı, 17 Ağustos Derinlerdeki Aci, Sualti Cenneti Antalya, Küresel İklimin Derin Etkileri ve son olarak Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı ve Akdeniz Eylem Planı çerçevesinde düzenlenen COP22 Nesli Tehlike Altında Olan Türler Fotoğraf Sergisi gibi çok sayıda kişisel sergi ile insanoğlunun yüzyıllardır merak ettiği sualtının gizemli dünyasına ışık tuttu. Denizati, Akdeniz Foku ve köpekbalıklarının ülkemiz denizlerindeki ilk çekimlerini gerçekleştiren Tahsin Ceylan'ın fotoğraf ve video dalında 100'ü aşkın ulusal ve uluslararası ödül bulunmaktadır.

Türkiye'nin sualtı tanıtım filmi 'Life in The Seas and Coasts of Turkey' yine Tahsin Ceylan tarafından hazırlandı. Sanatçının Müsilaj, Deniz Çayırları, Deniz Kaplumbağaları, Hayalet Ağlar, İstilacı Türler, Deniz Kirliliği, Denizin Anneleri, Salda Gölü, İklim ve Su, Akdeniz Fokları ve 18 Mart Çanakkale temali filmleri ise Çevre İlkim ve Şehircilik Bakanlığı'ncı hazırlatılmış olup, halen yayınlanmaktadır. Tahsin Ceylan, ülkemizin tarım envanterini irdeleyen 10 bölümlük Anadolu Çiftliği - Tarmı Bizim Geleceğimiz belgeselinin de program danışmanı ve sualtı görüntüleme yönetmenidir.

Sanatçının Prof. Dr. Şükran Cırık ile birlikte hazırladığı 'Denizi Taniyalım I ve II', 'Denizlerimizin Sakinleri' isimli kitapları bulunmaktadır. Naviga Yayınları tarafından hazırlanan 'Yaşayan Deniz' kitabı ise sanatçının da yazar kadrosunda yer aldığı önemli bir eserdir. Bunlara ilave olarak ülkemizin su altı zenginliklerini ortaya çıkarıp ve sanatçının kareleriyle ölümsüzleşen çok sayıda kitabı bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır: Sualti Cenneti Antalya, Van Gölü'nün Sırları, Derinlerdeki Yaşam Izmit Körfezi, Derinlerdeki Samandağ, İyonya'nın İncisi Çeşme, Gemlik Körfezi'nin Sualti Yaşamı, Amik Gölü'nün Son Gözyaşı, Sualtından Erdek, Karadeniz'in Derinliklerindeki Yaşam, 17 Ağustos Derinlerdeki Aci vb. Ceylan'ın 'Videonun Kullanım Alanları' ile ilgili kitabı ise Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde ders kitabı olarak okutulmaktadır.

Tahsin Ceylan halen; Dünya Sualti Konfederasyonu (CMAS) ve Türkiye Sualti Sporları Federasyonu (TSSF) 3 yıldız dalış, cankurtarma eğitmeni, Sualti Arama Kurtarma ve Kriminal Eğitmeni, PADI (Professional Association of Diving Instructors), Master Scuba Diver Trainer ve Emergency First Response Instructor'dur. Ekolojik Araştırmalar Derneği (EKAD) Görüntüleme Koordinatörlüğü görevini de yürüten Tahsin Ceylan çok sayıda belgeselde program yapımcılığı ve görüntüleme yönetmeni olarak görev üstlenmiştir.

About Tahsin CEYLAN

Tahsin Ceylan, who began to deal with underwater sports in 1986, started underwater photography in 1994 and underwater video shooting in 1997. He has made numerous dives for imaging purposes in the world's seas, especially in our country's coastal and inland waters.

With numerous solo exhibitions such as; Mystery of the Blue Depths (Mavi Derinliklerin Gizemi), Türkiye from Underwater (Sualtından Türkiye), Spirit of the Sea (Denizin Ruhu), You Are Unhindered (Engelsizsiniz), Endangered Species in the Mediterranean (Akdeniz'de Nesli Tehlike Altında Olan Türler), In its 100th Anniversary, Çanakkale from Underwater with 100 Photos (100. Yılında 100 Fotoğrafla Sualtından Çanakkale), Underwater Life of Gemlik Bay (Gemlik Körfezi'nin Sualti Yaşamı), August 17th - Pain in the Depths (17 Ağustos - Derinlerdeki Aci), Underwater Paradise Antalya (Sualti Cenneti Antalya), Deep Effects of Global Climate (Küresel İklimin Derin Etkileri) and most recently within the framework of the Mediterranean Action Plan - The COP22 hosted by Turkey with his Endangered Species (Nesli Tehlike Altında Olan Türler) Photography Exhibition shed light on the mysteries of the underwater world, which mankind has been curious about for centuries. Tahsin Ceylan, who captured the first images of seahorses, Mediterranean monk seals and sharks in our country's coastal waters, has more than 100 national and international awards in underwater photography and videography.

The promotional film 'Life in The Seas and Coasts of Turkey' that is about underwater life and riches is also prepared by Tahsin Ceylan. The artist's films with the theme of Mucilage, Sea Grasses, Sea Turtles, Ghost Nets, Invasive Species, Marine Pollution, Mothers of the Sea, Lake Salda, Climate and Water, Mediterranean Seals and Çanakkale March 18th were prepared by the order of The Ministry of Environment, Urbanisation and Climate Change and are still being broadcasted. Tahsin Ceylan is the program consultant and underwater cinematographer of the 10-part documentary "The Anatolian Farm - Agriculture is Our Future", which scrutinizes the agricultural inventory of our country.

The artist has books titled 'Knowing The Marine Environment I and II' (Denizi Taniyalım I ve II) and 'The Inhabitants of Our Seas' (Denizlerimizin Sakinleri), prepared with Professor Doctor Şükran Cırık. The book "Living Sea" (Yaşayan Deniz) which is published by Naviga Publications, is also an important book that Tahsin Ceylan is one of the contributing authors. In addition to these, there are many books that reveal the underwater riches of our country and are immortalized with the artist's images. Some of these are: Underwater Paradise Antalya (Sualti Cenneti Antalya), Secrets of Lake Van (Van Gölü'nün Sırları), Life in the Depths - Izmit Bay (Derinlerdeki Yaşam - İzmit Körfezi), Samandağ in the Depths (Derinlerdeki Samandağ), Cesme- Pearl of Ionia (İyonya'nın İncisi Çeşme), Underwater Life of Gemlik Bay (Gemlik Körfezi'nin Sualti Yaşamı), Last Teardrop of Lake Amik (Amik Gölü'nün Son Gözyaşı), Erdek from Underwater (Sualtından Erdek), Life in the Depths of the Black Sea (Karadeniz'in Derinliklerindeki Yaşam), 17th of August - Pain in the Depths (17 Ağustos Derinlerdeki Aci). Tahsin Ceylan's book 'The Uses of Video' is used as a textbook at Anadolu University, Faculty of Communication.

Tahsin Ceylan is World Underwater Confederation (CMAS) and Turkish Underwater Sports Federation (TSSF) 3-star Diving Instructor, Life-saving Instructor, Underwater Search & Rescue and Criminal Instructor, PADI (Professional Association of Diving Instructors) Master Scuba Diver Trainer and Emergency First Response Instructor. Tahsin Ceylan, who is also the Imaging Coordinator of the Ecological Research Association (EKAD), has numerous documentaries in which he took part as program producer and cinematographer.

TÜRLER / SPECIES

A

- Ahtapot** / Common octopus / *Octopus vulgaris* 276 - 278
Ahtapot / White - spotted Octopus / *Callistostomus macropus* 277
Akdeniz foku / Mediterranean monk seal / *Monachus monachus* 282 - 283
Akdeniz şemsisiyesi / Umbrella slug / *Umbraculum mediterraneum* 169 - 170
Altın kaya balığı / Golden goby / *Gobius auratus* 123 - 192
Asıl hani / Comber / *Serranus cabrilla* 35 - 233 - 235
Asker balığı / Redcoat / *Sargocentron rubrum* 249
Aslan balığı / Common lionfish / *Pterois miles* 260 - 261
Aslan balıkları ve borukurdı / Lionfish and Mediterranean tubeworm / *Pterois miles* and *Sabella spallanzani* 129
Ayrık gözlü pisi balığı / Wide - eyed flounder / *Bothus podas* 200

B

- Balerik mığrısı** / Balearic conger / *Ariosoma balearicum* 250
Barakuda / Yellowmouth barracuda / *Sphyraena viridensis* 242
Barbun / Red mullet / *Mullus barbatus* 176
Benekli hani balığı / Brown comber / *Serranus hepatus* 235
Berber balığı / Swallowtail seaperch / *Antias anthias* 191
Beyaz sokar / Marbled spinefoot / *Siganus rivulatus* 178
Bodur istakoz / Blue striped squat lobster / *Galethea strigosa* 167
Boru kurdu ve Deli sünger / Mediterranean fanworm and Dark stinging sponge / *Sabella spallanzani* and *Sarcotragus foetidus* 24 - 25 - 27
Borukurdı / Mediterranean fanworm / *Sabella spallanzani* 119 - 126 - 128 - 131 - 132 - 135
Borukurdı / Mediterranean fanworm / *Spirophis spallanzani* 120
Borukurdı / Peacock worm / *Sabella pavonina* 130
Borukurdı / Red - spotted horseshoe / *Portula tubularia* 121 - 127 - 133
Borukurdı / Slime tube worm / *Myxicola infundibulum* 77
Borukurdı / Twin fanworm / *Bispira volutacornis* 134
Borukurdı ve sünger / Tubeworm and Chicken liver sponge / *Serpula vermicularis* and *Chondrilla nucula* 53
Böcek / European spiny lobster / *Palinurus elephas* 268

C / Ç

- Cüce balon balığı** / Pufferfish / *Torquigener hypselogeneion* 243
Çakal yengeci / Pebble Crab / *Coleusia signata* 166
Çütre balığı / Grey triggerfish / *Balistes capriscus* 241

D

- Deli sünger** / Dark stinging sponge / *Sarcotragus foetidus* 33 - 40 - 46
Deli sünger / Sponge / *Sarcotragus* sp. 57
Deli sünger ve Kirmizi dal sünger / Black sponge and Orange candlestick sponge / *Sarcotragus foetidus* and *Axinella cannabina* 49
Deniz Çayırları / Neptune grass / *Posidonia oceanica* 72
Deniz çiyani / Bearded fireworm / *Hermodice carunculata* 114 - 115 - 117
Deniz iğnesi / Pipefish / *Syngnathus acus* 239
Deniz kadehi / Mermaid's Wine Glass / *Acetabularia acetabulum* 259
Deniz salyangozu / Giant tun / *Tonna galea* 71
Deniz solucanı / Green spoon worm / *Bonellia viridis* 116
Denizziyari / Sea cucumber / *Holothuria sancta* 141
Denizziyari / Sea cucumber / *Holothuria* sp. 140 - 142

- Denizkestanesi** / Long - spined sea urchin / *Diadema setosum* 264 - 265 - 266 - 267
Denizkestanesi / Purple sea urchin / *Sphaerechinus granularis* 262 - 263
Deniztavşamı / Sea slug / *Antiopella cristata* 99
Deniztavşamı / Sea slug / *Caloria elegans* 105
Deniztavşamı / Sea slug / *Coryphellina rubrolineata* 84 - 86
Deniztavşamı / Sea slug / *Dendrodoris limbata* 110
Deniztavşamı / Sea slug / *Felimare orsinii* 103
Deniztavşamı / Sea slug / *Felimare picta* 93 - 94 - 95
Deniztavşamı / Sea slug / *Flabellina affinis* 85 - 88 - 91 - 107 - 109 - 111
Deniztavşamı / Sea slug / *Luisella babai* 87 - 102
Deniztavşamı / Sea slug / *Nemesignis banyulensis* 90 - 98
Deniztavşamı / Sea slug / *Parafabellina ischitana* 83 - 108
Deniztavşamı / Sea slug / *Peltodoris atromaculata* 82 - 96 - 97 - 106
Deniztavşamı / Sea slug / *Phyllidia flava* 54 - 89 - 100
Deniztavşamı / Sea slug / *Plocamopherus ocellatus* 92
Denizyıldızı / Red comb star / *Astropecten aranciacus* 146 - 147
Denizyıldızı / Starfish / *Astropecten* sp. 150
Denizyıldızı / Starfish / *Chaetaster longipes* 148
Denizyıldızı / Starfish / *Ophidiaster ophidianus* 144
Dikenli çütre / Reticulated leatherjacket / *Stephanolepis diaspros* 182 - 183
Dikenli denizyıldızı / Starfish / *Marthasterias glacialis* 151 - 152

E / F / G

- Esmersokar** / Marbled spinefoot / *Siganus luridus* 179
Eşkina / Brown meagre / *Sciaena umbra* 275
Fangri / The red porgy / *Pagrus pagrus* 238
Fil kulağı süngeri / Elephant ear sponge / *Calyx nicaeensis* 31 - 32
Fil kulağı süngeri ve kirmizi dal sünger / Elephant ear sponge and Orange candlestick sponge / *Calyx nicaeensis* and *Axinella cannabina* 36
Filamentli lapin / Wrasse / *Pteragogus trispilus* 216
Gelinçik balığı / Forkbeard / *Phycis phycis* 194
Gümüş balığı / Mediterranean sand smelt / *Atherina hepsetus* 236
Gün balığı / Mediterranean rainbow wrasse / *Coris julis* 193
Gün balıkları / Ornate wrasse / *Thalassoma pavo* 199

H / İ / İ / J

- Hidra kolonisi** / Hydrozoan colony 158 - 159
Horozbina / Tentacled blenny / *Parablennius tentacularis* 228
Horozbina / Tompot blenny / *Parablennius gattorugine* 231 - 232
Horozbina / Zvonimir's blenny / *Parablennius zvonimiri* 229
iğneli vatoz / Common stingray / *Dasyatis pastinaca* 181
İskaroz / Parrotfish / *Sparisoma cretense* 245 - 247 - 253 - 256
Isparoz / Annular seabream / *Diplodus annularis* 190

K / L

- Kalkerli alg** / Coralline algae / *Mesophyllum* sp. 154
Kalp Midyesi / Rough cockle / *Acanthocardia tuberculata* 70
Kaplumbağa salyangozu / Sea slug / *Pleurobranchus testudinarius* 171
Karabaş / Black - faced blenny / *Tripterygion delaisi* 197 - 198
Karabaş / Threefin blenny / *Tripterygion melanurus* 26
Karagöz / Two - banded seabream / *Diplodus vulgaris* 202-203
Karagöz ve Sargozarlar / Two-banded seabream and White seabreams / *Diplodus vulgaris* and *Diplodus sargus* 118

- Karavida** / Mediterranean slipper lobster / *Scyllarides latus* 281 - 282
Kardinal balığı / Cardinal fish / *Apogon imberbis* 205
Karides / Golden coral shrimp / *Stenopus spinosus* 269
Karides / Narval shrimp / *Plesionika narval* 270
Karides / Shrimp / *Lysmata seticaudata* 211
Karides / Shrimp / *Metapenaeopsis mogiensis consobrina* 271
Karides ve müren / Golden coral shrimp and Mediterranean moray / *Stenopus spinosus* and *Muraena Helena* 212
Kaya balığı / Gobyfish / *Gobius geniporus* 244
Kefal / Flathead grey mullet / *Mugil cephalus* 206
Kemane balığı / Blackchin guitarfish / *Glaucostegus cemiculus* 272
Keşiş yengeci / Hermit crab / *Dardanus callidus* 162 - 163
Keşiş yengeci / Hermit crab / *Pagurus anachoretus* 160 - 165 - 168
Keşiş yengeci / Hermit crab / *Calcinus tubularis* 164
Keşiş yengeci ve Anemon / Hermit crab and Cloak anemone / *Pagurus prideaux* and *Adamsia palliata* 161
Kirmizi dal sünger / Common antlers sponge / *Axinella polypoides* 50
Kirmizi dal sünger / Orange candlestick sponge / *Axinella cannabina* 43 - 48 - 55 - 64
Kirmizi denizyıldızı / Red starfish / *Echinaster sepositus* 143
Kirmizi dudaklı kaya balığı / Red-mouthed goby / *Gobius cruentatus* 237
Kirmizi sünger / Oyster sponge / *Crambe crambe* 38 - 61
Kızıldeniz barbunu / Red Sea goatfish / *Parupeneus forsskali* 248
Kızıldeniz kalamarı / Bigfin reef squid / *Sepioteuthis lessoniana* 187
Küçük karavida / Small European locust lobster / *Scyllarus arctus* 280
Külah balığı / Cornet fish / *Fistularia commersonii* 240
Lahos / Goldblotch grouper / *Epinephelus costae* 209 - 214
Lapin / East Atlantic peacock wrasse / *Syphodus tinca* 217
Lipsoz / Red scorpionfish / *Scorpaena scrofa* 222 - 224 - 226

M / N

- Maderya iskorpitı** / Madeira scorpionfish / *Scorpaena maderensis* 189 - 195 - 223 - 225 - 227 - 255
Mavi denizyıldızı / Blue spiny starfish / *Coscinasterias tenuispina* 149
Mazak / Streaked gurnard / *Chelidonichthys lastoviza* 220
Melanurya / Saddled seabream / *Oblada melanura* 254
Melanurya sürüsü / School of Saddled seabream / *Oblada melanura* 204
Mercan / Stony coral / *Phyllangia mouchezii* 78 - 156
Mığrı / European conger / *Conger conger* 218
Mürekkepbalığı / Bobtail squid / *Sepiola* sp. 186
Müren / Mediterranean moray / *Muraena Helena* 211 - 213

O / Ö / P / R

- Orfoz** / Dusky grouper / *Epinephelus marginatus* 208
Paçavralı deniztavşamı / Sea slug / *Bursatella leachii* 104
Papaz balığı / Damsel fish / *Chromis chromis* 196
Pina / Noble pen shell / *Pinna nobilis* 124 - 125
- S** / **Ş**
- Sargoz** / White seabream / *Diplodus sargus* 122
Sarı Kuyruk / Greater amberjack / *Seriola dumerili* 251 - 252
Sarı mercan / Sunset cup coral / *Leptopsammia pruvoti* 68 - 69 - 157
Sarı sünger anemonu / Yellow cluster anemone / *Parazoanthus axinellae* 74 - 75
Sarı sünger kolonisi / Yellow sponge colony / *Ciocalypta carballoi* 65

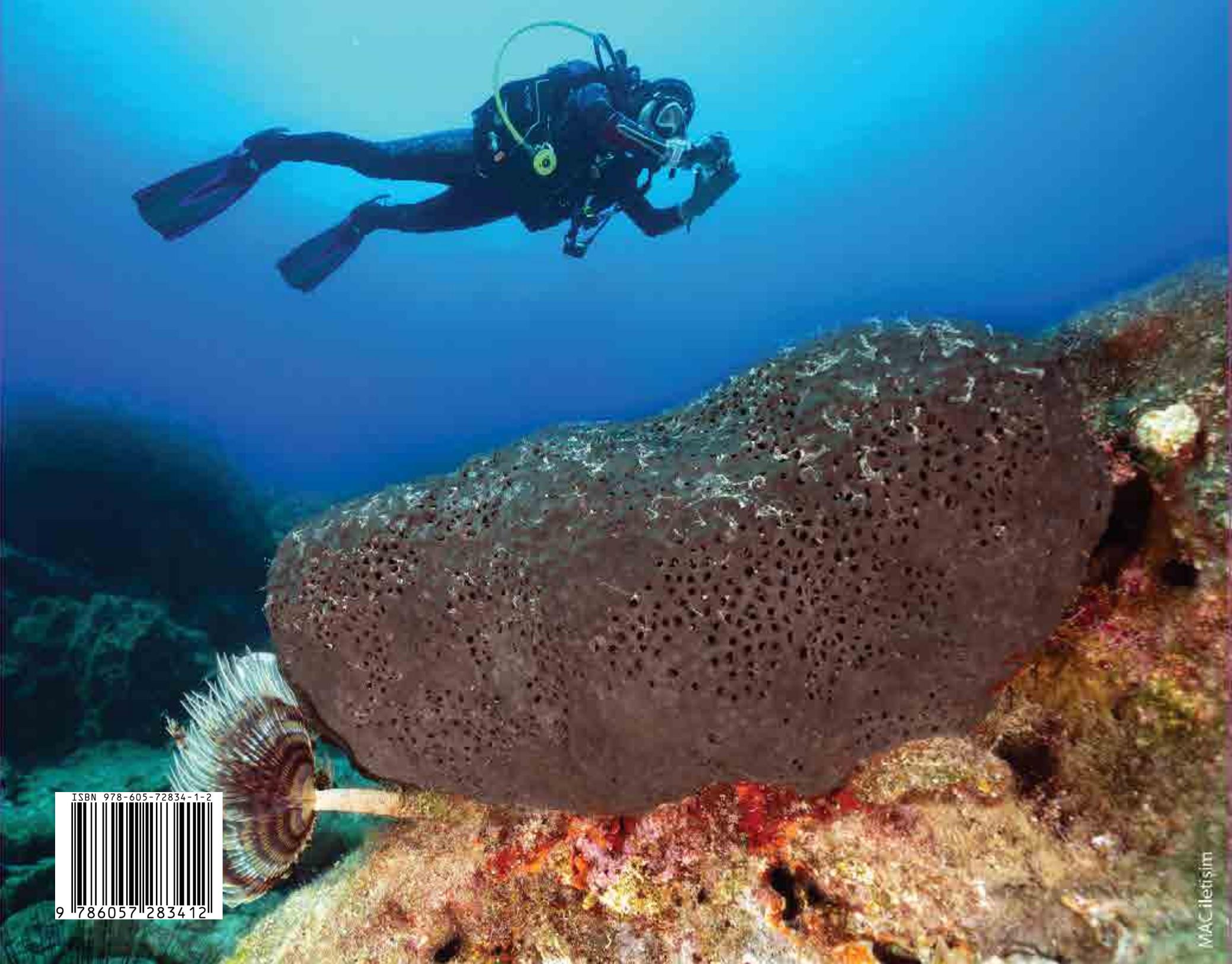
- Sarı şemsisiye deniztavşanı** / Yellow umbrella slug / *Tyloídina perverse* 101
Sarı tüp sünger / Yellow tube sponge / *Aplysina aerophoba* 42 - 44 - 45 - 51
Sarı tüp sünger ve Kirmizi dal sünger / Yellow tube sponge and Orange candlestick sponge / *Aplysina aerophoba* and *Axinella cannabina* 41
Sarpa / Salema / *Sarpa salpa* 201
Sinarit / Common dentex / *Dentex dentex* 274
Sivri dişli müren / Fangtooth moray eel / *Enchelycore anatina* 210
Sivriburun isparoz / Sharpsnout seabream / *Diplodus puntazzo* 221
Sivriburun karagöz / Sheephead bream / *Diplodus puntazzo* 246
Sivridişli lahos / Dogtooth grouper / *Epinephelus caninus* 219
Siyah tunikat / Black tunicate / *Phallusia nigra* 139
Sübye (çiftleşme rengi) / Common cuttlefish (mating color) / *Sepia officinalis* 184
Sübye / Elegant cuttlefish / *Sepia elegans* 185
Süngeter / Dark stinging sponge / *Sarcotragus foetidus* 15
Süngeter / Green boring sponge / *Cliona viridis* 58
Süngeter / Orange vented sponge / *Spirastrella cunctatrix* 59 - 63
Süngeter / Sponge / *Axinella* sp. 54
Süngeter / Sponge / *Dysidea avara* 52
Süngeter / Sponge / *Haliclona* sp. 52
Süngeter / Sponge / *Phorbas fictitious* 60
Süngeter / Variable loggerhead sponge / *Ircinia variabilis* 37 - 39 - 58
Süngeterler / Variable loggerhead sponge and Dark stinging sponge / *Ircinia variabilis* and *Sarcotragus foetidus* 29 - 34
Şakayık / Tube anemone / *Cerianthus membranaceus* 76 - 79 - 80
Seritli horozbina / Longstriped blenny / *Parablennius rouxi* 26 - 230

T / U / Ü

- Taş mercan** / Pillow coral / *Cladocora caespitosa* 66 - 67
Taş sünger / Stony sponge / *Petrosia ficiformis* 62
Tekir / Striped red mullet / *Mullus surmuletus* 177
Tiryaki balığı / Stargazer / *Uranoscopus scaber* 188
Trakonya / Greater weever / *Trachinus draco* 175
Trakonya / Starry weever / *Trachinus radiatus* 174
Triton / Atlantic triton's trumpet / *Charonia lampas lampas* 173
Triton / Atlantic triton's trumpet / *Charonia variegata* 47 - 172
Tunikat / Bluestriped light bulb tunicate / *Clavelina dellavallei* 136
Tunikat / Pin head squat / *Clavelina nana* 137
Tunikat / Tunicate / *Pyura momus* 138
Tüyyildiz / Mediterranean feather star / *Antedon mediterranea* 81 - 257
Uçan kırlangıç / Flying gurnards / *Dactylopterus volitans* 180
Ustura balığı / Pearly razorfish / *Xyrichtys novacula* 273

V / W / X / Y / Z

- Yassıkurt** / Flatworm / *Prostheceraeus roseus* 112
Yassıkurt / Giesbrecht's flatworm / *Prostheceraeus giesbrechtii* 113
Yazılı hani / Painted comber / *Serranus scriba* 45 - 51 - 234
Yengeç / Spiny spider crab / *Herbstia condylifera* 153
Yılanlıyıldızı / Brittlestar / *Ophiomyxa pentagona* 145
Yosun hayatı (Bryozoa) kolonisi / Moss animal (Bryozoa) colony / *Reteporella* sp. 155
Zurna balığı / Atlantic lizardfish / *Synodus saurus* 215

ISBN 978-605-72834-1-2

A standard linear barcode representing the ISBN 978-605-72834-1-2.

9 786057 283412

MACletism